

Ж 2

P.43. 1930 2.1-4

1930.

(NN° 4)

№ 23930

PKLV 41166

P. 43 1930.

NN° 1-4

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТІ

РІЧНИК ХЛШ.

ЛЬВІВ, 4. СІЧНЯ 1930.

Ч. I.

ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНСТВУ І ВІРНИМ ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ МИР О ГОСПОДІ І АРХІЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ!

Дорогі в Христі Братя і Сестри!

Дня 17. січня 1930 р. Найдорожший наш Архипастир Високопреосвящений Митрополит Кир. Андрей починає трицятий рік на Митрополичім Престолі Галицької Провінції, що є зараз 65-им роком Його життя. Не потребую запевняти Вас, як дуже я тішуся, що якраз з цієї нагоди звертаю мої перші слова до Вас як Єпископ помічник Митрополита, а саме слова заохоти до як найторжественнішого відсвяткування сего ювілейного року, який зачнемо вже з днем 14. січня 1930. то є з днем Празника Нового Року.

„Сей день єгоже сотвори Господь, возрадуємся і возвеселим ся вонь“! Радуймося, що Господь Бог наповняє нашого Архипастира „долготою дній“. Нехай радіє з нами в цім році весь український народ і дякує Всевишньому, що в час нашого лихоліття держить на Митрополичім Престолі такого Архипастира, правдивого мужа Провидіння, Князя Церкви і народу. Як нашому Архипастиреві винні ми Йому пошану, послух, любов. Та річниця дає нам нагоду показати Йому ту належну любов і привязання до Його Найдостойнішої Особи і утвердити себе в тих чеснотах зглядом Него. Звернім до Него наші серця і наші думки в день Нового Року і стараймося збільшити в нас ту любов і пошану розважуючи так широку Його діяльність серед нас, так високі Його прикмети і чесноти. Годі мені на тім місці вичисляти всі ті заслуги, які наш Найдостойніший Митрополит зібрав собі за тих 30. літ митрополитування. Миж знаємо аж надто добре, що Він любить нас всіх цілим Своїм батьківським серцем, що Він для нашої Церкви і народу посвятив всі Свої талани, цілого себе. Через ціле Свое дотеперішнє життя мав Він на оці

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

Львівська бібліотека

АН УРСР

№ 1689

П

тільки добро Церкви і народу. Не буду наводити тут тих всіх величавих фондаций релігійно-церковних, добродійних, культурно-освітних — бо се всім знана річ. Не чуюсь спосібним до того, щоб вичерпуючо представити Вам діяльність того великана-духа, яким є Митрополит Андрей. Я переконаний, що доперва історія зможе належно оцінити ту Його діяльність по її овочах.

Всім знана Його святість і ревність, Його правдиво апостольський дух, Його мимо 65. літнього віку справді молодечий запал до всього, що високе, святе, Боже.

Сеж найревнійший в світі Апостол З'єдинення Церков, що за свою працю для з'єдинення карався й мучився по царських тюрмах.

Повний любови і привязання до нашого візантійсько-слов'янського обряду, на яким зросла ціла християнська культура нашого народу, старавсь всіма силами о розвій літургійного життя в чистім візантійським обряді, щоб через се позискати для Церкви передовсім наших нез'єдинених братів на сході. Жадна уніоністична акція ким небудь зачинана не обійдеться без Його співпраці, Його досвіду, Його мудрих рад.

Се муж молитви, Апостол молитви, Обновитель чернечого життя. Його старання коло розбудження чернечого життя не обмежились тільки до відновлення старої галузи східного монашества, якою є монастир Студитів, що дає змогу піти за Євангельськими радами як найбільшому числові одиниць зачинаючи від неписьменного простолюдина. Спровадження оо. Редемптористів до нашої провінції се придбання величезної місіїної сили, що так успішно обновлює повоєнне підупале релігійне життя в нашім народі. Недавно спроваджені до нас з Бельгії Милосердні Сестри вивінувані величавим домом і городом на Стрийським передмістю вже зачали організацію мійських служниць. Се заслуга Митрополита і успіх Його довголітніх старань, що східна і західна Церква зачали немовби якусь виміну своїх скарбів при допомозі монаших чинів. Ото західні чини творять власні галузи східного обряду, а східні чини приймають латинників.

Митрополит Андрей — се муж науки, що маючи сам величезне знання попирає науку в кождім напрямі, а передовсім богословську науку, чого в посліднім часі найкращим свідоцтвом оснування Богословської Академії.

Се гідний наслідник своїх великих попередників виконує вірно заповіді і продовжає спасенну діяльність св. Йосафата і ве-

ликого Митрополита Рутського. Се Ангел мира, що має дар єднати всіх у непорозуміннях нашого внутрішньо-народного життя. Се батько убогих і бездомних, батько й найбільший добродій вдів і сиріт. Здвижені Ним сирітські фундації, сирітські захисти і школи, грошеві підмоги уділювані при кожній нагоді осушують сльози, болю й терпіння тих всіх, що до Него звертаються. А як часто Він сам їх вишукує. Його щедрість на пекучі потреби українського народу не має границь.

От такого маємо Архієрея, що Його трицятьлітній ювілей маємо святкувати. Відсвяткуймо його достойно. Нехай в цілій Архієпархії нашій відправляються в день Нового Року у всіх церквах торжественні Літургії „на всякое прошеніє“ в наміренню Найдостойнішого Ювілята. Всечесні Отці Душпастирі обов'язані в той день сказати проповідь о належній пошані і любови для духовної влади а передовсім для нашого Великого Митрополита і візвуть вірних, щоб зложили Йому з нагоди Ювілею щирим серцем сердечні побажання — молитви за Него благаючи Дателя всіх благ, щоб благословив Його усім богатством Своїх ласк та захоронив Його нам „ціла честна, здрава, долгоденствующа і правоправяща“ Господньої істини на многі многі літа. По Службі Божій відспівають благодарственну пісню „Тебе Бога хвалим“. В дочерних Церквах то само Богослуження й проповідь переноситься на найблищу неділю по Богоявленню. |

Поручаючися Вашим молитвам прошу Бога для Вас Дорогі Братя і Сестри для Ваших родин і для кожної душі зокрема о всі небесні дари, які для Вас потрібні.

Дано у Львові дня 4. січня 1930.

ВІД МИТРОПОЛИЧОГО ОРДИНАРІАТУ.

† Іван Еп. пом.

Його Святости Отця Нашого Пія, Божим Провидінням Папи XI. ЕНЦИКЛІКА.

До Всечесних Братів Патріархів, Примасів, Архієпископів, Єпископів і інших Ординаріїв, що в мирі і єдності з Апостольською Столицею перебувають та всіх улюблених синів християн католиків цілого світа.

ПРО ЩАСЛИВО ДОЖИТИЙ ПЯТЬДЕСЯТИЙ РІК СВОЙОГО
СВЯЩЕНСТВА.

Всечесні Браття, Улюблені Сини — Благодать Вам й Апостольське
Благословення.

Коли перед пятьдесяти роками (Quinquagesimo ante anno), в повнім розцвіті життя, прийняли Ми св. Тайну Священства у сій Лятеранській базиліці, що є Матір'ю і Головою всіх Церков, — а спомин про це зворушує Нас і кріпить в премилій спосіб передусім цими днями, — ніяким способом не міг ніхто припускати, — а тим більше Ми, — що таємним рішенням Бога буде Наша покора так ривисінена, що ту саму святиню дістанемо колись як катедру Нашого римського Єпископства. І коли в покорі духа подивляємо в сій справі найбільшу для Нас доброту Ісуса Христа, Начальника Пастирів, то справді не зможемо ніколи належно висказати тих добродійств, з яких Він дозволив користати своєму, хоч негідному, Заступникові на землі в часі дотеперішнього Понтифікату тимбільше, що неначе завершила їх пятьдесята річниця священства, повна для Нас усяких радостей і потіх. А щоби якраз цей рік, о скільки це було в Наших силах, не пройшов без найважніших користей, а саме, щоби по заохоті вірних до ліпшого й святійшого життя та по спасеннім побудженню цілої людської суспільности до більшого цінення духових дібр — порушити Боже милосердя для Його воюючої Церкви, ведені батьківською любов'ю назначили Ми зараз на початку року на зразок великого Ювілею неначе другий надзвичайний святій рік, щоби отворити скарби небесного прощення й ласки для цілого християнського світу. Наслідок, якого ми надіялися із такої спільности молитов не тільки не хибив, але за Божою помічю відповів уповні Нашим замірам. Бо коли розважуємо про так часті вияви загальної побож-

ности й радості, про користі, що сплили на католицьке імя, про почини й діла, яких довершено протягом року, то слушно можемо сказати, що наймилостивіший Бог, від якого „всякое да-
няне благс і всяк дар совершен“ (Як. 1, 17) походить, хотів той так короткий час відмітити надзвичайним якимсь обявом свого Провидіння. Ці добродійства, що так щедро сплили з неба на користь християнського народу, бажаємо сьогодні, неначе складаючи рахунок з тих дванайцяти місяців, краще унагляднити й то лише для того, щоби Ви разом з Нами, Всеч. Браття, Любі сини, складали безнастанно належну подяку всемогучому Дателеви всіх дарів, що з силою і лагідністю володіючи умами веде до своїх замірив часи й події.

А щоби зачати від того добродійства, що ближше відноситься до Апостольської Столиці й до самого заряду Церкви, Богом повіреного Найвисшому Пастиреві — й для того є воно більше важне, як инше — вважаємо за відповідне пригадати Вам усім дещо з того, про що Ми писали в першій Нашій енцикліці *Ubi arcano*. „Тяжко висказати, писали Ми, з яким жалем глядимо на це, що в такій кількості народів, що звязані вузлами приязни з цією Апост. Столицею, немає Італії, — повторюємо Італії, найдорожчої Нашої батьківщини, самим Богом, що своїм Провидінням всіми річами й бігом часу й ладом управляє, улюбленої, — в якій установив столицю свого Намісника на землі, щоби це дороге Місто, колись осідок вельми просторого та всеж таки певними межами ограниченого цісарства, стало головою цілого світу; бо ця Столиця Божої Влади, що своєю природою перевиснує границі всіх людей та народів, обнімає всі племена й народи. А вжеж так початок, як і Божя природа цієї Влади, як і святе право християн цілого світу вимагає, щоби ця свята Влада, не підлягала ніякій людській владі, ані ніяким законам (хоч вони обіцяли би певними запоруками й постановами забезпечити свободу Папи), але щоби вона була вповні незалежною та як така виступала“.

А коли Ми дещо низше повторювали вимоги, які по заняттю Вічного Міста ставили один по другім Наші попередники для оборони прав Апостольської Столиці й для заховання її поваги та коли Ми отверто сказали, що треба повернути мир, але ніяким робом нерозлучний із справедливістю, то Ми додали: „Буде це ділом всемогучого і милосерного Бога вчинити, щоби засіяв цей найрадіснійший день, вельми плідний у всякі добра так для відновлення Христового Царства, як для уладнання справ Італії й цілого світу; та щоби це не промайнуло, нехай усі люди доброї волі приложать до цього охочо свою руку“. Цей найрадіснійший день, про якого ніхто не думав, що він так близько, заяснів скоро — понад усякі сподівання, бо всім видавалася справа замотаною так численними й так важкими труднощами й перешкодами; заяснів, повторюємо, завдяки договору, заключеному між Папою й Королем Італії через уповноважнених міністрів у Лятерані — звідси і його назва — а у Ватикані потвердженому.

І так бачимо, що раз прецінь положено щасливий кінець

тому невинимому й несправедливому стані, в якому передше находилася Апостольська Столиця, коли то, в наслідок поборювання або й легковаження конечности святої Незалежности, її тривалість у дійсности була так підірвана, що Вселенського Архієрея не можна вже було вважати сувереном. Уважаємо злишнім вичислювати на цьому місці в подробицях ті цілі, які присвічували Нам при починанню, продовжуванню та завершуванню цього діла; бо нераз недвозначно, але навпаки найдокладніше, Ми вияснили, до чого заєдно зміряли Наші змагання й бажання, себто яких дібр бажанням і надією заохочені і потягнені, спрямували Ми всі сили ума й душі на се так важне діло у Наших витревалих і більше скуплених молитвах до Всевишнього. — Та одного, ледви торкаючися, не хочемо поминути, а саме, що по осягненню повної влади св. Незалежности та по признанню й урочистому potwierdженню прав Вселенського Архієрея та по приверненню Христового мира в Італії, кермувалися Ми в дальших переговорах великою ласкавістю батьківського почування та поблажливістю, що по Нашій думці відповідало Нашим обов'язкам у так важній справі. Звідси ясно, хоч не було ніякої причини до сумніву, що в обороні святих прав Апост. Столиці, як це заявили Ми у згаданій енцикліці, Ми цілком не руководилися якимсь марним бажанням земського царства, але мали на оці заєдно „гядки мира, а не роздору“. А що Ми заключили й затвердили рівночасно Конкордат, то Ми це виразно зазначили й тепер знова зазначаємо, що не належить його вважати за якусь запоруку договору, заключеного з Італійським Королівством для розв'язки т. зв. Римського питання, але з уваги на те саме джерело й підставу, з яких випливають ті оба акти, кождий із них має майже сам із себе той наслідок, що не можна відділити одного від другого й обо-рівночасно або втримуються або падають. Тому то ця, справді пропам'ятна, подія стрінулася з чудовою згодою всіх католиків, що були зажурені свободою Вселенського Архієрея, та захопленням, що всюди проявилось в благодаренню Бога та в надсиланню Нам із усіх сторін побажань. Але головнo запанувала радість між Італійцями, з яких одні, по усуненню давнього роздвоєння легко позбулися упереджень до Апостольської Столиці й повернули до послуху, а інші тішилися, що їх любов до батьківщини — про яку, тому, що вони були рівночасно найлюбійшими дітьми Св. Отця, або не могли зовсім або з великим трудом переконати ворогів Церкви — не може вже бути піддаваною в сумнів. А понад це відчували й передбачили всі католики так Італійці, як і чужинносторонні, що оце щасливо починається якась нова доба, коли головнo звертали увагу на це, що цей договір, що припадає в 75-літню річницю проголошення правди про Непорочне Зачаття Пр. Д. Марії, заключено того дня, в котрім троха пізніше показала Преч. Діва в Люрдській печері над Гавою та так Богородиця неначе взяла його в свою опіку, а Найсвятійше Христове Серце, в якого свято його potwierdжено, неначе врочисто його доповнило й припечатало. І слушно: бо коли обі сторони щиро й совісно, як треба надіятися, виповнять це, до чого обопільно зо-

бовязалися, то немає сумніву, що він принесе так християнській справі, як і Нашій батьківщині та людській суспільності як найбільші користи.

А коли Ми, з огляду на особливіше значіння представили цю щасливу подію дещо обширніше, варта хоч коротко згадати ще й це, що з волі Божого Провидіння цього року також випало для Нас щасливо, а саме, що в повній прихильності заключили Ми й затвердили взаємні договори між Апостольським Престолом і світською властю, що, заховуючи свободу Церкви, виходять також на користь самих держав. Бо крім конвенції, заключеної з Португальською Републікою, яка полягає виключно на означенню границь і прав Меліапорської дієцезії, заключили Ми й перевели такіж конвенції раніше з Румунією а відтак з Прусією, що не лише усуне причини спорів, але також вплине на те, щоби з одної сторони Церква, а з другої світська влада співпрацювали в приязни на користь християнської суспільності. Без сумніву, що при заключуванні таких договорів, коли ходило о правне признання власти католицької Церкви серед народів, що значно від Нас різняться, виринали немалі й численні труднощі, але по змозі своїх сил і второпності приложили радо свою руку до їх щасливого поборення керманичі й провідники цих народів. Тому, коли під кінець року обнимаємо думками й серцем цілий світ, вельми радуємося, що так багато народів або вже заключило з Апостольською Столицею союз згоди й приязни, або приготовляється до його заключення чи то відновлення.

А хоч боліємо над страшною війною, яку виповіджено на сході Європи не так християнській релігії, як всім Божим і людським правам, то дуже радіємо з того, що це жорстоке переслідування духовенства й католицького народу, яке лютувало в Мексиканській республіці, так наглядно уступило, що тепер вже сміло можна мати надію, що цей так дуже бажаний спокій вже недалеко.

Не менше зворушило й втішило Нас це, що врочистий Наш Ювілей ще тісніше злучив з Апостольським Престолом Східну Церкву, котрої сини неначе в відплату за Нашу любов, радо скористали з надаючоїся нагоди, щоби заявити Нам явно й отверто свою любов церковної єдності, бо Ми йдучи слідами Наших попередників окружали завсіди східні народи великою прихильністю і любовю. Вони прислали Нам листи повні відданости, виявили публично в незвичайний спосіб свої побажання, свою радість; Патріярхи й Єпископи тих народів або самі, або через своїх заступників ставилися в Римі, чим кождий ще виразнійше зазначив своє й свого стада привязання до Найвисшого Пастира душ. А за приміром вірменських Єпископів, що зіхалися попередного року у Вічнім Місті, щоби при гробі Петра застановитися над уздоровленням оплаканих відносин свого народу, рішили українські Пастирі відбуту недавно тут, де ніколи доси всі разом не збиралися, єпископський зїзд, щоби вибором часу й місця показати й виявити як найбільше привязання цілої української Церкви до Наслідника Голови Апостолів. Вислід тих нарад був такий,

що в ніч не завів Нашого очікування. Бо коли зібрані Отці одноголосно ухвалили постанови що до перебігу богословських студій, оснування т. зв. малих семінарій, катехитичного поучення цілого народу в певний ряді літ і коли застановлялися над узгодженням східного канонічного права та як повести після Наших бажань католицьку акцію серед своїх світських людей, а всі ті ухвали, як належало, предложили Нам до затвердження, — то Ми справді пізнали, що хосенніших ухвал для свого духовенства й народу не могли прийняти.

Може бути, що висше згадані справи видаються визначнішими й уже своїм самим блеском звертають на себе увагу і подив людей. Та після Нашої гадки не меншу користь приносять для християнської суспільности також інститути, котрі з волі Божого Провидіння, неначе для збільшення Нашої радості, з кінцем цього року або вже укінчено, або щасливо розпочато. Бо поминаючи ті будівлі, які Ми тут й там виставили для вжитку урядників Курії, щоби їм нічого не забракло до гідного виконання своїх завдань; поминаючи дальше ті шкільні будівлі, які у Вічному Місті посвятили й призначили для образування своїх молодших членів, що з різних походять народів, монахи Згромадження Прч. Діви Марії й Франциска Павляна, а які тепер почали заповнюватися, — бачимо в справді короткому часі багато вибудованих колегій для образування питомців у богословських науках та виховування в чеснотах, на що звичайно треба було багато часу; згадаємо лише ті, які вивінувано у все потрібне і отворено для питомців, відданих з різних й дуже далеких сторін св. Конгрегації для Поширення Віри, вибраних із Льомбардії, Росії й Чехословаччини.

А чомуж не згадати також цього, що по відданню нового й великого будинку на Етіопську Семінарію, який Ми нарочно вибудували при Нашій Палаті, розпочато недавно по положенню угольного каменя будову двох колегій: одної для українських питомців, а другої для бразилійських і що вневдовзі розпочнеться будову нового будинку для питомців Римської Ватиканської Семінарії? А ще в тих стараннях не ходить про ніщо иншого, як тільки про спасення душ, котре тільки крові коштувало Христа-Спасителя, то чомуж не маємо вірити, що Наші почини будуть скріплені опікою Божої ласки так, що вневдовзі виступлять на отверте поле численніші й більше виобразовані ряди левітів? Чомуж ті, що тут неначе в самім осередку католицького світа виховані в правдивій Христовій науці й вироблені вправою у священних чеснотах, спускаючи по свяченню Вічне Місто не мали би своїх народів, зєдинених з Апостольським Престолом, ще тісніше злучити, або в пожалування гідний спосіб відірваних від єдности з Римською Церквою поступенно повернути, після спромоги своїх сил, до давньої єдности, або сповитих темнотою й тіною смерти просвітити світлом євангельської правди й поширити що раз більше Христове Царство серед своїх? Надію на такі висліди так дуже Собі цінімо, що не можемо належно прославити Божого Дателя цієї радості, котрий спричинив те, що Ми доконали таких діл для добра Церкви.

Але треба Нам, Всечесні Браття, Дорогі Сини, розважити спільно ще й інші випадки, що рівнож неначе прославили і з Божої волі увіковічили цей рік; кажемо з волі Бога, бо Йому нічого не може лучитися випадково й несподівано в удержуванні ладу серед тих видимих річий. А тому, що люди з природи вже так успосіблені, що по впливі певних періодів часу, пригадують собі й передумують добродійства, дані Богом християнській суспільності в минулих віках і черпають звідси нові сили до відбуття, зі збільшеною бодрістю, решти дороги, то напrawdę не могло обійтися без цього, щоби вірні не користали в тих дванадцятьох місяцях з таких нагод і відповідно до справи й часу не взналися одним й тим самим поривом любови й до Найліпшого, Наймогутнішого Бога й до спільного Вітця. Щоби отже надгородити ті обяви побожності батьківською прихильністю, не вагалися Ми брати участі через Наші Листи і Наших Легатів в величавих обходах і додавати їм тим робом більшого блиску.

Не могло отже забракнути Апостольського Престола в святкуванні чотирнадцятьох річниць від оснування Архимандрії на Монте Касіно, до яких готовилася славна й головна літорсьь Отця Венедикта, а яка як „перша школа монашого життя“ так славно й так довго заслужилася для Апостольського Престола й для загально людської і світської культури. І як що це завжди повторюємо, то підчеркуємо річ не так знану й признану серед учених й освічених людей, як радше розповсюднену нині між народом завдяки належному зрозумінню тих похвал. Бо крім факту, що народови, особливо нашої Італії, ставиться звичайно на взір той клич найсвятішого Патріярха „Молися й працюй“, кожний без виїмку знає, що Венедиктинці розвинули мистецтва, заховали пам'ятки Божої й людської мудрости для будучих поколінь і висилали проповідників Євангелія навіть у найдальші країни з таким хісном для християнської й загально людської справи, що бл. п. Наш Попередник Пій Х., зібравши коротко і ядерно заслуги Касіненського Монастиря, слушно сказав, що „їх річники є значною частю історії Римської Церкви“. Отже нічого дивного, що в наслідок оголошення торжеств у старинній архимандрії, множество людей, що зійшлися з усіх сторін, старалися на вперейми вийти на цю святую гору для пошанування пам'яті Отця Венедикта й очищення своїх душ.

А в Штокгольмі, столиці Швеції, святковано з нечуваним блиском, о скільки це з огляду на число наших могло статися, не так ще давне в історії Церкви прибуття св. Ангара, що по ревнім засіві євангельського зерна в Данії, прибув 1100 р. до Швеції. Торжества тревали три дні; брало в них участь неначе чотирнадцять народів — як так можна сказати — через легатів; два Кардинали, Єпископи й деякі Архимандрити Чина св. Венедикта; вірних більше як тисяча. Виголошено, на основі новітших студій, проповіді про діла св. Ангара та його предивний апостолят. Серед загальних оплесків прочитано письмо, яке Ми вислали з щирими побажаннями. В штокгольмській ратуші прийнято з почесстю всіх учасників, а до Нас і до Короля Швеції, в доказ привязання

й радости, вислано поздоровлення. Святкування цієї річниці не буде видаватися малозначним для того, котрий згадає, що перед 70 роками, серед неприязних тоді в Швеції для католицького імени відносин, карано звичайно вигнанням і позбавленням права наслідства тих, що на основі правних приписів переходили до Римської Церкви. Згадати на цій місци треба, що в тих сторонах не одна з освічених невіст й не оден з мужів навернулися до католицької віри, а в залежній від Данії Ісландії, посвятив щасливо в цій році Пурпурат, Префект Конгрегації для Поширення Віри, катедральну церкву. До добродійств цього Божого року зачисляємо також ту благу надію, яка нас оживляє, що за заступництвом Ангсара зберуть на будуче радісніші плоди Апост. Вікарії, священники, монахи й монахині, що тяжко працюють на так просторій Божій рілі.

А як до Монте Касіно вислали Ми Кардинала, що мав Нас там на великих торжествах заступати, так і з Нашого поручення удався Наш Легат „a latere” — вибраний також зі св. Колегії — до Франції, де святковано п'ятсотну річницю тріумфального візду до Орлеану Іванни д' Арк, цієї пресвітлої дівичі, що заслужилася так добре для народу. Наша присутність через Нашого легата безсумнівно зробила це, що пам'ять і згадка цього тріумфу була для всіх горожан милійшою, а для католиків більше успішною.

Крім того уважали Ми за свій обов'язок взяти участь, через Апост. Нунція, в тих торжествах, якими горожани Чеської Республіки пошанували двістатітну річницю вчислення між Святих Івана Непомука, а передусім тисячну річницю смерті Вячеслава, славного князя Чехії й небесного Патрона тої цілої Республіки, що згинув завдяки злочинови брата. Як Ми вже зазначили в промові, виголошеній недавно на Консисторії, з великим вдоволенням Ми довідалися, що в величавих торжествах у честь мученика Вячеслава брали дуже численну участь не тільки горожани й чужинці, але також і самі керманичі й достойники Республіки. Чи не мали Ми радуватися з цього спільного піднесення духа? По заколоті, який там повстав у різних справах ледви по скінченню страшної війни й допровадив так едність, як і католицьку акцію до теперішньої небезпеки, — настав в тих днях такий спокій і погода й наглядно зачався такий стан публичного життя, о який Ми, перед наближаючимися торжествами, просили Бога, щоби прийшов та на будуче позістав за причиною та заступництвом Вячеслава. Коби то Наші бажання так завсіди сповнялися! Бо прецінь кождий розуміє, як певно й успішно провадить згідна співпраця обох властей — церковної й світської — до щастя цього народу.

П'ятьдесятьлітню річницю Нашого Священства звеличали також в подиву гідний спосіб найдорожші Нам сини Англії, Шкотії і Ірландії, о яких можна би сказати, що їх ревність о заховання віри і любов побожності не уступає нічийй побожності й ревності. Бож величавим святкуванням та при впрост не до увірення великим здвизі народу, що прибув зі всіх сторін, обходжено пам'ятку цілого століття, від коли то католики — колись переслідувані й жор-

стоко карані, а пізнійше при лагіднійших обставинах позбавлені прав — вкінці неначе наново ввійшли в світські права й свободу визнавання своєї релігії. З великою втіхою Ми доглянули, що й Англіїці й Шкоти й Ірляндці святкували ті торжества не, якби пригадуючи собі давні часи, закидували кому небудь несправедливість й минулі кривди, але застановлялися, в який спосіб могли би найліпше ужити відзисканої свободи спершу частинно, а відтак на ширшу мету, чи то заховуючи вірнійше й поширюючи Христовий закон, чи то стараючися о публичне добро з належним послухом для світської влади. Не одна причина склонює Нас до цього, щоби Ми в обході цієї столітньої річниці немало заслугу Собі приписали; бо як завсіди випадає, щоби Христовий Намісник брав участь у святій радості синів то тим більше було це відповідним при цій нагоді, коли віджила в пам'яті річниця закінчення переслідувань, які витревало й відважно перенесли шляхотні й найславніші предки тих католиків для заховання своєї віри й своєї єдності з Римською Церквою. А з Божої доброти припало Нам це, що Ми могли радість Наших синів Англії, Шкотії й Ірляндії ще збільшити. Бо прослідивши докладно все, Ми зачислили в лики Блажених цей відважний відділ мужів, які підчас довгого, як Ми згадали, переслідування католиків, боролися хоч не в однім й тим самім часі, але за одну й ту саму справу Христа й Церкви та потерпіли славу мученичу смерть за Папську повагу, якої боронили. Зайшло так, що п'ятдесятлітна річниця Нашого священства, якій прибуло тільки краси з зарядженого почитання для блаженого мученика Косми з Карбоніано, дуже дбайливого — аж до проливу крові — о церковну єдність Вірменина, ще величавійше закінчується через признання так численним жертвам пальми мучеництва та їх почитання.

З остаточної побіди тих мучеників виходить ясно, що безнастанна сила св. Духа неначе перепливає кровноносні начиння Церкви й в них лишається; чи ж не виявилось це тоді, коли Ми в червні ставили вірним перед очі інших героїв святости, щоби їх почитали й наслідували? А висказати майже трудно, як велике число мешканців Міста й чужинців віддавали з Нами почесть новим Блаженим в маєстатичній базиліці св. Петра, а саме: Клявдієви де ля Колюмбіє, цьому синові Ісусового Товариства, якого сам Ісус не тільки назвав „вірним слугою“ й вибрав на дорадника для Маргарити Марії Алякок, але й повірив йому поширення почитання свого Серця між християнським народом; Тересі Маргареті Реді, кармелітанці з фльорентійського монастиря, тій квітці молодости й невинности; Францискови Марії з Кампорубеї, цьому капуцинові, що майже за Нашої пам'яті, сповняючи протязом сорок літ обов'язок квестаря, приміром непорочного життя, радами повними гейби небесної мудрости й найсолодшими заохотами до святости так пригадував народові, а навіть визначним мужам, Франциска з Асичу, що Генуенці поважаючи його й люблячи за життя, також і по смерті заховали його в постійній пам'яті й почеси. А в який спосіб опишемо ті глибокі почування, коли Ми, зачисливши між Блажених Івана Боско, в тій самій Ватиканській базиліці публично до него молилися? Дуже мило зга-

дуємо ті літа, коли зараз по висвяченню брали Ми участь в дуже мудрих розмовах того мужа й подивлювали милосердя Бога, справді „дивного в Святих своїх“, котрий Його так довго і так після плянів Провидіння протиставив злим людським намірам, що змагали до цілковитого знищення християнської віри та пониження, обвинуваченням й очернюванням, Найвисшої Влади Папи. Бо він ще як хлопець був звик накликувати своїх ровесників до спільної молитви й до викладу підстав християнської науки, зараз по висвяченню думає і займається спасенням цієї молоді, що була найбільше виставлена на погубні впливи злих людей. Зеднаних молодців стереже перед небезпеками й навчає їх засад євангельського закону й непорочности життя. А розвинувши таку діяльність придбав собі стільки товаришів, що приготував для Церкви новий і то дуже численний відділ воїнів. Заложив у нас і в чужих колегії для молоді, що вчиться науки й ремесла. Вкінці посилав многих своїх на поширення Христового царства між невірними. Коли ми це в часі відвідин Ватиканської базиліки розважали, не тільки приходило Нам на думку, як то Бог звичайно спомагає й зміцнює свою Церкву відповідною помічю, передусім у трудних справах, але й також завважали, що за якимсь особливим Провидінням Дателя всіх дібр сталося це, що по заключенню так дуже бажаного договору з Італією Ми признали небесну почесть як першому зі всіх Іванови Боско, котрий оплакуючи нарушені права Апостодьського Престола не раз повторював, що по приверненню тих прав, зникне в приятельський спосіб це нещасне роздвоєння, яким Італія була вирвана з вітцівських обнять Папи.

В цім місци мусимо Всечесні Браття, Дорогі Сини, згадати дещо о подиву гіднім числі католиків, які як паломники прибули до Вічного Міста в цім добігаючім кінця році, хоч нема потреби називати їх паломниками або прихожими, бо в домі спільного Вітця ніхто не може бути чужим. Ми мали напrawdę перед очима милий Нам під кождим оглядом образ; бо чи ж та однозгідність тільки народів — хоч ріжних між собою характером, успосібленням, звичаями — в одній і тій самій вірі, одній і тій самій відданості Найвисшому Пастиреві душ, не голосить явно й отверто цієї єдності, соборности, що то після волі Божого Основника, є знаменами витисненими на Його св. Церкві? В деяких порах року не було, можна напrawdę сказати, дня, в яким не приходили би до Риму й побожно не відвідували славніших святинь товпи вірних з дієцезій Італії, з інших європейських народів, а навіть з країв, віддалених непроглядним простором океану. Але й не можна поминути мовчки цього, що мешканці Вічного Міста, котрі є ближшими Папі, своєму Єпископови, не уступали під тим оглядом паломникам й прихожанам, відвідуючи часто в величнім поході базиліки, щоби одержати ласку прощення, жертвовану цілому світові. А 1. грудня прийшло до Петрової святині, щоби досягнути ювілейного відпусту, таке множество синів із Нашої дієцезії, що може ніколи Ми не виділи так переповненої тої обширної базиліки.

А прихилиючися до горячих просьб о громадні послухання для тих всіх паломників, Ми відчували не малу потіху з їх при-

сутности. Бо тільки тисячів людей — передусім молоді — яких Ми одних по других принимали — слухали з такою увагою й такою, що так скажемо, жадобою Наших слів, з таким одушевленням й окликами заявляли Нам свої найгорячіші почування, що Ми уважали за певне, що через проголошення нового ювілейного року — Ми досягнули свою ціль. А Ми — як вже сказано з початку — не мали жадного іншого наміру, як лише щасливе промощення дороги до поправи приватних й публичних обичаїв через розбудження горячої віри й побожності серед християнського народу, бо, щоби ужити слів бл. п. Нашого Попередника Льва XIII. „о скільки поступлять поодинокі люди в усовершенню своєї душі, о стільки більше з konieczности зискує публичне життя й публичні обичаї. А чи ж не виділи Ми цього року прекрасних примірів побожності й чеснот, коли то християни з цілого світу спішили набути для себе вічнотрєвалих багатств з скарбниці небесних дарів, які ми отворили в батьківській щедрості, хоч з другої сторони не бракувало й таких, що висше цінили легкодушність і пожадання переминаючих річий? А чи ж усі, а передусім ті, що хоч лекше могли в дома користати з подарованих їм середників спасення, а воліли радше наразитися на невігоди і кошта дороги — не голосили своїм поступованням, що понад усі пусті, переминаючі річи стоять далеко висші добра, гідніші людської душі, о яких придбання повинен чоловік передусім старатися? Ту радість піднесла ще та обставина, що з майже щоденних Наших розмов з такою скількістю синів виходило, що тепер доложать вони ще усьільніших старань, щоби укріпити Христове Царство між католицькими народами й поширити нашу науку й цивілізацію серед поган. Звідси то зімцнівся сего року зріст католицької акції так konieczної для попертя і розвою душпастирської праці духовенства й зріст доходів на піддержання місійного руху. На тім місци уділяємо горячо похвали побожній щедрості тих, які на памятку Нашого Ювілею жертвували Нам різні знаряди, начиння й прикраси для ужитку місій.

Вкінці Всечесні Браття, Любі Сини, повторюємо бажання, висказане на початку, так само при кінці цього Листа, а саме, щоби ви разом з Нами дякували Богу як найщирійше, що позволив Нам дожити так довгого Священства, що піддержував Нас найвидатнішою помічю та кріпив в цім році всякого рода потіхами. А коли Ми — як належить — подякували Богу за такий надмір одержаних добродійств, то рівнож особлившу подяку складаємо тим, котрих Він ужив у своїй ласкавости як знаряддя в обдаровуванню Нас цими добродійствами, а саме, володарям народів, що через зложення Нам багатих дарів й улекшення своїм народам паломництв до Нас, виявили для Нас свою прихильність; всім католикам, що оголошений повний відпуст, або в дома або в Вічнім Місті так використали, що не тільки спільному Вітцеві, але також й іншим католикам дали прекрасні докази своєї віри й побожності. Але чи ж мали би ті овочі чеснот з бігом часу устати й зникнути? Противно — благаючи Сотворителя і Володителя людського роду — надіємося, що по злагідненню християнською любовю партійних спорів та узгідненню приватних й публичних

обичаїв з духом евангельських засад, заховують горожани між собою і світською властю ненарушену згоду й прикрасяться так світлими чеснотами, що щасливо відбудуть ту земську мандрівку до небесної вітчизни.

А ті, що звідкинебудь і не раз просили Нас у попередніх місяцях, щоби Ми продовжили згадані радісні дієства, домагалися може річі надзвичайної; однак журба о загальне спасення й горяче бажання виявлення Нашої прихильності, наклонили Нас до цієї ласки. Тому продовжуємо Нашою Апостольською повагою без огляду на якінебудь противні приписи повний відпуст до кінця червня 1930. р. під тими самими умовами, під якими Ми його уділили 6. січня оголошуючи Апостольську Конституцію „*Auspicantibus Nobis*”.

А тепер на закінчення уділяємо Вам, Всечесні Браття, Дорогі Синоди, як задаток цього спокою, який Ісус Христос приніс людям своїм народженням і разом як доказ Нашої батьківської прихильності Апостольського Благословення.

Дано в Римі у св. Петра дня 23. грудня 1929 року,

Нашого Понтифікату року осьмого.

Пій Папа ХІ.

Ч. 1327/AB.

Митрополичий Ординаріат подаючи в українським переводі енцикліку *Quinquagesime ante anno* яку видав Св. Отець з нагоди укінченого п'ятидесятого року Свого Священства і якою продовжує Ювілейний рік до кінця червня с. р. поручає Бсеч. Духовенству відчитати її в найближшу неділю вірним й заохотити їх до користання з ювілейного відпусту під тими самими умовами, які були подані в АЕпарх. Відомостях з 1929. р. ч. II., зазначаючи при тім, що ювілейний відпуст можна досягнути й кілька разів так для власної душі, як й за душі в чистилищу. Рівнож продовжує Митроп. Ординаріат всім ОО. душпастирям АЕпархії власть розрішати від задержаних гріхів на час ювілейної сповіді до кінця червня с. р.

Енцикліка Св. Отця „*Mens Nostra*” о духовних вправах.

Енцикліка п'ятнує наглядно духовні і моральні хиби нашого віку. Зматеріялізована цивілізація ХХ. ст., натуралізм, що затемнює Європу і її ідеали, гедонізм, що шукає багатства й егоїстичної роскоші — се лиха, над якими боліє серце Святійшого Отця. Та мимо того не треба піддаватись песимізму, не треба добрим християнам знеохочуватися, а радше шукати орудників до протиділяння. І Св. Отець, згадавши потіхи й овочі ювілейного року каже, що хоче оставити з того року батьківську памятку, а нею є прехосенна практика духовних вправ. Ось слова Св. Отця: „Тяжкою хворобою нинішнього віку, головним джерелом усього лиха, над яким усі плачемо, се брак рефлексії, се той безнастанний і правдиво горячковий вилив серця на зверх; се неуміркована

захланність на богатства і приємності, що поволи ослаблює в душі всякий шляхотний ідеал, занурюючи її в річах земських і проминаючих і не дозволяє їй вознестись до розважання вічних правд, законів Божих, того Бога, що є джерелом усього, що існує, що є ціл्लю всього створіння, що в своїй безконечній доброті і милосерддю в наших часах надзвичайним уділюванням ласк могутчо потягає душі до себе, мимо того зіпсуття слідного всюди.

А вжеж на ту тяжку хоробу людського роду якийже ліпший орудник можемо Ми подати, як запросити ті розсіянні душі до скуплення у духовних вправах"? Далі доказує Св. Отець, що дух. вправи є „школою досконалости“, витворюють „надприродного чоловіка“ і духа апостольства. „В тих часах безмежних потреб для душ, коли далекі місійні краї вже „біліють до жнив“ і домагаються все більшого числа робітників, коли і в наших краях зростаючі духовні потреби народів вимагають численних і дібраних апостолів в однім і другім клирі та участвующих в ерархічнім апостольстві рядів світських людей, посвячених ріжним галузям Католич. Акції, Ми — Преподобні Братя, навчені історичним досвідом бачимо й витягаємо у духовних справах ті вечерники „coenacula“ Провидіння, в яких благододні серця під впливом благодати, оцінюючи гідно при світлі вічних правд і примірів Христа неоцінене значіння душ, почують голос Господній, що їх кличе на своїх співробітників у відкупленню світа в тім якімнебудь стані життя, до якого освічені Богом мудрим вибором пізнають покликання, щоби служити Його Божому Величеству і де вони навчаться ідеальних намірів, відваги християнського апостольства“.

Тут Св. Отець доказує, що дух. вправи були завсіді в Церкві практиковані. Завсіді були люди, що чули той „потяг, ту тугу до скуплення і самоти“, в якій моглиб розважати. Пізнійше покликав Бог у своїй Церкві просвічених Учителів духовного життя, що зложили мудрі правила, і предложили методи аскези, черпані з Божого об'явлення, з досвіду власного і християнських віків.

І пригадує Св. Отець клясичний твір „Духовні вправи“ св. Ігнатія з Льойолі, якого називає „Учителем спеціалістом духовних вправ“, пригадує примір св. Карла Борромея, що поширив їх у клирі і в народі та оснував перший реколекційний дім, який назвав „Asceterium“.

В тих послідних часах повстало багато таких домів, зарезервованих для святих вправ, правдивих зеленіючих оаз, плодучих у пустині земського паломництва. По страшній трагедії війни на стрічу глибокому соціальному переворотові, який принесла війна стільки щезаючим ілюзіям, ось будиться чудово під проводом св. Духа потреба духовних вправ для многих; душі, затрівожені бурями життя, розсіянням і обманом світа, затроєні атмосферою повного раціоналізму і змисловости, шукають захисту в тих асилях спокою, в тих домах молитви, де можна відпочати духом, злагодити сили, звернути надприродно хід життя“.

Св. Отець каже, що Він сам дав примір щодо того, заря-

дивши, щоб у Ватиканській палаті відбувався що року курс дух. вправ. Дальше говорить про користи й конечність вправ для клиру, Єпископів, Монахів, священників і додає, що „не є страчений для апостольства“ час посвячений на духовні вправи.

По тім всім говорить Св. Отець про духовні вправи в католицьких товариствах. Ось Його слова: „Не менше лежать Нам на серці, Преподобні Братя, духовні вправи, для різних груп тої Католическої Акції, якої не перестаємо ані не перестанемо поручувати і поручати, бо прехосенною, щоб не сказати конечною є участь світських людей у єрархічному апостольстві Церкви. Бачимо з безмежною радістю, як усюди організуються духовні вправи особливо зарезервовані для тих рядів сміливих борців Христових, а передовсім для тих наймолодших, що чисельно тут прибігають, щоби приспособитися тут до святої боротьби Господньої. Тут знаходять вони не тільки силу поправити власне життя, але дуже часто чують в серці той таїнственный голос, що кличе їх стати апостолами в цілїм величавім значінню того слова. Ясна рання зірка доброго витече Нас і каже нам надіятись близького світлого полудня, коли практика духовних вправ буде загальнішою і правильнішою поширювана і заховувана в різних католических Товариствах і дружинах, особливож у молоді.

Вкінці Св. Отець говорить про спосіб заховання оwoчів дух. вправ і в тім згляді поручає віднову дух. вправ т. є. рекол. що місяця і що три місяці.

Ч. I./Орд.

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ,

**Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола
Митрополит Галицький, Архієпископ Львівський, Єпископ Ка-
мянця Подільського**

**Всечесному Духовенству і Вірним Божий мир і Архієрейське
благословення.**

Ділюся з Вами Всч. Отці і Дорогі Браття великою радістю, яку вже давно треба мені було подати Вам до відома. Коли одначе обставини так склалися, що щойно нині це роблю, то не тільки не зменшує се донеслости й важности події, про яку пишу, а навпаки най буде доказом, як високо оцінюю ту подію і як сердечно Всевишньому Богови за неї дякую.

Св. Отець зводив на мою просьбу й бажання дати мені Єпископа-Помічника в особі Преосвященного Кир Йоана Бучка, дотеперішнього ректора Інституту Св. Йосафата й малої Семинарії. Не буду, дорогі Браття й Сестри, згадувати усіх його прикмет, чеснот і заслуг для нашої АЕпархії. Скажу лише те одно, що всеціло посвятив життя для тої так важної інституції, яка була повірена його опіці. Життя віддав вихованню молоді, тих Ваших синів, що то приготовляються від наймолодших літ на службу жертвеників і на душпастирську працю. То одно вказує вже, як важною для цілої АЕпархії була дотеперішня праця Преосв. Йоана та як дуже нам усім на тім залежить, щоби ми знайшли чоловіка,

який зумів би заступити його в тім Інституті. Є моїм бажанням, як і Преосв. Йоана, щоби так утрєвалити існування Інституту, щоби не тільки мав свою домівку, але й свою середню школу, гімназію, в якій наші діти виховувалися би по Божому від перших клас і з можливо як найліпшим приготуванням вступали до духовної Семинарії. Маємо в Бозі надію, що допоможе нам довершити так великого діла, хоч великі труднощі стоять ще тому на перешкоді.

Повідомляючи про назначення Епископа-Помічника, доношу також, що з днем 1. грудня 1929 р. іменований Преосв. Йоан Генеральним Вікарієм на місце многозаслуженого, довголітного Генер. Вікарія, Мітрата й Архіпрєсвитера о. Александра Бачинського, якому вік не позволив дальше в тім уряді працювати і якому хочу нині на тім місци зложити подяку за довголітну поміч, давану мені у заряді АЕпархії.

Крім того заряджує Митроп. Ординаріят, щоби при усіх церковних відправах, у місцях, де священник споминає церковну Власть — всі священники споминали по Митрополиті на першім місци Преосв. Кир Йоана, а на другім Преосв. Кир Никиту, був. Епископа Канадійського, котрий також помагає Нам у сповненню Наших Архієрейських і душпастирських обовязків. Так належить споминати Епископів у всіх ектеніях і на Великім Вході в Службі Божій. Споминання у молитві „В первих помяни Господи“ застережене місцевому Ординарієви, зглядно Епископам Ординаріям, які хоч не на своїй території, але на території Львів. АЕпархії відправляють понтифікальну Службу Божу.

Від гр. кат. Митроп. Ординаріату.

† Андрей
Митрополит.

Ч. 12/Орд.

Зарядження торжественного Богослуження

надолуження за зневаги Бога й святотатства большевизму та всі жертви переслідування християнської віри в Радянській Україні, Білоруси й Росії в цілі упрощення закінчення тих переслідувань.

Святотатська боротьба на Радянщині проти Всевишнього Бога й усякої релігії, а передусім християнської віри, збільшається майже з кождим роком і доходить до так шаленого нехтування всяких Божих правд і людських приписів етики, приличности, чи навіть людяности, що видається, перебрала всяку міру. Горстка злочинців, що завдяки дивним обставинам змогла захопити в свої руки всяку владу в Москві, а відтак воєнною силою заняла цілу Вел. Україну, поставила собі за задачу боротися проти Бога, проти людської совісти й усього того, що є якоїнебудь благороднішою, чи вищою ідеєю. У тій святотатській боротьбі в першому ряді зачала нищити всяку церковну й релігійну організацію. Йшла до того, щоби зробити неможливою якунебудь душпастирську працю Епископів, священників, переслідувала на рівні католицьку Церкву чи нашого чи лат. обряду, як

і церкву православну, старовірців чи яке небудь инше християнське ісповідання, чи секту, замінюючи храми Божі на кіна, шпихлірі, салі — чи по prostu не допускаючи в них до ніякого Богослуження. Під якимнебудь позором засуджували (з процесами чи без них), священників на смерть, на довголітну вязницю, або на вислання до страшної тюрми на Соловецьких островах. Заказували науку релігії для дітей не тільки в школах, які прямо мали ту самотню ціль, щоби впоювати в молоді душі ненависть до Бога й релігії, але й по церквах підкопували, нечуваним в історії світа законодавством, подружество й родину. У кожде село впроваджували зародки ненависти молодших зглядом старших, убогих зглядом багатших, нищили нарід матеріально й морально, вихисновували працю робітників до небувалих границь. Мільйони дітей виховували й вправляли в злочинах, відбираючи їм всякі навіть природні етичні принципи і викривлюючи їх поняття про Бога, про релігію, про справедливість, слухність, моральність.

Тими всіми способами допровадили християнський нарід до крайної розпуки. Видавалося, що по 10. літах такої влади, провідники того безбожного і святотатського правління опам'ятаються й зрозуміють, що й самих себе й нарід ведуть до загибелі. На жаль так не сталося. Останні місяці принесли нові переслідування, нові численні церкви замкнені, нові ув'язнення священників. Спалено і знищено безліч св. ікон, знесено неділю й насилувано робітників і учеників шкіл працювати у святі дні, а робітників і урядників змушувано під карою позбавлення карток на хліб, одіж і мешкання, — без яких майже не можна жити — до підписання формального акту відступлення від віри й ненависти до Господа Бога. Тепер, здається, вже всі священники й інокіни нашого обряду в тюрмах, а самотній і останній священник нашої Епархії о. Микола Щепанюк, що в Києві від літ з пожертвуванням працював для наших вірних, вже засуджений на 10 літ тюрми і мабуть вже висланий на Соловецькі острови. В часі останніх Великодних Свят устроєно святотатські вистави, при яких походами по улицах міста було виставлене на сміх усе, що святе й дороге християнському серцю. Перебралася міра. Св. Отець у письмі, зверненім до Кардинала Помпілія Ген. Вікарія Риму з дня 2. II. згадавши все те, що зробив Його попередник бл. п. Папа Венедикт XV. і Він сам, щоби здержати по можності релігійні переслідування та щоби злагодити нещастя переслідуваного бідного народу й спімнувши всі злочини большевицького уряду, повідомляє, що наміряє дня 19. III., якого то дня лат. Церква обходить пам'ятку Обручника Божої Матері св. Йосифа, відправити над гробом св. Петра торжественне Богослуження на задоситьучинення Божому Серцю Ісуса Христа Спасителя за всі страшні зневаги нанесені Всевишньому Богу в Радянській Росії, за спасення тих безчисленних людських душ, наражених на такі страшні переслідування й щоби випросити у Господа Бога пільги для бідного народу, що стогне під страшним ярмом і щоби вкінці устав той великий і страшний Божий допуст та щоби одиниці й народи як найскорше вернули до самотньої загороди, св. католицької

Церкви, самотнього Спасителя й Збавителя Господа Нашого Ісуса Христа. Св. Отець каже: „По ви́прошенню від Найсвятішого Серця прощення й милосердя для жертв переслідування й для самих навіть катів, будемо благодіяти Пресв. Непорочно́ї Діви Марію, Божу Матір, Пречистого Її Обручника св. Йосифа, спікуна Вселенської Церкви й особливих опікунів Руси: св. Ангелів, св. Івана Хрестителя, св. Ніколая, св. Васи́лія, св. Івана Золотоустого, св. Кирила й Ме́тодія як і всіх прочих Святих, а в особливий спосіб св. Тересу від Дит. Ісуса, якій особливим способом Ми поручили будучину тих душ.

Св. Отець надіється, що не тільки Духовенство й нарі́д міста Риму, але й усі Єпископи цілого світу, злуча́ться з Ним у тій молитві надолуження і ви́прошення милосердя для бідного народу, що сто́гне під ярмом большевизму“.

Йдучи за при́міром Св. Отця, за́ряджуємо, щоби в другу неді́лю посту дня 16. березня н. ст. у всіх церквах нашої АЕпархії відбу́лося торжественне Богослуження в описаних в тій письмі намі́реннях Св. Отця. При Службі Божій у проповіді поясня́ть ОО. душпасти́рі ці́ль того Богослуження, представля́ючи релігійні переслідування в Радянській Україні, Білорусі й Росії з заохото́ю до щирих молитов за наших братів — жертв переслідува́нь, за закінчення їх і навернення до католицької єдності доси незєднаних.

Просимо о велику рі́ч, о рі́ч, що далеко переходить уся́ку людську силу, але сильний є той, що сказав: „Істинно кажу Вам, що хто скаже сій го́рі: двигнися і кинься в море! і не буде сумніватися в своїм серці й віритиме, що те що скаже, ста́неться — буде йому — для́того кажу Вам, чо́го в молитві просите, вірте, що одержите і ста́неться Вам“. (Мар. XI. 23, 25).

Маймо́ж Божу віру в серцях і ка́жім тій го́рі і́менем Господа Нашого Ісуса Христа: „двигнися і кинься в море“ — і ста́неться по на́шій вірі та по нашо́му ба́жанню.

Всім ОО. катехитам поручаємо також предмет сего нашо́го нині́шнього письма, чи згля́дно се письмо взяти за предмет ексрті́чи 16. березня, чи в попереджа́ючу чи в слі́дуючу неді́лю.

Поручаємо також Всч. Духовенству в Чита́льнях, на зібраннях Бра́цтв обговорювати пору́шену тут справу і кілька́кратно в проповідях поручувати ві́рним і предмет то́го нашо́го письма і нашо́го о. Миколу Щепаню́ка, що з многими іншими святи́чениками нашо́го обря́ду між іншими з о. Леоні́дом Фіодоро́вом терпить лю́ті муки в стра́шній тюрмі Солове́цьких о́стрів.

Про відправу цього Богослуження нале́жить ві́рних в пспе́редну неді́лю т. є 9. березня с. р. псві́домити.

Від Митроп. О́рдина́рія ту

† Андрей,
Митрополит.

Ч. 63/Орд.

**Осудження брошури: „В обороні прав нашої гр. кат. Церкви“,
Львів, 1929. Накладом Гота.**

Брошура „В обороні прав нашої гр. кат. Церкви“ мимо свого титулу не є написана в обороні, а на велику шкоду нашої гр. кат. Церкви, бо підкопує і нищить найвисший авторитет Апостольської Столиці і авторитет Епархіяльних Єпископів. Так писати про нашу Церкву може тільки або ворог, що удає приятеля, або цілковито засліплений чоловік, що не здає собі справи з того, що робить. Осуджуючи рішучо писання про такого рода внутрішні справи Церкви й спосіб, в який вони представлені в згаданій брошурі, Митроп. Ординаріят накладає на автора тої книжки сліду-ючі церковні кари: Як автором є священник Львів. АЕпархії, є за-супендований „*a sacris*“ на 3 місяці з обов'язком цофнення і знищення накладу книжки, а як є священником не Львів. АЕпархії — не вільно йому на території Львів. АЕпархії ані правити Служби Божої, ані справувати жадного священодійства, доки не надгородить кривди, зробленої нашої Церкві, цофненням і знищенням всіх примірників, які ще може вицофати й знищити.

Від Митроп. Ординаріату.

† Андрей
Митрополит.

Ч. 7140/Фл.

Викази відправлених Служб Божих рел. фонду.

Виявилося, що 70 душпастирів з 28 деканатів не надіслали до нинішнього дня виказу з датою відправлення Служби Божої, за-рядженої до відправи тут. рескриптом ч. 418/Фл. 1929. (АЕп. Від. ч. 1, з 1. лютого 1929. стор. 11).

Тому приказує Митроп. Ординаріят до десять днів від оголошення теперішнього рескрипту, доповнити те занедбання, бо в противнім случаю зарядиться задержання 5 зол. з конгруального додатку при найближшій виплаті на стипендію за відправлення занедбаної Служби Божої, а тим душпастирам, що не дістають грошового додатку, уділиться канонічна нагана і їх імена будуть оголошені з повним характером в АЕп. Відомостях.

Ч. 1237/К.

Передплата за АЕпархіяльні Відомости за 1929. р.

Подається до відома, що передплата за АЕпархіяльні Відомости за 1929. рік виносить 3.50 зол. Згадану належитість стягнеться з платні за березень, а Отці, які платні не побирають, як також ОО. катихити обов'язані повищу передплату надіслати безпровсочно до канцелярії Митроп. Консисторії.

Ч. 1424 РЕ.

Парцеляція.

Подається до відома усім декан. Урядам, що Окружний Уряд Земський в Тернополі лисьмом з дня 27. 12. 1929. ч. 573 Р. про-
Ан України

довжує речинець парцеляції ерекціональних ґрунтів — обнятих зізволанням з дня 6. 2. 1929. р. ч. 383/Р. — до дня 30. червня 1930. р.

Подаючи це до відома — Митроп. Ординаріят за переведення парцеляції до 30. VI. 1930. робить строго відвічальними ОО. Деканів.

Ч. 9556/АВ.

Похорони самовбийників.

Митроп. Ординаріят поручає Всч. Духовенству, щоби звертало більшу увагу вірним на виповнювання заповідей Божих і церковних, а принайменше три рази в році поясняло п'яту заповідь Божу й гріх самовбийства, який не тільки стягає на самовбийника, що допускається сего страшного злочину з розвагою і задля марних причин (бо нема ані одної причини, щоби оправдувала сей поступок) кари вічні, але вже на тім світі забороняє Церква церковних похоронів, щоби тих, що легковажать Божий закон і позбавляють себе всяких способів і нагод користати з милосердя довготерпеливого Бога, позбавити й молитов, якими умоляє Бога, щоби душі усопших судив по милосердю і прийняв до свого царства. Митроп. Ординаріят звертає рівнож увагу, що не буде дозволити на церковний похорон самовбийників, хоч прикро буде відмовити сего родині і знакомим.

Ч. 10232/АВ.

Перешкоджування в церковнім співі підчас Богослужень.

З огляду на се, що останніми часами множаться злочини образи релігії і перешкоджування в богослужебних відправах, кладеться на совість духовникам берегти й боронити поваги церкви й святости богослужебних чинностей. Ординаріят уважає за злочин образи релігії коли хто співом, а тим більше криком перериває зачатку вже пісню в церкві. Якщо спокійне упімення зі сторони духовника в данім случаю не помагало би, то приказується всякі релігійні образи і порушення богослужебних відправ передавати Прокураторіям для усунення таких сумних случаїв, а бодай для припинення їх на основі карного закона з 27. 5. 1852., який у Польщі і дальше обов'язує, а на підставі Конкордату, заключеного між Апостольською Столицею і Президентом Річипосполитої Польської дня 10. лютого 1925. Арт. V., держава зобов'язується обороняти виконання релігійних чинностей і усувати всякі труднощі й перешкоди при виконанню священодійств і справуванню пастирського уряду й карати тих, котрі сего допустилисяб.

Ч. 7546/АВ.

Пригадка в справі урядування.

Митроп. Ординаріят завважав, що мимо розпоряджень у справі урядування ч.: 1572/К./2. АЕп. Від. стор. 11. і 12. ч. 1. з. р. 1927. і ч. 589/РД. АЕп. Від. стор. 11. ч. 1. з. р. 1926. і закона про обов'язок метрикальних копій ч. 13/Орд. АЕп. Від. стор. 25. ч. II. з. р. 1926. бувають случаї легковаження, зглядно незнання сих розпо-

ряджень і законів. Щоби не утруднювати урядування референтів і Канцелярії заряджує Митроп. Ординаріят, щоби письма й копії, присилані не по формі звертано, а сим священникам нотовано їх провини, щоби при відповідних нагодах зробити з сего ужиток. Рівнож звертається увагу Всч. Духовенства, щоби в письмах при подаванню парохії додавати й деканат, бо бувають назви кількох парохій такі самі й при висилці заходять помилки.

Ч. 1328/AB.

Поїздки вірних до Митроп. Консисторії. (Спосіб поступування).

Трапляються дуже часто случаї, що так поодинокі особи, як і цілі делегації з поміж вірних нашої АЕпархії приїзжають до Митроп. Консисторії у різних справах без ніякого письма. Митроп. Ординаріят звертає увагу Всч. Духовенства, що на будуче буде приймати тільки таких інтересантів — і то в наглих випадках — які будуть мати письмо чи то від парохіяльного чи декан. Уряду в замкненій коверті. З другої сторони Митроп. Ординаріят остро заборонює присилати людей по супружі диспензи. Кождий душ-пастир обовязаний завчасу постаратися о потрібну супружу диспензу, а не наражати сторін в останній хвили на кошта дороги — і страчення часу. Таке поступовання є невластиве і подань о диспензу, привезених сторонами, не будеться рішучо узгляднювати — хиба в якій наглій потребі.

Ч. 6122/BR.

Точність у присиланню платничих лист.

Пригадується Всч. Урядам дек. обовязок точно й скоро відсилати поквітовані платничі листи. Нові листи належить виповняти й відсилати відворотно, бо через занедбання одиниць спізнється висилка місячної платні для всього Духовенства. Деканати, які найдалше до 18-го кожного місяця не надішлють виповнених нових платничих лист, одержать платню в спізненім речинци.

Ч. 895/AB.

Точність у відправі Богослужень.

З огляду на це, що вірні вносять до Митроп. Консисторії жалоби на священників, які неточно відправляють Богослуження, а передусім Службу Божу кожної неділі в иншій годині, Митроп. Ординаріят приказує на будуче точно, в сталій годині, відправляти парохіяльні Богослуження. Рівнож поручається проголосити підчас проповіді, що Богослуження все будуть відправлятися в точно означених годинах, від якого то сталого порядку можна відступити лиш у виїмкових случаях.

Ч. 8401/PD.

Агнці до Служби Божої.

Звертається увагу Духовенства, що до Служби Божої маєється уживати агнів по можности свіжих, відповідної величини,

рівнож таких частиць до св. Причастя. Засушених агнців і частиць можна уживати тільки тиждень.

Ч. 8241/АВ.

Свідоцтва про кандидатів на Богословію.

Пригадується Всч. Духовенству, щоби про кандидатів, що стараються бути прийняті на Богословію виставляло точне й у совісті вірне свідоцтво, яке належить запечатане прислати урядо-вою дорогою до Митроп. Ординаріату.

Ч. 5149/РД.

„Дяківський Шлях“. — Заборона читання.

Митроп. Ординаріят забороняє читання органу „Дяківський Шлях“, котрого редакція знаходиться в Коломиї, вул. Міцкевича 51. Хто з дяків Львів. АЕпархії поважився би читати далше цей орган, тимсамим наражає себе на втрату посади дяка.

Ч. 1305 РД.

Диспенза від посту для шкільної молоді.

Подається отсим до відома всім ОО. катихитам, що Митропол. Ординаріят уділює диспензу від посту для шкільної молоді всіх категорій шкіл, їхніх родичів, членів учительських зборів і їхніх родин на слідуючих умовах: Дозволяється всім, вище названим їсти мясо за відмовленням молитов: Отче Наш, Богородице Діво і Слава Отцу... перед обідом і вечерею у всі понеділки, вівтірки, четверги, суботи та неділі св. Вел. Посту з виїмком понеділка першого й послідного тижня. Набіл можна їсти в середині й п'ятниці. У велику п'ятницю належить заховати строгий піст до 12. в полудне.

Ч. 734/СД.

В справі солітургізування при Архієрейських Службах Божих.

Митроп. Ординаріят пригадує всім Впр. Отцям у Львові призначуваним обіжниками до торжественних Архієрейських відправ, що підписання на обіжнику значить, що підписуючий приймає означене дійство й візьме участь в означений час. Як не може, має своє оправдання подати на письмі, бо инакше псується порядок, декомплетується число покликаних до відправи й терпить на цім торжественність відправи. Винний сего буде покликаний до відвічальности.

Ч. 664/30.

В справі предложення зізнання (фасії) для виміру ґрунтового податку.

По думці закона про державний дохідовий податок з 1925 р. (В. З. Д. ч. 58/25. поз. 411.) всі платники дохідового податку при вживанню понад 30 га (52 моргів) обов'язані кожного року най-далше до 1. березня предкладати до дотичного Скарбового Уряду зізнання (фасії) для виміру дохідового податку.

З огляду на це, що многі платники згаданого податку, а також і Духовенство, дуже часто не звертають належної уваги на цей ригористичний обов'язок та задля незложення в приписанім речинці фасії, тратять у случаях кривдячого виміру право належної оборони, — тому Митроп. Консисторія подає отсім до загального відома ОО. парохів слідуючі поучення і вказівки:

1. Усі фізичні особи, які посідають, зглядно уживають 30 га. (52 моргів) ґрунту, є обов'язані кожного року найпізнійше до дня 1. березня зложити зізнання (фасію) для виміру доходowego податку. Друки зізнань можна дістати даром у відноснім Скарбовім Уряді П. О. С.

На податковий 1930. рік належить заподати дохід, який одержано в 1929. р. Вправді є парохії, де „beneficium” виносить менше як 52. морги ґрунту, але з того не виходить, щоби даний парох не був обов'язаний складати упімненого зізнання, тому, що скарбові власти дочислюють до доходу отриманого з ґрунтів ще дохід з т. зв. „iura stolae”, вартість уживання помешкання і конґруальний додаток.

2. Незложення зізнання в приписанім речинці потягає за собою ті уємні консеквенції, що скарбові власти, на підставі урядових даних, самовільно зладжують вимір податку, заочно, „in computatione”. Крім того накладають ще кару за незложення зізнання по думці арт. 92. у висоті від 3—100 зол.

3. За підставу до обчислення доходу з ґрунтів приймають в практиці скарбові власти пересічну грошеву вартість 1. метр. сотнара жита, а що до скількості метричних сотнарів, то обчислюють „максимум” 4 сотн. жита з 1 га. ґрунту. З того не виходить, щоби таке обчислення було незрушиме, бо звичайно платники обчислюють дохід з одного морга не більше як $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ метр. сотнара жита.

Ужиткову вартість помешкання заподують не більше, як 200—500 зол. річно, залежно від якості й вигоди помешкання та віддалення від міста.

5. Предвиджені законом потручення від загального доходу, є виразно зазначені на письмі по правій стороні вище згаданого друку. Потручується отже: відсотки від гіпотечних довгів, ремонт й амортизацію будинків, суму виплачену до каси хорих, асєкурацію, ґрунтовий податок, дороговий податок й інші публичні данини, крім доходowego й маєткового податку. Амортизацію обчислюється 2% від обезпеченової вартости замешканого будинку, а 3% від господарських будинків.

6. Корисним є також подавати в зізнанню скількість членів родини (дітей), що є на виключнім удержанню голови родини, а то з огляду на се, що там, де дохід не перевищує річно 7.200 зол. признає закон (арт. 27) зниження податку о два степені для кожного члена родини, що є на удержанню батька (слуги виключаються).

В справі оподаткування Духовенства на річ Самоуправних Тіл.

Тому, що в справі дорогового податку, наложеного на Духовенство повіт. Виділом, напливають ту часто письмenni й усні запити, як належить в повисшій справі поступати, — Митроп. Консисторія подає до загального відома отсі ради й вказівки з застереженням, що вони є факультативного, а не позитивного характеру:

1) Вправді по думці XV. арт. Конкордату, має Духовенство й його маєтек підлягати оподаткованню на рівні з світськими особами, однак ця справа, як вирізно зазначає обіжник Мініст. В. С. Ч. 161. з дня 3. VIII/29, не є ще перепроваджена, тому в тій матерії обов'язують дотепер — відносно громад — австрійські закони з р. 1866, 1889. і 1896.

2) По думці отже §. 83. громад. зак. з 1866. р., §. 89. громад. зак. з 1889 р. і §. 85. громад. зак. з 1896. р. усі ОО. парохі, що до їх конгруї (в що вчислюється і ерекц. поле), не можуть бути потягані до громадських послуг і робіт, тим самим приписи Конкордату не дають поки що Самоуправним Тілам жадного права до анульовання прислугуючих Духовенству податкових пільг й накладання на них яких небудь самоуправних престацій (особливо дорогового податку), від яких Духовенство, по думці висше згаданих законів, було звільнене.

3) Беручи під розвагу дотепер обов'язуючі закони — належалоби віднести ті закони, *per analogiam* й до дорогового податку, який вимірили й наклали на Духовенство Самоупр. Виділи пов. Рад.

4) Маючи цей згляд на увазі дораджується поступити ось як:

а) ОО. парохі, які по одержанню платничого наказу, цей дороговий податок заплатили, можуть вносити відповідні представлення в дорозі інстанції і жадати анульовання незаконно виміреного дорогового податку.

б) Ті ОО. парохі, які ще не заплатили згаданого податку, можуть зробити як сказано під а), а рівночасно хай вносять просьбу до відповідного Самоуправного Виділу о відрочення цього податку до часу порішення внесеного представлення через відповідні власті.

в) Вкінці ті ОО. парохі, які вже на внесений відклик отримали негативну відповідь в згаданій справі, можуть внести жалобу до Найв. Адміністр. Трибуналу.

У всіх під а), б) і в) наведених случаях, неналежить покликуватися на обіжник Ч. 161. Міністерства Вн. Сп. з дня 3. серпня 1929. Ч. С. Ф. 519'2.

Ч. 7640/М.

Стемплева оплата від метрик. витягів і інших свідоцтв.

Скарбова Палата у Львові Ч. V. 13884/29. звертає увагу на постанову п. 17. Арт. 142. на основі котрої метрик. витяги й інші урядові свідоцтва, видавані до подань таких осіб, котрі без діймаючої страти на майні (о скільки та обставина є знана дотич-

ному парохіяльному Урядови) не є в можності зложити приписаної стемплевої оплати — є вільні від стемплевих оплат. Обставина убожества має бути зазначена на свідоцтві, а видавання таких свідоцтв мають бути осібно записані.

Ч. 7682/АВ.

Пошукують рідні отці сироти:

1. **Марія Ткачук**, ур. около 1907. року. Здається їй, що родичі (Іван і Катерина) мешкали десь в Брідщині. Мала брата Петра, що скінчив VI. кл. гімн., молодшого брата Стефана і сестру Анну, яка має тепер може 15 літ. В 1915. році виїхали всі до Петербурга; в дорозі померла мама на холеру, а батько в Петербурзі на гальопуючі сухоти. Дітей забрала якась графиня до Інституту в Єкатеринославі; Петрові виробила та пані посаду десь на Волині при цукровні, Стефан помер, а її і сестру Анну репатріювали австрійські війська в 1918. році до Львова.

2. **Софія Вак**, літ около 19., уч. V. курсу уч. Семинарії СС. Василіянок у Львові. Пригадує собі, що батько називався мабуть Матвій, виїхав з дітьми на весні 1915. р. до Росії, мала старшого брата Йосифа і молодшого Антона. Репатріювана в 1918. році з Єкатеринослава до Львова.

3. **Марія і Антоніна Батюк**, літ около 17. і 20. В жовтні 1916. року привезли їх російські війська з повіту Збаражського до Захоронки в Ладичині; батько їх, мабуть Василь, мав умерти, а маму Варвару вивезено в Росію.

4. **Артимон і Евфимія Гондей**, привезені до Ладичина російськими військами; може походять з Богданівки коло Підволочиск.

5. **Антін Медведюк**, літ около 18., привезено його з бараків для збігців в Гмінді (дол. Австрія). Пригадує собі, що була там в бараках також його тітка, Марія Медведюк, а чув від когось, що він родом з Нестанич. Перебуває у Львові у огорожника.

6. **Василь Кубрич**, званий також „Головатник“, літ около 18.; вернув з бараків в Сватобожіцах, повіт Кийов на Моравії. Каже, що мав брата Ігната. Тепер в Оброшині у Павла Борого.

7. **Василь Стах**, літ около 17; найшли його українські війська 28. серпня 1919. року на полях під Львовом.

8. **Евстахій Лосик**, літ около 15.; родичі мабуть Йосиф і Марія.

9. **Дмитро**, незнаного призвища, літ около 17, в школі названо його „Жвавий“, приїхав з бараків для збігців на Моравії, перебуває хвиливу у Львові в закладі Братів Альбертинів.

10. **Корнило Дучимінський**, літ около 17., пам'ятає, що мав старшу сестру Антонію, мама мабуть Юлія, має походити з Буцацького повіту, хату їх спалено, а їх вивезено до Чех.

11. **Іван Лучка**, літ около 17; вернув з бараків на Моравії.

12. **Федь Сливка**, літ 16; приїхав з бараків на Моравії.

14. **Маріян Тимчишин**, літ 16; вернув з бараків на Моравії, можливо, що походить зі Смільна.

15. **Олекса Сава**, літ 16; приїхав з бараків в Нікольсбург в Чехах.

16. **Володимир Витвицький**, літ 17; син здається Івана, можливо, що походить з Доброполя, коло Бучача.

17. **Петро Михайлюк**, літ 19; каже, що мав сестру Марію.

18. **Василь Чуба**, літ понад 20 і **Михайло Чуба**, літ около 18, репатріювані з Катеринослава.

Поручаємо всім парохіяльним Урядам нашої Епархії, щоби на основі повисших даних дуже совісно перевірили при допомозі метрик і старших громадян, чи котре з тих сиріт не походить з їх парохії. В данім випадку, належить поінформувати дотичну рідню, що сирота її шукає, і рівночасно повідомити про се Митроп. Ординаріят.

Ч. 71/AB.

Отемнілі діти.

Товариство опіки над темними дітьми у Варшаві звернулося до Митроп. Ординаріату з просьбою о поручення Всч. Духовенству, щоби поінформувало згадане Товариство про всіх отемнілих дітей від 3—15. року життя, які знаходяться в наших парохіях.

Єслиб отже в якій парохії були отемнілі діти — поручається донести про се — подаючи ім'я, назвиско, вік і родичів — вище згаданому Товариству — Tow. opieki nad osciemnialymi, — Warszawa ul. Polna 40.

Ч. 9761/AB.

В справі сільських дівчат, що йдуть до міста на службу.

Митроп. Ординаріят подає до відома Всч. Духовенству, що для опіки над сільськими дівчатами, котрі йдуть до міста на службу, заснувалося у Львові товариство „Будучність“, одобрене Митроп. Ординаріатом і затверджене Воевідствами: Львівським, Станиславівським й Тернопільським. Його адреса: Львів, пл. св. Юра ч. 5.

Товариство має у Львові при кожній парохії філії і є готове допомогти всюди по містах заложити філії, які булиб сцентралізовані з матірним товариством при катедральній парохії у Львові для успішнішої помочи й обслуги тих, що сеї помочи так дуже потребують.

Поручаючи се Товариство Всч. Духовенству, Митроп. Ординаріят взиває Всч. ОО. парохів, що з їх парохій йдуть дівчата до міста на службу, щоби оголосили по церквах про сю опіку й повчили дівчата, щоби їх перший крок у місті був до сего Товариства, де мають вписатися в члени і як члени дістануть інформації, що до роду й місця служби, а на час, як стратять службу всю опіку, яку лише зорганізоване товариство може дати. Щоби наші дівчата не марнувалися по містах сю організацію горячо поручається.

Ч. 301/AB.

В справі найдених срібних вотів.

Шість штук срібних вотів (серця) украдених з котроїсь церкви, найшла поліція 21. травня 1929. у Львові на площі Сольських.

Де сі річи бракували би, упімнеться за ними парохіяльний Уряд в команді Державної Поліції у Львові, слідчий відділ до ч. 3960.

Ч. 5702/АВ.

Емігранти на Волинь.

В останних часах зачала змагатися еміграція наших людей на Волинь, де вони цілковито находяться без своєї духовної опіки. Щоби сему запобігти, зобов'язує Митроп. Ординаріат Всч. Отців, щоби надіслали тут до кінця березня ц. р. спис тих, що вже виемігрували (як можливо, подати їх місце осідку), як і на будуче доносити про кожний такий случай. ОО. Деканам поручається сю справу припилювати.

Ч. 5/орд.

Тов. допомоги бідних церков ім. св. Петра.

Від ряду літ існує у Львові Тов. допомоги убогих церков ім. св. Петра, якого задачу є нести поміч убогим, або зруйнованим церквам. — І сю свою задачу сповнює оно як найкраще. — На жаль в останних часах Духовенство призабуло на се наше одинокое добродійне Товариство так, що не тільки перестали впливати жертви на його ціли, але й зменшився впис членів, — або члени не вплачують точно належних вкладок. Тому, що се Товариство являється в нинішних обставинах одиноким жерелом, із якого можуть черпати підмогу вбогі церкви, Митроп. Ординаріат поручає Всч. Духовенству піддержати його, вписуючи себе й свої церкви в його члени та приєднуючи йому членів поміж вірними. Кожда церква й усі священники повинні до него належати.

ОО. Декани будуть при нагоді дек. соборчиків провірювати, чи сей обов'язок виконується.

Ч. 1816/Л.

Конкурс на опорожненні парохії.

Розписується конкурс на опорожненні парохії з речинцем до кінця березня 1930. року:

Дек. Бережанський: Жуків; Дек. Бобрєцький: Підярків; Дек. Болахівський: Витвиця, Гозіїв, Слобода Болахівська, Церковна; Дек. Брідський: Ражнів, Суходоли; Дек. Бурштинський: Букачівці, Вишнів, Куропатники; Дек. Войнилівський: Медина, Перевозець, Дек. Глинянський: Бортків, Фирлеївка; Дек. Городецький: Галичанів; Дек. Жидачівський: Млиніска; Дек. Журавенський: Баличі зарічні, Голешів; Дек. Залозецький: Кутище, Ратище, Шишківці; Дек. Збаражський: Збараж; Дек. Зборівський: Пліснани; Дек. Калуський: Грабівка; Дек. Лопатинський: Станиславчик, Стремільче; Дек. Любинецький: Лукавиця нижна, Розгірче, Труханів; Дек. Николаївський: Веринь, Ілів; Дек. Микулинецький: Кипячка; Дек. Миятинський: Якимів; Дек. Озірянський: Несторівці; Дек. Олеський: Бужок; Дек. Оліївський: Гарбузів, Манаїв, Тростянець великий; Дек. Перегінський: Вільхівка, Лецьківка, Липовиця, Суходіл; Дек. Підгаєцький: Теляче; Дек. Підкаменський: Голубиця, Пеняки, Суховоля; Дек. Поморянський: Кальне; Дек. Рожнітів-

ський: Берлоги, Камінь, Петранка; Дек. Скалатський: Рожиска; Дек. Скільський: Корчин, Крушельниця, Сопіт, Ямельниця; Дек. Стрийський: Сихів, Стрілків; Дек. Тернопільський: Івачів горішний, Чернелів руський; Дек. Тухлянський: Сморже, Тухолька, Хашоване, Ялинковате; Дек. Янівський: Янів.

Ч. 1607/AB.

Конкурс на місіонарів.

Митроп. Ординаріят оголошує конкурс на місіонарів до Франції і Аргентини. Священики, що хотіли би обняти ці обов'язки внесуть подання до Митроп. Ординаріату до 15. марта ц. р.

Розписується конкурс на дяка.

Ч. 9461 — в Витвиці, дек. Болехів. — Поля і роківщини нема;

Ч. 924 — в Вовкові, дек. Винницк, — дотац. 5 м. поля — кваліфікація висшого степеня;

Ч. 979 — в Чолганах, дек. Болехів, — дот. треби, хати нема — дяки з кваліфік. висшого степеня мають першенство;

Ч. 128 — в Княгиничах, дек. Ходорів, — дот. 4 м. поля, $\frac{1}{2}$ м. городу, 2 м. сіножати, хати нема.

Ч. 1549/AB.

Шематизм.

Цими днями розсилається Всч. Духовенству Шематизм на рік 1930. — Належитість за Шематизм у квоті 6 зол. стягне Канцелярія Митрополичої Консисторії з поборів, місячно по 2 зол. від квітня с. р. — Душпастирі які не побирають платні надішлють належитість залученим чеком.

Ч. 7252/K.

Брошурка під заголовком „Нове видання Служебника“, Правила правопису й мова та зміни в дотеперішнім тексті о. Д-ра Спирідіона Кархута, причиниться багато до зрозуміння старославянського тексту найважливішого нашого Богослуження, коли її кожний священик прочитає з увагою.

Митроп. Ординаріят поручає сю брошурку всім, що інтересуються значінням Служби Божої, а передусім духовенству. З нижнішим числом АЕп. Відомостей пересилається брошура, а належитість за ню в квоті 2 зол. проситься прислати залученим чеком відвотною поштою, задля замкнення рахунків.

Ч. 9610/AB.

Поручається також Всч. Духовенству, а через него й вірним книжку о. П. Дзедзика „Папа Пій XI“, видану з нагоди пятьдесятьлітнього Ювілею Його Святости, а яка подаючи життя, праці й діла Св. Отця, може причинитися до спопуляризованя Особи цього великого Папи.

Ч. 9726/Б.

В парохії Жупане, Тухлянського дек. є на продаж каплиця в добрім стані, побудована 1922 р. Близших інформацій уділить парох. Уряд в Жупаню, поч. Лавочне.

Арт. мал. С. Гординський продасть велику копію з картини „Розп'яття“ з Лювру в Парижі. Розмір без рам 1.05×1.05 (12 осіб), копія першорядна, надається добре до церкви. Ціна около 800 золотих (може бути й на місячні сплати). З причини скорого повороту в Париж заінтересовані зволють звернутись ласкаво зараз на адресу вул. Листопада 40. у Львові.

Ч. 9811/К.

З тим числом розсилається відозву Інституту Запомогі вдів і сиріт по священниках. Митроп. Ординаріят горячо поручає Духовенству справу згаданої асекурації.

Рівнож долучається відозви: Ювілейного громадянського комітету для розбудови Нац. Музею і Тов. охорони могил — які також поручається Всеч. Духовенству.

ХРОНІКА.

Іменування.

Соборним крилошанином Митроп. Капітули іменований:

Ч. 65/орд. Преосв. Кир. Никита Будка, Єпископ Патарський.

Делегатом Ординаріату для звізитування львів. Протопрезв. імен.:

Ч. 79/орд. о. Василь Томович грем. крилошанин.

Провіз. Канцлером Митроп. Консисторії іменований:

Ч. 53/орд. о. Никола Галянт.

Звич. професором Богосл. Академії для церк.-слов. мови іменов.:

Ч. 69/орд. о. Д-р Спирідон Кархут.

Деканом Львівським і парохом Архикатедрі імен.:

Ч. 78/орд. Преосв. Кир Никита Будка, Єпископ Патарський.

Завідателями деканату іменовані:

Ч. 6017. о. Дмитро Йосифович, п. в Хітари — для Тухлянського декан. — Ч. 143. о. Еміліян Лопушанський, п. в Чагрові — для Бурштинського декан.

Титул висушеного декана отримав:

Ч. 6017. о. Евстахій Качмарський, п. в Славську.

Совітниками і референтами Митроп. Консисторії іменовані:

Ч. 5676. о. Николай Галянт — канцлер. Ч. 10080. о. Д-р Омелян Стасюк — перістрант.

Совітником Митроп. Консисторії іменов.:

Ч. 10218. о. Антін Янович, п. в Струтині, дек. Золочів.

Крилошанські відзнаки одержали:

Ч. 210. о. Тимотей Ковалюк, п. в Скнилові, дек. Львів. — о. Михайло Жовнірчук, п. в Голоску вел., о. Михайло Шуровський, п. в Марковій, о. Алексій Ганас, п. в Печенії; Ч. 58. о. Александер Гвоздецький, п. в Черневі, о. Йосиф Марицький, п. в Коростовичах, о. Дмитро Сеньківський, п. в Колоколіні.

Канон. інституцію отримали:

Ч. 6490. о. Григорій Музичка — на Чертіж; Ч. 7193. о. Степан Стець — на Задвіре; Ч. 7331. о. Степан Ковалів — на Стріліска; Ч. 8026. о. Гавриіл Ляхович — на Утіховичі; Ч. 9037. о. Степан Хабурський — на Заруде, дек. Зборів.; Ч. 8965. о. Николай Служинський — на Бачів-Подусільну; Ч. 8898. о. Николай Содомора — на Селиска; Ч. 9118. о. Василь Квіт — на Урлів; Ч. 9117. о. Севастіян Зубрицький — на Чолгани; Ч. 9260. о. Михайло Добрянський — на Підярків; Ч. 9261. о. Степан Кіржецький — на Юнашків; Ч. 70. о. Андрій Мельник — на Ляшки гор.; Ч. 10592. о. Іван Березюк — на Полянү.

Душпастирські посади одержали:

Ч. 5561. о. Дмитро Семчишин — посаду І. проповідника при Архикатедрі; Ч. 7380. о. Ярослав Лукавецький — сотр. в Перегінську; Ч. 6202. о. Іван Щербанюк — зав. з пр. пар. в Вербилівцях; Ч. 7654. о. Степан Паламар — зав. в Голешові; Ч. 5496. о. Володимир Терещук — зав. в Перевізци; Ч. 7797. о. Володимир Соломка — зав. в Галичі; Ч. 7750. о. Юрій Стеткевич — прив. сотр. в Пустомитах; Ч. 7799. о. Ярослав Княгиницький — зав. в Галичанові; Ч. 7344. о. Михайло Мартинюк — сотр. в Лошневі; Ч. 7837. о. Іван Кліш — зав. з пр. пар. в Солонці; Ч. 8092. о. Михайло Манишевський — прив. сотр. в Микулинцях; Ч. 8205. о. Михайло Кулинич — прив. сотр. в Вербилівцях; Ч. 7348. о. Николай Бурак — зав. в Кальнім; Ч. 8965. о. Еміліян Ворона — зав. в Телячім; Ч. 8327. о. Василь Белей — сотр. при Архикатедрі; Ч. 8098. о. Николай Благий — зав. в Букачівцях; Ч. 8321. о. Роман Чередарчук — сотр. в Бережанах; Ч. 8326. о. Ярослав Милевич — сотр. в Скоморохах ад Прошова; Ч. 8683. о. Володимир Глібовицький — зав. в Хашчованю; Ч. 8827. о. Володимир Пилипець — зав. в Стрілкові; Ч. 7096. о. Василь Подолянчук — зав. в Чернелеві руським; Ч. 7971. о. Николай Дереш — екс. сотр. в Бортниках; Ч. 9582. о. Теодор Серант — зав. з пр. пар. в Волі вел.; Ч. 9231. о. Іван Денис Целевич — зав. з пр. пар. в Рівні; Ч. 9230. о. Ілія Кубарич — зав. з пр. пар. в Чепелях; Ч. 10711. о. Лев Ващук — зав. в Суховолі; Ч. 8023. о. Роман Сорокевич — зав. в Вишневі; Ч. 10. о. Леонтій Юхнович — екс. зав. в Тухли; Ч. 10411. о. Роман Сивак — зав. в Корчині; Ч. 10660. о. Михайло Юхнович — сотр. в Плаучи вел.; Ч. 10660. о. Йосиф Коровець — сотр. в Шумлянах; Ч. 10291. о. Мирон Кордуба — зав. в Кипячці; Ч. 9740. о. Ярослав Чемеринський — сотр.

при церк. св. Петра у Львові; Ч. 9235. о. Николай Чировський — зав. з пр. пар. в Серетці.

Звільнення від конк. іспиту одержали:

Ч. 6322. о. Николай Левицький, п. в Підбережу — на 6 л.; Ч. 6166. о. Богдан Чекалюк, п. в Білім Камени — на 6 л.; Ч. 6536. о. Василь Владичин, п. Монастирця — на 6 л.; Ч. 7345. о. Василь Терещук, п. Полтви — на 6 л.; Ч. 8163. о. Антін Содомора, п. Вербова — на 1 р.; Ч. 8033. о. Володимир Рудавський, п. Завадки — на 6 л.; Ч. 8373. о. Михайло Чорнега, п. Студінки — на 3 л.; Ч. 9062. о. Петро Патрило, п. Перегінська — на 6 л.; Ч. 9083. о. Маріян Юркевич, п. Хотіня — на 6 л.

Відпустку з АЕпархії одержали:

Ч. 7869. о. Теофіл Глібовицький — до Станиславів. Епархії; Ч. 7344. о. Михайло Мартинюк, сотр. в Лошневі — до Америки; Ч. 10293. о. Николай Бріль, п. Івачова гор. — до Станисл. Епар.; Ч. 9698. о. Іван Забава, зав. в Шилах — до Америки.

Місію до навчання релігії отримали:

Ч. 6739. о. Д-р Ігнатій Цегельський — в XI. гімн. у Львові; Ч. 7583. Антін Цюра — учит. в Черниці; Ч. 7489. Петро Собків — учит. в Половім; Ч. 7415. о. Василь Бодак в прив. гімн. в Долині; Ч. 7436. о. Ярослав Раковський — в держ. рільн. шк. в Бережниці; Ч. 7761. о. Николай Капшій — в Кругові; Ч. 7854. Віктор Цебровський, ук. богосл. — в Кутах; Ч. 7819. о. А. Годис — в гімн. в Камінці стр.; Ч. 6192. Константин Мазурак — учит. в Гушанках — Григорій Климів, учит. в Лозівці; Ч. 7942. о. Євген Громницький — в прив. жін. гімн. У. П. Т. у Львові; Ч. 8664. Петро Лазор — учит. в Яглуші; Ч. 8600. Марія Макаревич — в Ясени; Ч. 8488. о. Николай Ліщинський — в прив. учит. Сем. в Стрию; Ч. 8929. Іванна Мушакевич — учит. в Ракові; Ч. 8929. Дарія Захарясеви́ч — учит. в Головецьку; Ч. 8946. Марія Дудикевич і Христина Хацевич — учит. в Новиці; Ч. 8991. Микола Німчановський — учит. в Цецовій; Ч. 7258. Софія Яблонська — учит. в Красній; Ч. 7321. Іван Божейко — ук. бог. в Ставчанах; Ч. 7189. о. Лютослав Куссий — при школах в Буську; Ч. 7171. о. Іван Татаринський — в Бучині; Ч. 6887. Марія Коморовська — учит. в Доброводах; Марія Григорович — учит. в Новиках; Ч. 7002. Константина Дмитрова — учит. в Баймаках; Ч. 6823. Мечислава Голинач — учит. в Нушу; Ч. 6886. Михайло Добротвір — учит. в Клебанівці, Павло Коненко — учит. в Коршилівці; Лука Якубовський — учит. в Яцівцях; Ч. 7092. Стефанія Литвин — учит. в Супранівці.

Похвальні грамоти отримали:

Ч. 6951. Парохіяни Монилівки; Ч. 5113. о. Іван Забава, зав. в Шилах; Ч. 7363. Павло і Марія Табала, госп. в Травотлоках; Ч. 7148. П. Карповичева, в Поморянах; Ч. 6404. Громада Ренів; Ч. 6404. Стефан Сович, Петро Горішний, Роман Кошулинський, госп. з Ренева; Ч. 7877. Евфимія Олійник, госп. в Новиках; Ч. 8176. Терентій Камінський, Йосиф Бере́й, госп. в Лютинці; Ч. 8148. Теодор Костів, госп. в Плетеничах; Ч. 8250. о. Степан Смачило — зав. в Гре-

бенові; Ч. 8250. Петро Грабовський, Николай Галем, Дмитро Данилович, Григорій Грабовський, Николай Кінаш. Николай Голошин, Іван Цогла, госп. в Гребенові; Ч. 7841. Брацтва при ц. св. Пятниць у Львові; Стефан і Пелягія Заdereцькі, Теодор Засадний, Михайло Стецьків, Григорій Жмур, Кирило Андрушко, Вікторія Литвин, Агафія Рейхерт, Марія Максимішин, Юлія Микитин, Марія Сойка, Марія Грицак, Софія Довган, Стефанія Пастух — парохіяни ц. св. Пятниць; Ч. 7710. Стефан Бутковський, Йосиф Жлобінський, госп. в Дичкові; Ч. 8859. Теодор Бордун, госп. в Вербові; Ч. 9307. Пилип Заяць, госп. в Ожидові; Ч. 8036. о. Василь Бачинський, п. в Жеребках, о. Іван Зазуляк, п. в Колодіївці, о. Михайло Гайдукевич, п. в Пізнанці; о. Осип Гайдукевич, експ. в Зарубинцях; о. Осип Побережний, зав. в Рожиськах, о. Антін Онуферко, п. в Скалаті, о. Андрій Гумницький, сотр. в Сороцьку, о. Ізидор Свистун, п. в Староміщині, о. Михайло Патрило, експ. в Заднишівці; о. Павло Олійник, п. в Хмелисках, о. Володимир Куницький, п. в Оріхівці, о. Григорій Плакида, п. в Скалаті старім; Ч. 9304. Гриць Шевчук, Олекса Дацьків, Олекса Потерейко, Атанас Тихоліз, Андрей Гевчук, Павло Цетнар, Йосиф Хрущ, Йосиф Шевчук, Павло Шевчук, Панько Винник, Марія Цебивовк, госп. з Городниці; Ч. 10221. Василь і Катарина Добощ, госп. в Жиравці; Ч. 10778. Кружок катихитів в Стрию, Комітет будови церкви в Заплатині, Альбін Нементовський, Дмитро Венгрин, Йосиф Заплатинський, Стефан Бардинський, Василь Зарицький, Онуфрій Дериск, Параскевія Деркач — госп. з Запчатина, Берегів і Дуброви; Ч. 173. Николай Бойко, Іван Запчатинський, госп. з Дуброви.

Ординовані:

В другій полов. 1929 р.: Д-р Йосиф Бабяк, Ярослав Тимчин, Чина Ізбав., Николай Якимович. Ч. Ізб., Евстахій Легенький, Василь Белей, Ярослав Антін Милевич, Роман Чередарчук. В лютім с. р.: Богдан Каричек, Василь Лесюк, Роман Лопатинський, Йосиф Скульський, Василь Мармаш.

† ПОМЕРЛИ.

- о. Іван Рудович, ем. катихит — дня 6. серпня 1929.
- о. Іван Гургаль, п. в Фирлеївці — дня 12. листопада 1929.
- о. Михайло Олексишин, п. в Суховолі — 21. грудня 1929.
- о. Александер Миронович, п. в Кипячці — 29. грудня 1929.
- о. Евген Венгринович, п. в Сіхові, дек. Стрийськ. — дня 8. січня 1930.

Душі їх поручається молитвам ОО. Собратів.

ВІД МИТРОПОЛИЧОГО ОРДИНАРІАТУ:

о. Н. Галянт
Канцлер.

† Іван
Єпископ-Пом.

Його Святости Отця Нашого Пія, Божим Провидінням Папи XI. ЕНЦИКЛІКА.

До Всечесних Братів Патріархів, Примасів, Архієпископів, Єпископів і інших Ординаріїв, що в мирі і єдності з Апостольською Столицею перебувають та до всіх вірних католицького світу.

ПРО ХРИСТІЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ,

Всечесні Браття, Любі сини — Благодать Вам й Апостольське Благословення.

Вступ:

Заступаючи на землі Божественного Учителя, котрий хоч всіх людей, навіть грішників і недостойних обіймав своєю безграничною любовю, то всеж таки виявив особливу дбайливість серця супроти дітей, якої виразом є ті так дуже зворушаючі слова: „Позвольте дітям приходити до мене“, й Ми старалися також в різних обставинах виявити ту правдиво батьківську особливу любов, яку маємо до них, а то безнастанною журбою й відповідними поученнями, що відносяться до християнського виховання молоді.

а) Причини до говорення про християнське виховання.

Стаючися в цей спосіб відгомоном Божественного Спасителя, Ми звертали й до молоді і до виховників і до батьків і до материй родин спасенні слова чи то напіннення, чи заохоти, чи вказівки що до різних точок християнського виховання з тою печаливістю, яка пристойть спільному Вітцеві всіх віруючих і з тою настирливістю в час і не в час, яка відповідає пастирському урядови і яку так усильно поручає Апостол: „Настой в пору і не в пору, картай, напоминай, грози з всякою терпеливістю і наукою“; і якої вимагають наші часи, в яких на жаль стверджується зі смутком великий брак ясних понять і здорових засад навіть що до найбільше засадничих питань.

Отже цей загальний стан наших часів, о яким Ми згадали, ці найрізномордніші спори що до шкільної й виховної проблеми, які тепер ведуться в різних краях, і звідсіля випливаюче бажання, яке в синівським до-

вірю виявило Нам багато з Вас, Всечесні Браття і багато з Ваших вірних, а також ця горяча любов до молоді, як Ми сказали, спонукує нас з розмислом повернути до цього предмету, коли вже не на те, щоби обговорити його в майже невичерпаній теоретичній і практичній ширині, то бодай, щоби зібрати найвисші засади, поставити в повнім світлі найголовніші висновки й подати практичні примінення. Нехайже це буде пам'яткою Нашого священничого ювілею для дорогої молоді і для всіх тих, що з покликання і з обов'язку займаються її вихованням, яку їм жертвуємо й поручаємо з особлившою гадкою й почуванням.

Дійсно, ніколи тільки не говорилося о вихованню, як в наших часах. Звідси то множаться учителі нових виховних теорій, винаходиться, представляється й обговорюється методи й середники не тільки для уlepsшення, але щоби прямо сотворити нове виховання, яке не завело би в успішности й яке могло би уформувати нове покоління для так бажаного щастя на тій землі.

Тому люди, яких Бог сотворив на свій образ і подобу й призначив для себе, безконечної досконалости, видячи нині більше чим колинебудь недостаточність земських дібр до правдивого щастя одиниць і народів, відчують в собі живійше гін до висшої досконалости, заціплені Творцем у їх власній розумній природі і хочуть досягнути її головно через виховання. Звідси то багато з них, тримаючися пересадно етимольогічного значіння слова „едукація“, надіється, що виховання зможуть видобути із самої людської природи й здійснити виключно власними силами. На жаль у тім блудять, бо замість звертати старання до Бога, першого початку й останньої цілі вселенної, ц о ф а ю т ь с я й задержуються на собі самих, привязуючися виключно до земських й дочасних річий; тому сталим й безпереривним буде їх шамотання доти, доки не звернуть своїх очей і своїх зусиль до Бога, одинокої цілі досконалости, після тої глибокої думки св. Августина: „Сотворив Ти нас Господи для себе й неспокійне наше серце, доки не спічне в Тобі“.

**б) Суть,
важність
і велич
християн.
вихо-
вання**

Є отже річку найбільшого значіння не блудити у вихованню, як також не блудити у прямованню до останньої цілі, з якою тісно й беззглядно є злучена ціла справа виховання. І дійсно тому, що штука виховання полягає на виробленню чоловіка — яким повинен бути, як повинен поступати в тім земськім життю, щоби досягнути ту високу ціль, до якої є сотворений, — є ясно, що як не може бути правдивого виховання, яке не було би ціле спрямоване до останньої цілі, так також у теперішнім порядку Провидіння, то є по обявленню нам Бога в Єдинороднім своїм Сині, що тільки сам є „до-

рогою, правдою і життям“, не може бути повного й досконалого виховання, як тільки християнське.

То вказує на найвищу вагу християнського виховання не тільки для окремих одиниць, але також для родин і для цілої людської спільноти, бо її досконалість не може не виходити з досконалости її членів, що на неї складаються.

Подібно, в світлі висше вказаних ясно й виразно засад, ясною стає, можна сказати, не даючися перевищити велич діла християнського виховання, як такого, що остаточно стремить до того, щоби запевнити душам вихованків найвище добро — Бога, а людській спільноті найвищий ступінь можливого на тій землі добробуту. І то в спосіб зі сторони чоловіка найбільше успішний, через співділання з Богом в удосконаленню одиниць й цілої спільноти, бо виховання надає душам найперший, найсильніший і найбільше тревалий напрямок життя, після знаного вислову Мудрця: „Молодець, що пішов по своїй дорозі, хочби постарівся, не відступить від неї“. Тому слушно каже св. Іван Золотоустий: „Щож є більшого, як провадити душі, як виробляти обичаї у молоді?“

Однак ніяке слово не виявляє так величі, краси й надприродної взнеслости християнського виховання, як той надземський вислів любови, в яким Ісус Христос, утотожуючи себе з дітьми, каже: „Хто одно з таких дітей прийме в моє ім'я, мене приймає“

**в) Поділ
листу.**

Тому, щоби в так важній справі не блудити й щоби нею при Божій помочі як найліпше покермувати, треба мати ясне й докладне поняття о християнськiм вихованню в його засадничих точках, то є: до кого виховне післанництво належить, який є предмет виховання, які конечні умовини оточення, яка є властива ціль й форма християнського виховання, після установленого Богом порядку в заряді Провидіння.

**До кого
нале-
жить ви-
ховання.**

Виховання є по своїй природі суспільним ділом, а не ділом одиниці. Є три різні спільноти, а прецінь гармонійно зі собою Богом злучених, на яких лоні родиться чоловік; дві спільноти в природнім порядку — а то родина й держава; третя, в надприроднім порядку — Церква.

А) Взагалі

Отже на першiм місци родина, безпосередно Богом установлена для властивої собі ціли, якою є родження й виховання потомства; яка також для того у відношенню до держави має першенство природи, а звідси першенство прав. Алеж родина є недосконалою спільнотою, бо не має в собі всіх засобів до свого повного розвитку; натомісць держава є досконалою спільнотою, що має в собі всі засоби до своєї ціли, якою є загальне, дочасне добро; тому під тим

оглядом, то є відносно загального добра, держава має першенство перед родиною, яка саме в державі осягає відповідну собі дочасну досконалість.

Третою спільнотою, в якій чоловік через хрещення родиться до Божого життя ласки, є Церква, надприродна й загальна спільнота, спільнота досконала, бо має в собі всі засоби до своєї ціли, якою є вічне спасення людей — і тому в своїм порядку найвисша.

Завдяки тому виховання, яке обіймає цілого чоловіка, індивідуально й суспільно, у порядку природи й у порядку ласки, належить у відповіднім степені до тих всіх трьох спільнот, після взаїмного уложення їх властивих цілий, згідно з існуючим порядком Провидіння, що його установив Бог.

І так наперед належить воно в особливий спосіб до Церкви, з двох титулів надприродного порядку їй виключно самим Богом наданих, а тому безумовно висших від якогонебудь іншого титулу природного порядку.

**Б) Особливо:
До Церкви:**

а) В найвисший спосіб.

Перший полягає на виразнім післанництві й найвисшій учительській повазі, даній їй через Божого Основника: „Дана мені всяка власть на небі й на землі. Ідіть отже, навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Вітця і Сина і святого Духа, навчаючи їх заховувати все, що я заповідав вам. І се я з вами по всі дні, до кінця віків“. Тому учительському урядови уділив Христос разом з приказом голошення Його науки привілею непомильності; звідси Божественний Творець установив свою Церкву стовпом й твердиною Правди, щоби вчила людей Божої віри й стерегла її депозиту, собі повіреного, в цілості й ненарушимо, та кермувала й виховувала людей, їх товариства й діла в праведности обичаїв і чесности життя після норм обявленої науки.

б) Надприродне материнство.

Другим титулом є надприродне материнство, через яке Церква, непорочна Обручниця Христа, родить, кормить й виховує душі в Божім життю ласки через свої Тайни й свою науку. Тож слушно твердить св. Августин: „Не буде мати Бога вітцем той, що не хотів би мати Церкви матір“.

Тому відносно властивого предмету свого виховного післанництва, то є „відносно віри й науки обичаїв“, сам Бог зробив Церкву учасницею Божого учительства і з Божого дару вільною від блуду; звідси Церква є також найвисшим й найпевнішим учителем та має ненарушиме право свободи навчання. З цього випливає безперечно, що Церква, як у своїм повстаннню, так і в виконуванні свого виховного післанництва є незалежною від якої небудь земської влади й то не тільки в ділянці власного предмету, але також що до кінечних й відповідних середників до сповнення своєї

виховної місії. Отже що до всякої іншої галузі знання й людського навчання, що само в собі є оділиченим майном усіх, одиниць і загалу, має Церква незалежне право користування з него, а передусім вирішування, чи й оскільки може воно бути позиточним або шкідливим для християнського виховання. А це раз тому, що Церква яко досконала спільнота, має незалежне право до орудників, що ведуть до її цілі, а раз тому, що всяке навчання на рівні з всякою іншою людською чинністю є в конечній залежності від останньої цілі чоловіка, й тому не може виломлюватися з під норм Божого права, якого сторожем, товмачем й непомильним учителем є Церква.

Дуже ясно говорить про це бл. п. Пій Х.: „Щонебудь робить християнин, також в ділянці земських річий, не вільно йому забувати о надприродних добрах; противно, після науки християнської мудрости повинен усі справи звертати до найвисшого добра, як до останньої цілі. Крім цього усі його діла, морально добрі чи злі, то є о скільки годяться або ні з природним й Божим правом, підлягають осудови й судовласті Церкви“.

І годиться ту зазначити, як добре зумів зрозуміти й висказати ту засадничу католицьку правду світський чоловік, так знаменитий письменник, як глибокий й совісний мудрець: „Церква не твердить, що моральність належить самото (себто виключно) до неї; але що належить до неї в цілости. Ніколи не твердила, що поза її лоном, або без її навчання, не може чоловік пізнати ніякої моральної правди; овшім, нераз осудила ту гадку, що являлася в різних формах. Одначе голосить і голосила й голосити буде, що з установи Ісуса Христа й завдяки св. Духови, зісланому в своїм імені від Вітця, вона самото посідає первісно й невтратно повну моральну правду, в якій містяться всі поодинокі правди моральности, так ті, до яких пізнання може дійти чоловік при помочи самого розуму, як і ті, що становлять часть Обявлення, або які можна з Обявлення виснувати“.

в) Ділянка прав Церкви

Отже Церква повним правом попирає літературу, науку й мистецтво, о скільки вони є конечні або хосенні для християнського виховання, а також для цілої діяльности Церкви для спасення душ, закладаючи й удержуючи власні школи й інститути у всіх галузях знання і на всіх степенях культури. А навіть саме так зване фізичне виховання, і його не треба вважати за чуже материнському навчанню Церкви якраз тому, що й воно є засобом, що може помагати, або шкодити християнському вихованню.

А та діяльність Церкви у всякім роді культури, як

з одної сторони є незмірною поміччю для родин і народів, що гинуть без Христа, як слушно звертає на це увагу св. Іларій: „Щож більше небезпечного для світа як те, що не прийняв Христа?“, так з другої сторони не справляє навіть найменшої трудности державним зарядженням, бо Церква у своїй материнській второпности не противиться тому, щоби школи й виховні заведення для світських примінялися до слухних в кождім народі розпоряджень державної влади, а там, де могли би повстати якісь труднощі, є готова з нею порозумітися і все уложити за взаємною згодою.

Крім цього має Церква право, якого не може зречися, а також обовязок, від якого не може бути звільнена, чування над цілим вихованням своїх дітей, віруючих, в якімнебудь публичнім чи приватнім заведенню, не тільки що до науки релігії, якої там уділяється, але також що до всіх інших наук і всіх заряджень, о скільки вони мають якийсь звязок з релігією й моральністю.

Виконування цього права не можна вважати за незаконне втручання, але як материнську опіку Церкви, яка хоронить своїх дітей від грозячої небезпеки всякої доктринальної і обичаєвої отруї. Це чування Церкви, як з одної сторони не створює жадної перешкоди, так з другої не може не принести успішної помощи добробутю родин й держави, тримаючи здалека від молоді ту моральну отрую, яка в тім віці, так недосвідченим і змінним, дуже легко приймається та в практиці скоро поширюється. А що без релігійного й морального виображування — як слушно звертає на це увагу Лев XIII. — „буде нездоровою всяка культура духа, то молодці, непризвичаєні до пошанування Бога, не зможуть знести карности чесного життя й приривчаєні до невідмовлювання нічого своїм пристрастям, дадуться легко потягнути до протидержавної акції“.

Щож до ширини виховного післанництва Церкви, то воно розтягається без жадного обмеження на всі народи, після приказу Христа: „Учіть всі народи“, і не має власти на землі, що могла би йому правно спротивитися, або ставити йому перешкоди. А в першій мірі розтягається на всіх вірних, яких як дбайлива мати обіймає печаливою опікою. І тому створила для них на протязі віків безчисленне множество шкіл й інституцій у всіх ділянках знання; бо — як це недавно Ми мали нагоду сказати — „вже в тім далеком середновіччю, в якім були так численні (хтось сказав аж надто численні) монастирі, конвенти, церкви, колегії, катедральні й не катедральні капітули, — при кождій з тих інституцій було шкільне огнище науки й християнського виховання. До цього треба додати всі університети, університети розкинені по всіх краях, завсіди з ініціятиви й під опі-

кою Святої Столиці й Церкви. Цей величавий образ, який тепер краще бачимо, бо ближший до нас і зі згляду на обставини більше імпонуючий, був предметом подиву всіх часів, і ті, що досліджують й порівнюють різні явища, чудуються, в який спосіб могла Церква в тій царині тільки зробити; чудуються й зі способу, в який зуміла Церква відповісти повіреному собі Богом післанництву виховання людських поколінь у християнському життю й уміла досягнути так світлі успіхи й овочі. Але коли збуджує подив те, що Церква потрапила в кождім часі зібрати коло себе сотні, тисячі, мільйони вихованків свого післанництва, то не менше повинно нас вдаряти, коли звернеться увагу на те, що зуміла вона зробити не тільки в ділянці виховання, але також в ділянці правдивого і властивого образування. Бо коли могло заховатися тільки скарбів культури, цивілізації, літератури, то завдячується це тому становищу, через яке Церква в навіть найбільше віддалених і варварських часах, потрапила ясніти так великим світлом в царині літератури, філософії, мистецтва, а особливо архітектури“.

Тільки могла й уміла зробити Церква тому, що її виховне післанництво розтягається також і на невірних, бо всі люди покликані до Божого царства й до досягнення спасення. Як у наших часах, коли Місії Церкви тисячами будують школи у всіх сторонах світа й у краях ще не християнських, від обох берегів Гангесу аж по Жовту ріку та до великих островів й архіпелягів Океану, від Чорного Континенту аж до Огністої Землі й до ледяної Аляшки, так у всіх часах виховувала Церква через своїх Місіонарів до християнського життя і культури різні племена, які тепер становлять християнські народи цивілізованого світу.

Це ясно вказує, що правно, а надто силою факту, прислугує Церкві в особливий спосіб виховне післанництво і що для кожного розуму, вільного від упереджень, є не до поняття якийнебудь розумний мотив до спротиву, або ставлення Церкві перешкод в тім якраз ділі, якого благословенними овочами тішитися тепер світ.

г) Гармонія прав Церкви з правами родини й держави.

Тим більше, що з таким відданням першенства Церкві не тільки не стоять у суперечности, але навпаки знаходяться в найбільшій гармонії права одиниць до слушної свободи науки, наукових метод і взагалі всякої світської культури. А се тому — тут зараз треба вказати на підставову засаду цієї гармонії, що надприродний порядок, до якого належать права Церкви, не тільки що ніяк не нищить природного порядку, до якого належать інші згадані права, але навпаки, його підносить й удосконалює та оба порядки взаємно підпомагають

себе й неначе доповнюють себе відповідно до природи й достоїнства кожного, якраз тому, що оба походять від Бога, що сам собі не може противитися: „Діла Бога є досконалі, а усі дороги Його слухні“.

Ще яснійше буде можна це видіти, коли розважиться зокрема й більше зблизька виховне післанництво родини й держави.

Право родини

І так по перше, з виховним післанництвом Церкви годиться дуже дивно виховне післанництво родини, бо і Церква й родина походять у дуже до себе зближений спосіб від Бога. І дійсно родині в природнім порядку безпосередно уділює Бог плідности, початку життя, а звідси також початку виховання для життя, а zarazом авторитету, який є початком порядку.

а) Право раньше від права держави

Ангельський Доктор з питомою собі ясністю думки й стислістю вислову каже: „Тілесний батько має по части характер початку, що вповні знаходиться в Бозі... Отець є початком і родження й виховання й карности та всього того, що відноситься до удосконалення людського життя“.

Отже родина має післанництво безпосередно від Творця, а звідси також і право виховання потомства, право, якого не може зречися, бо воно лучиться нерозривно зі стислим обовязком, право раньше від якого-небудь права людської суспільности, чи держави, а звідси ненарушимо з боку якоїнебудь земської влади.

б) право ненарушимо, але не деспотичне.

Що відноситься до ненарушимости цього права, то її причину подає Ангельський Доктор: „Бо син з природи є чимсь з батька... вимагає цього природне право, щоби син, заки прийде до уживання розуму, був під опікою батька. Тому противилося-б природному праву, колиб дитину, заки прийде до уживання розуму, віддерто з під опіки родичів, або колиб постановлено щонебудь відносно неї без їх згоди“. А що обовязок опіки зі сторони родичів триває аж до часу, коли діти будуть мати спромогу самі собі радити, тому триває також те саме ненарушимо виховне право родичів. „Бо природа стремить не тільки до зродження потомства, але також до його розвою й поступу аж до стану досконалого чоловіка, як такого, який то стан є станом чесноти“, каже тойже Ангельський Доктор.

Тому також правнича мудрість Церкви висловлюється ясно й докладно в тім предметі в Кодексі канонічного права в кан. 1113 в той спосіб: „Родичі мають найстислійший обовязок дбати після спромоги о виховання свого потомства так релігійне й моральне, як фізичне й горожанське, та також о забезпечення тому ж потомству дочасних дібр“. В тій точці загальне почуття людського роду є так згідне, що в найяскравійшій су-

перечности став би з ним той, що відважився б твердити, що дитина перше чим до родини, належить до держави, та що держава має безоглядне право до її виховання. Не звертається уваги на це, що, аби бути горожанином держави, людина мусить наперед існувати, а існування не має вона від держави, але від родичів, як то мудро каже Лев XIII.: „Діти є чимсь з батька й неначеб розширенням батьківської особи і коли ми хотілиб висказатися стисло, не самі через себе, але через родинну спільноту, у якій були зроджені, входять у державний зв'язок і в ній мають участь.

Тому, як каже в тій самій енцикліці Лев XIII.: „батьківська власть є цього рода, що держава не може її ані знищити, ані в себе втягнути, бо вона має той самий початок, що й саме людське життя“. Та з цього не випливає, щоби батьківське право до виховання було безоглядне, або деспотичне, бо воно підпорядковане неподільно останній цілі, а також природному й Божому закону, як каже тойже Лев XIII. в своїй другій незабутній енцикліці: „Про головні горожанські обов'язки християн“, де в скороченню представляє збір прав й обов'язків родичів в такий спосіб: „Родичі мають право з природи виховувати тих, що їх зродили, з тим обов'язком, щоби виховання й наука дітей були згідні з ціллю, задля якої з ласки Бога одержали потомство. Тому родичі повинні старатися й стреміти до того, щоби відперти всякий замах на свої права в тій матерії та щоби рішучо вибороти собі, щоби могли, як належить, виховувати свої діти по християнськи, а особливо тримати їх здалека від тих шкіл, у яких криється для них небезпека пересякнення їддю безбожності“.

Добре треба собі усвідомити то, що виховний родинний обов'язок обіймає не тільки релігійне й моральне виховання, але також фізичне й горожанське, передусім о скільки воно має зв'язок з релігією й моральністю.

**в) Приз-
нане ци-
вільним
судів-
ництвом**

Це неоспориме право родини було нераз юридично признане в краях, в яких звертається увагу в державних законах на пошанування природного права. І так, щоби навести один з найновіших примірів, Найвисший Трибунал Республіки Сполучених Держав Півн. Америки в ореченню, що відноситься до надзвичайно важного спору, рішив, що державі не прислугує загальна власть впровадження одного тільки типу виховання молоді, через змушування її до побирання науки виключно в публичних школах і додав мотив цього рішення з природного права: Дитина не є тільки твором держави; ті, що її виховують і її провадять, мають право, злучене з найтіснішим почесним обов'язком, виховати її та приготувати до сповнення своїх обов'язків.

г) хоро-
нене Цер-
квою.

Історія свідком, що особливо в новітніших часах держава допускалася й допускається ломання прав, да-них родині Творцем; а в повнім світлі доказує, як Церква їх стерегла й боронила. Найліпшим доказом того є це особливше довіря родин до церковних шкіл, як то Ми вже зазначили недавно в Нашім листі до Кардинала Секретара Стану. „А що воно так, то родина відразу це спостерегла й від перших днів християнства аж до наших днів, батьки й матері, навіть мало або цілком не-віруючі, посилають і тисячами провадять своїх дітей до виховних заведень, які заложила й провадить Церква“.

А впливає це звідси, що батьківський інстинкт, що походить від Бога, звертається з довірям до Церкви, певний, що ту знайде охорону родинних прав і ту гармонію, яку Бог установив у порядку річій. Дійсно. Церква, хоч не перестає домагатися свого права й пригадувати обовязок хрещення й християнського виховання для дітей католицьких родичів, свідома свого загального Божого післанництва й обовязку, який тяжить на всіх людях прийняти одинокую правдиву релігію, прецінь так є заздрісна о ненарушимість природного права родини в ділянці виховання, що не годиться хрестити дітей невірних, хиба під певними умовами й застереженнями, ані також в якийнебудь спосіб рішати проти волі родичів про їх виховання, доки самі діти не будуть могли о собі рішати й добровільно прийняти віру.

Звідси маємо два факти найбільшої ваги, як то Ми зазначили в згаданій бесіді: Церква, що дає в розпорядження родин свій учительський і виховний уряд — родини, що спішають, щоби з того скористати й віддають Церкві сотками й тисячами свої діти; і ті два факти пригадують й голосять велику правду, дуже важну в моральнім і суспільнім порядку. Вони голосять, що виховне післанництво передусім, надусе, в першій мірі належать до Церкви й родини, що належить до них з природного й Божого права, а тому з його нічо не дасться відняти, з під него ніхто не виломиться, його ніяке инше заступити не зможе.

До дер-
жави:

З того першенства виховного післанництва Церкви й родини, як це Ми бачили, плинуть найбільші користи для цілої суспільности, а не може вийти найменша шкода для дійсних, властивих державі прав до виховання горожан після Богом установленого порядку.

а) Віднос-
но до за-
гального
добра:

Ті права має держава від самого Творця природи, не з титулу вітцівства, як Церква й родина, але завдяки авторитетови, який належить їй для піддержування дочасного, загального добра, яке є властивою їй ціллю. В наслідок цього виховання не може належати до дер-

жави так само, як належить до Церкви й родини, але инакше, себто відповідно до цілі держави.

**б) дві
функції**

А та ціль, загальне добро в дочаснім порядку, полягає на спокої й безпеченстві, яким тішається родина й поодинокі горожани в уживанню своїх прав, а заразом на як найбільше можливим до досягнення в тім життю духовім й матеріяльнім добробуті, через злучене й згармонізоване зусилля всіх. Отже подвійна є функція поваги, властивої державі: охороняти й піддержувати родину й одиниці, а не проковтувати їх, або займати їх місце.

Звідси в ділянці виховання має держава право, або, щоби ліпше висказатися, має обовязок охороняти своїми законами раніше право родини до християнського виховання дітей, як це Ми висше описали; а в наслідок цього шанувати надприродне право Церкви до християнського виховання.

Рівнож належить до держави охороняти то само право дитини, коли не булоб фізичної або моральної опіки зі сторони родичів з їх браку, нездібности або негідности, бо їх виховне право, як це Ми висше вияснили, не є беззглядне, ані деспотичне, але залежне від природного й Божого права, а тому підлягале повазі й осудови Церкви, як також чуйности й правній охороні держави у відношенню до загального добра; врешті родина не є досконалою спільнотою, що мала би в собі всі потрібні засоби до свого удосконалення. Отже в тім випадку, зрештою цілком виїмковім, держава не займає місця родини, але доповнює її брак відповідними засобами, усе згідно з природним правом дитини й з надприродними правами Церкви.

Поза тим загально є правом й обовязком держави охоронювати, відповідно до наказів здорового розуму й віри, моральне й релігійне виховання молоді, усуваючи ворожі йому публичні перешкоди.

Передусім отже належить до держави, в звязку з загальним добром, підпирати ріжними способами само виховання й образування молоді. Наперед, піддержуючи й спомагаючи ініціативу й діяльність Церкви й родини, яка, як показує історія й досвід, є дуже успішна; опісля, доповнюючи ту діяльність там, де вона не сягає, або де не вистарчає, також власними школами, бо держава більше, чим хтонебудь инший, вивінувана в засоби, віддані в її розпорядження для потреби всіх, і є слушною річчю, щоби вона вживала їх на користь тих самих, від котрих їх приймає.

Крім цього держава може вимагати, а звідси старатися о те, щоби всі горожани мали конечне знання своїх горожанських й національних обовязків і певний ступень духової, моральної й фізичної культури, якої,

зваживши обставини наших часів, дійсно вимагає добро загалу.

Одначе у всіх тих способах піддержування виховання й публичного й приватного образування, повинна очевидно держава шанувати природні права Церкви й родини до християнського виховання, а крім цього повинна придержуватися роздільної справедливости. Тому також є несправедливий і недозволений всякий виховний чи шкільний монополъ, який змушує родини фізично або морально до посилення дітей до державних шкіл, всупереч обов'язкам християнської совісти, а також всупереч їх слушним уподобанням.

**в) Яке ви-
ховання
може со-
бі засте-
регти**

Однак це не перешкоджує, щоби для доброї управи держави й для охорони внутрішнього й зовнішнього спокою, так дуже потрібних для загального добра, а вимагаючих особливих здібностей і спеціального приготування, не мала держава застерегти собі права закладання приготовляючих до певних урядів шкіл, а особливо для війська й права керування ними; колиб тільки уважала, щоб не порушити прав, що прислугують Церкві й родині. Не від річи буде ту пригадати особливо ту пересторогу, бо в наших часах (коли шириться пересадний і фальшивий націоналізм, так дуже ворожий правдивому мирови й поведженню), звикло ся переступати слушні границі у військовій організації т. зв. фізичного виховання хлопців (а часом навіть дівчат, всупереч самій природі людській), навіть дуже часто у неділі — з надмірним вкороченням часу, який повинен бути посвячений релігійним обов'язкам й відданий святощам родинного життя.

Врешті не хочемо ганити цього, що може бути добрим в душі карності й розумної смілости в таких методах, але тільки всяку пересаду, якою є пр. дух насилля, якого не можна мішати з духом мужества, ані з шляхотним почуттям військової справности в обороні вітчизни й публичного порядку; якою є також у фізичнім вихованні надмірне перецінювання атлетизму, що навіть в класичній добі поганства було ознакою звиродніння й упадку.

Дальше, загалом, прислугує державі право виховання, яке можна назвати суспільним, не тільки відносно до молоді, але до людей всякого віку й стану. Воно полягає на штуці публичного представлювання стоваришеним одиницям таких предметів для розуму, уяви і змислів, що потягають волю до доброго, або з майже моральною konieczністю впроваджують її на ту дорогу, чи то позитивно, представляючи такі предмети, чи то негативно, усуваючи ті, які є її противні. Це суспільне виховання так широке й різнорodne, що обіймає майже цілу діяльність держави для загального добра і як

мусить бути узгіднене з засадами моральности, так також не може противитися науці Церкви, яка з Божої установи є Учителькою тих засад.

Все те, що Ми до тепер сказали о діяльності держави в ділянці виховання, опирається на як найбільше тревалій й незрушимій основі католицької науки „Про християнський устрій держав“ так прегарно виложеної Нашим Попередником Львом XIII., саме в енцикліках „*Immortale Dei*“ і „*Sapientiae christianae*“, а іменно: „Бог розділив управу людського роду поміж дві власти: церковну й світську, одну ставляючи над Божими річами, другу — над людськими річами. І одна й друга є в своїм роді найвища. І одна й друга має зачеркнені границі, в яких замикається, безпосередно визначені природою й ціллю кожної.“

Звідси неначеб то повставав якийсь світ, у яким кожда з них поступає силою власного права. Але тому, що приказам кожної з них підлягають ті самі піддані і може лучитися, що та сама матерія, хоч під ріжним зглядом, входить однак у ділянку прав і компетенції обидвох, Боже Провидіння, яке обі установило, мусіло визначити обом їх дороги просто і в порядку. „Власти, які є, Богом є постановлені“.

Отже виховання молоді є власне одною з тих справ, що належать і до Церкви і до держави „хоч в ріжний спосіб“, як це Ми висше виложили. „Звідси між обома властями — каже дальше Лев XIII. — повинна заходити упорядкована гармонія, яку цілком слушно порівнується до звязи, якою в чоловікові лучаться душа й тіло. Якою повинна бути та звязь, не можливо инакше означити, як розглядаючи, як це Ми сказали, природу кожної з тих властей і маючи на оці взнеслість і шляхотність їх цілій: бо одна має старатися передусім і безпосередно о поведження в дочасних річах; друга — достарчати небесних й вічних дібр. А тому усе те, що в якийнебудь спосіб відноситься до спасення душ і Божої слави, чи то воно таке із своєї природи, чи то таким його уважають з уваги на ціль, до якої відноситься, все те належить до обему влади й осуду Церкви; а слухним є, щоби решта, що обіймає світську й політичну ділянку, підлягало світській владі, бо Ісус Христос приказав „віддати цісареві, що є цісарського, а Богови, що Боже“.

Хто небудь протививсяб прийняттю тих засад, а за тим примінюванню їх до виховання, цей конечно дійшов би до заперечення, що Христос заложив свою Церкву для вічного спасення людей, і до твердження, що держава не є піддана Богови і Його природному й Божому закону. А це найнаглядніше є безбожним і противним здоровому розумови, а особливо в справі виховання надзвичайно небезпечним для належного ви-

г) Гармонія між Церквою і державою

образування молоді і з певністю шкідливим для самої держави і для правдивого щастя людської спільноти. Навпаки, з примінення тих засад не може не вийти найбільший хосен для властивого вироблення горожан. Дуже наглядно доказують це факти всіх віків; тому як в перших часах християнства Тертуліян у своїм „*Apologeticum*“ так пізніше св. Августин міг кинути в лице визов всім противникам католицької Церкви. І Ми також у наших часах можемо з ним повторити: „Ті, що кажуть, що Христова наука є ворожою державі, нехайже дадуть таких жовнірів, якими їм каже бути наука Христа; нехай дадуть таких підданих, таких мужів, таких жінок, таких родичів, таких синів, таких панів, таких слуг, таких королів, таких суддів, таких вкінці скарбових урядників і платників держави, якими наказує бути християнська наука, а тоді нехайже собі говорять, що вона є ворожою державі; противно, нехай не заважаються назвати її сильною опорою держави, коли її слухають“.

г) Конечність і хосен згоди з Церквою

А що ходить о виховання, не від річи буде звернути увагу на це, як досконало висказав ту католицьку правду, потверджену фактами, заслужений коло християнського виховання, надзвичайно побожний і учений кардинал Сільвій Антоніян, ученик того предивного виховника, яким був св. Филип з Нері, учитель і секретар латинських листів св. Кароля Боромея, на якого налягання і за якого натхненням написав цінну розправу: „Про християнське виховання дітей“. „Чим більше світська власть — каже — згармонізується з духовною та більше її сприяє і піддержує, тим більше причинюється до заховання держави. Бо підчас коли церковний провідник, відповідно до своєї цілі, старається виробити доброго християнина при помочи поваги й духовних засобів, рівночасно силою неминучої послідовности виробляє доброго горожанина, яким повинен бути під політичним оглядом. Звідси то походить, що в святій, римській, католицькій Церкві, тім Божім царстві, абсолютно значить те саме бути добрим горожанином, що чесним чоловіком. Тому дуже блудять ті, що розділюють річи так дуже з собою злучені і котрі думають, що будуть могли мати добрих горожан при помочи інших прав та іншими дорогами, як ті, що сприяють виробленню доброго християнина. І нехай собі людська втроропність говорить і розправляє кільки її подобається, а прецінь неможливо є, щоб спровадило згоду й правдивий дочасний спокій те, що противиться і що відвертається від спокою й від вічної щасливости“.

А так як держава, так також і наука і наукова метода та наукові досліди не мають чого побоюватися зі сторони повного й досконалого виховного післання Церкви. Католицькі заведення, на якім небудь би

ступени навчання і знання не стояли, не потребують апологій. Довіря, яким тішаться, похвали, які збирають, наукові праці, які піддержують і помножують, а над усе вихованки вповні і досконало приготовані, яких дають урядничому стану, вільним званням, учительству, життю у всіх його ділянках, свідчать аж надто добре на їх користь.

Врешті ті факти є тільки світлим ствердженням католицької науки, висказаної Ватиканським Собором: „Віра й розум не тільки що не можуть ніколи стояти в суперечности, але противно, взаємно собі помагають, бо здоровий розум виказує підстави віри і її світлом просвічений, плекає знання Божих річий; а знова віра визволяє розум і хоронить від блудів та збогачує різними відомостями. Тому Церква є так далека від спротиву плеканню світських штук й наук, що овшім різними способами їх спомагає й піддержує, бо не ігнорує, ані не легковажить тих користей, які з них плінуть для людського життя; що більше признає, що як походять вони від Бога, Пана всякого знання, так і також о скільки належно їх плекається, провадять до Бога, при помочи Його ласки. І не забороняє ані трохи, щоби ті науки, кожда у своїм обсягу, вживали власних засад й власної методи; але признаючи ту слушну свободу, пильно вважає, щоби через спротив Божій науці, не попали в блуди, або, переступаючи властиві свої границі, не займали місця, яке належиться вірі, ані її не нищили“.

Ця засада слушної наукової свободи є zarazом ненарушимою нормою дидактичної свободи, або належно понятої свободи навчання і її треба придержуватися у всякім уділюванню знання другим, а з без порівняння тяжшим обовязком справедливости у навчанню молоді, а то тому, що в відношенню до неї кожний учитель, державний чи приватний, не має безглядного виховного права, але уділене; а що кожда дитина, чи також християнський молодець має стисле право до побирання науки, згідної з наукою Церкви, того стовпа і утвердження Правди, то тяжку кривду зробив би йому кожний, хто захитав би його віру, надуживаючи довіря молоді зглядом учителів і її природного браку досвіду і легкодушної склонности до абсолютної, зрадливої і фальшивої свободи.

Підмет виховання:

а) Цілий упавший чоловік, але відкуплений

Направду ніколи не повинно сходити з очий, що підметом християнського виховання є цілий чоловік, дух злучений з тілом у єдності природи, з усіми своїми природними й надприродними властями, як його нам представляє здоровий розум і Обявлення; отже чоловік, що стратив стан первісної ласки, але Христом відкуплений і привернений до надприродного стану прибраної Божої дитини, хоч без позаприродних привілеїв безсмертности душі й цілковитої рівноваги при-

страстий. Звідси залишаються в людській природі наслідки первородного гріха, а особливо ослаблення волі й неупорядковані похоти.

„Дурнота впиласть молодикові в серце, та навчаюча лозина прожене її від його“. Притч. XXII. 15. Отже треба поправляти неупорядковані пристрасти, зміцняти й згармонізувати добре від наймолодших літ, а передусім належить просвічувати розум і скріпляти волю за поміччу надприродних правд й орудників ласки. Без тих орудників не можливо ані опанувати злих склонностей, ані дійти до виховної досконалости, властивій Церкві, вивінуваній Христом досконало й у повноті і в Божу науку і в Тайни, ці успішні орудники ласки.

б) Фалш і шкоди педагогічного натуралізму.

Тому то фальшивим є усякий педагогічний натуралізм, що в образуванні молоді виключає в який небудь спосіб, або обмежує надприродне християнське вироблення; блудною є також всяка метода виховання, що опирається в цілості або в часті на запереченню первородного гріха й ласки, або на забуттю про них, а звідси на самих тільки силах людської природи. Такими загально є ті нинішні системи о дуже різних назвах, які покликаються на мниму автономію і нічим неограничену свободу дитини, та які зменшують або навіть усувають повагу й працю виховника, приписуючи дитині виключне першенство ініціативи в ділянці свого виховання і поступовання, незалежне від всякого вищого природного й Божого права.

А як через котру з тих назв хотілосяб вказати, хоч менше стисло, на конечність чинного, поступенно що раз більше свідомого співділання дитини в своїм вихованню; коли прямувалосяб до усунення з виховання деспотизму й насилля (яке зрештою не є властивим орудником поправи), говорилосяб правду, але нічо нового, що не булоб голошене Церквою і впроваджене в діло в практиці традиційного християнського виховання. Того способу держиться сам Бог у відношенню до сотворінь, яких взиває до чинного співділання, відповідно до властивості кождої природи, бо „Мудрість Його досягає силою від кінця аж до кінця і уряджує усе лагідністю“.

Але на жаль не мало є таких, що і назвою після її звичайного змислу й ділом стараються усунути виховання з під усякої залежності від Божого права. Тому в наших часах є ми свідками досить дивного на правду явища, що виховники й філософи трудяться у вишуканню якогось загального морального кодексу виховання так, як би не існувало Десять Божих Заповідей, ані не було євангельського закону, ані навіть права природи виритого Богом у серці чоловіка, яке голосить здоровий розум і яке при помочи позитивного Об'явлення є зібране самим Богом в десятиох запові-

дах. Ті новатори привикли також називати з погордою християнське виховання „гетерономічним“, „пасивним“, „перестарілим“, бо ґрунтується воно на повазі Бога й на святім Його законі.

Ганебно обманюють себе думаючи, що визволюють, як кажуть, дитину. Противно! роблять її радше невільником своєї сліпої гордості й своїх неуладнаних пристрастей, бо силою льогічної консеквенції тих хибних систем, оправдується ті пристрасти яко слушні вимагання природи, що посідає т. зв. автономію.

Але ще гірше, коли в хибній, легкодушній і небезпечній претенсiональностi хочеться піддати дослідам, досвідченням й непокликаним осудам природного порядку, прояви порядку надприродного, що відносяться до виховання, як пр. священиче або монаше покликання і взагалі тайне ділання ласки, яка, підносячи природні сили, безконечно їх перевищує і в ніякий спосіб не може підлягати фізичним законам, бо „Дух куди хоче, дише“.

в) Сексуальне виховання.

Однак найбільше небезпечним є той натуралізм, що проникає в наших часах ділянку виховання у найбільше делікатній матерії, якою є чистота обичаїв. Дуже розповсюдненим є блуд тих, що в шкідливій претенсiональностi, брудними словами, голосять т. зв. сексуальне виховання, думаючи фальшиво, що зможуть охоронити молодь перед небезпеками змислів за поміччу чисто природних середників, якими є: легкодушне усвідомлювання й превенційне поучування для всіх без різниці, навіть публично, а що гірше, за поміччу виставлювання молоді через якийсь час на нагоди, щоби її, як кажуть, до них призвичаїти й неначеб загартувати душі проти такого рода небезпек.

Дуже вони миляться, не хотючи признати природної уломности людської природи й права, про яке говорив Апостол, що воно противиться праву розуму — і забуваючи навіть сам досвід життя, з якого видно, що якраз у молоді проступки проти обичайности не є на стільки наслідком браку знання, на скільки передусім слабости волі, нараженої на безпеку й не підпомаганої орудниками ласки. В тій так дуже делікатній матерії, коли, зваживши всі обставини, якесь індивідуальне поучення у відповіднім часі виявилось кінцевим зі сторони тих, яким Бог дав виховне післанництво й ласку стану, належить заховати всяку острожність, яку добре знало традиційне християнське виховання, яку достаточо описав згаданий Антоніян.

„Така й так велика є наша неміч й нахил до гріха — каже він — що часто в тих самих річах, які говориться для охорони перед гріхом, слухаючий має якраз нагоду й заохоту до гріха. В наслідок цього є річку

в найвисшій степені важною, щоби добрий батько, коли говорить з сином про так ховзьку річ, уважав й не сходяв до подробиць і до описування різних форм, якими та пекольна гидра затроює так велику часть світа, щоби не лучилося, що замість згасити той огонь, роздмухав би його неухажно й розпалив у простім і вразливім серці дитини. Взагалі у дитячих літах ви-старчить уживати тих середників, що рівночасно за-щиплюють чесноту чистоти і замикають двері до про-ступку“.

**г) Коеду-
кація.**

Рівнож мильною і для християнського виховання шкідливою є т. зв. система „коєдукації“, оперта також богатьома на заперечуючим первородний гріх натура-лізмі, а надто всіми приклонниками цієї системи, на гід-нім оплакання помішанню понять, яке чесне людське співжиття утотожнює з помішанням і все нівелюючою рівністю. Творець задумав й постановив повне спів-життя обох полів тільки у супружій звязи; а менше близьке, в різнім степені, в родині й суспільности. По-за тим, у самій природі, яка зробила їх ріжними що до організму, що до нахилів й таланів, нема жадного ар-гументу, неначеб ту могло або повинно бути помішання, а тим менше зрівнання обох полів в образуванні. Від-повідно до предивних намірів Творця, мають они вза-їмно доповнятися в родині і в суспільности саме з при-чини тої їх ріжниці, яку тому належить заховати у ви-хованню і піддержувати через конечне розрізнення й відповідне, залежно від віку і умовин, відділення. Ті засади повинні бути примінювані що до часу й місця після норм християнської второпности до всіх шкіл, особливо в найбільше делікатнім й рішаючим о вироб-ленню чоловіка періоді, яким є час молодости, й у гім-настичних та спортових вправах, де особливший згляд треба мати на християнську скромність женської молоді, яку у високім степені ображує всякого рода виставлю-вання себе на публичний вид.

Пригадуючи страшні слова Божественного Учи-теля: „Горе світови від соблазней“, усильно заохочуємо Вас, Всечесні Браття, до печаливости й до чуйности на ті найшкідливіші й найпогубніші блуди, що з без-мірною шкодою для молоді широко розливаються се-ред християнського народу.

**Середо-
вище ви-
ховання.**

А щоби дійти до досконалого виховання, най-більшої ваги є чування, щоби це все, що окружає ви-хованка в часі його формації, т. є щоби збір тих усіх обставин, які звичайно називається „середовищем“, до-бре відповідав наміреній ціли. Першим природним й ко-нечним середовищем є родина, призначена Творцем як-раз на це. Тому нормально найуспішнішим й найтре-валішим є це виховання, що його одержується в добре

а) Християнська родина.

владнаний й карній християнській родині. Є воно тим успішнішим, чим яснішим й тривалішим присвічує там добрий примір, передусім родичів й інших домашніх.

Не є Нашим наміром говорити ту про домове виховання, хочби порушуючи тільки найважливіші точки, — так обширний є цей предмет; врешті не брак у тім предметі давніх й нових спеціальних розправ, написаних щиро католицькими авторами, серед яких на особлившу згадку заслугує ця справді золота розправа Антоніяна: „Про християнське виховання дітей“, яку св. Карло Боромей казав читати публічно зібраним в церквах родичам.

Бажаємо однакж в особливий спосіб звернути Вашу увагу, Всесесні Браття і Любі Сини, на нинішнє, оплакання гідне, обниження родинного виховання. Обняття урядів й ріжних фахів земського й дочасного життя, з певністю меншої ваги, попереджують студії й докладне приготування, підчас коли до сповнення засадничого уряду й обовязку виховання дітей, нині багато з родичів мало або й зовсім не є приготуваних, бо занадто потонули в дочасних журбах. До ослаблення впливу родинного середовища прилучується нині факт, що майже всюди прямується до що раз то більшого відірвання дитвори від родини, вже від наймолодших літ, під ріжними позорами, чи то економічної, торговельної або промислової природи, чи то природи політичної. А є також країна, де видаляють дітей з лона родини, щоби їх виобразувати (а радше, ліпше висловлюючися, щоби їх обезобразити й здеправувати) в товариствах і школах без Бога, в безбожності й ненависти, після скрайних соціялістичних теорій, повторюючи правдиву й стократно більше страшну від Іродової, різню немовлят.

Тому закликаємо Пастирів душ, на Серце Ісуса Христа, щоби ужили всяких орудників у науках і катихизмах, та щоби словами й письмами, широко розкиданими, пригадували християнським родичам їх найважливіші обовязки та представляли не так теоретично або загально, як практично й у подробицях їх поодинокі обовязки в ділянці релігійного й морального й горожанського виховання дітей, та крім приміру свого власного життя, найвідповідніші методи до успішного його здійснення. До цього рода практичних поучень не завагався знизитися Апостол народів у своїх листах, особливо в листі до Ефесян, де між іншими річами упоминає: „Батьки не розсерджуйте ваших дітей“; що не є так наслідком надмірної строгости, як передусім нетерпеливости, незнання найвідповідніших, способів до успішної поправи, а також наслідком нині дуже загального ослаблення родинної карности, в наслідок чого розвиваються у молоді непогамовані пристрасти.

Нехайжеж родичі, а враз з ними усі виховники уважають, щоби добре користали з уділеної собі поваги Богом, якого вони є в повнім значінню цього слова заступниками, не для своєї вигоди, але для властивого вироблення дітей в святій і синівській „боязни Бога, початкови премудрости“, на якій одиноко може сильно опертися пошанування влади, без якого не може встоятися ні лад, ні спокій, ні яке небудь поведження в родині й у суспільности.

б) Церква і її виховні діла.

На слабість сил упавшої людської природи зародила Божа доброта обильною поміччу своєї ласки й різнородними орудниками, в які богата є Церква, ця велика родина Христа, якої тому виховне середовище є тісніше й більше гармонійно злучене з середовищем християнської родини.

Це виховне середовище Церкви обіймає не тільки її Тайни, ті орудники ласки, успішні Божою силою та всі предивно виховні її обряди, не тільки ту матеріальну будівлю християнської святині, що також в чудесний справді спосіб ділає виховно мовою літургії й мистецтва, але також велику скількість і різнородність шкіл, стоваришень і всякого рода інституцій, що зміряють до вироблення молоді при літературних й наукових студіях та навіть через саму забаву й фізичну культуру в релігійній побожності.

І в тій невичерпаній обильности виховних діл, як з одної сторони предивною, а zarazом недосяжною є материнська опіка Церкви, так з другої пречудесною є та висше згадана гармонія, яку вона може удержати з християнською родиною так, що з цілою слушністю можна сказати, що Церква й родина творять разом одну святиню християнського виховання.

в) Школа:

А що конечною є річчу, щоби нові покоління були виобразувані в штуках і в науках, з чого черпає користь і успіх людська спільнота, а на це самої родини не стати, повсталася суспільна інституція школи, наперед — треба то добре завважити — з ініціативи родини й Церкви і то значно скорше, ніж за стараннями держави. Тому школа, розглядана також у своїм історичнім початкови, є із своєї природи помічною й доповняющею інституцією родини й Церкви; а наслідком цього, з льогічної моральної конечности, повинна не тільки не противитися, але овшім позитивно згоджуватися з обома попередніми середовищами, в можливо як найдосконалішій моральній єдності так, щоби могла творити разом з родиною й Церквою одно святилище, посвячене християнському вихованню і то під загрозою розминення з своєю ціллю, а противно переминення в діло розкладу.

Признав це навіть світський чоловік, якого так дуже славлять за його педагогічні письма (хоч не ціл-

ком заслугоують на похвалу, бо заражені лібералізмом), що сказав: „Школа, якщо не є святиною — є яскиною“; крім цього: „Коли виховання літературне, виховання суспільне, виховання родинне, виховання релігійне не погоджуються зі собою, чоловік є нещасливий, безсильний“.

невтраль-
на, світ-
ська

З цього власне випливає, що противною основним засадам виховання є т. зв. школа „невтральна“ або „світська“, з якої викидається релігія. Зрештою, така школа в практиці є неможливою, бо в дійсності стається вона нерелігійною. Злишнім повторювати це все, що в тім предметі сказали Наші Попередники, особливо Пій IX., Лев XIII., за яких то часів в особливий спосіб зачав панюватися в публичній школі ляїцизм. Поновлюємо й потверджуємо ті їх вискази, а також приписи святих Канонів, що забороняють католицьким дітям ходити до некатолицьких шкіл, або невтральних, чи мішаних т. є без жадної різниці доступних для католиків й некатоликів і тільки в певних обставинах часу й місця дозволяють це толерувати одиноким за згодою Ординарія і за спеціальними застереженнями. Також не можуть католики згодитися на таку мішану школу (гірше як є вона одинокою і для всіх обов'язуючою), в якій, хоч можуть побічно побирати науку релігії, то всеж таки решту навчання побирають від учителів некатоликів, разом з учениками некатоликами.

мішана,
одинок

Бо не тим самим, що в школі уділяється (часто дуже скупом) науки релігії, стається вона згідною з правами Церкви й християнської родини та гідною, щоби до неї ходили католицькі ученики. Щоби вона такою була, треба, щоби ціле навчання й ціле уладження школи: учителі, програми, книжки для всіх предметів були переняті християнським духом під материнською опікою й чуйністю католицької Церкви в цей спосіб, щоби релігія була дійсно підставою й завершенням цілого формування, на всіх степенях, не тільки початкових, але і середніх і висших. „Є конечною річчю — щоби ужити слів Льва XIII. — щоби не тільки на деяких годинах викладалося молоді релігію, але щоби ціле навчання віяло духом християнської побожності“. Коли цього бракує, коли це святе дихання не буде проникати й розгрівати душ учителів і учеників, буде можна зібрати дуже малий хосен з якої небудь науки; противно, часто виплинуть з цього шкоди і то немалі.

А нехай ніхто не говорить, що в народі поділенім на різні ісповідання, не може держава инакше зарадити потребам побл. освіти, як тільки через невтральну або мішану школу, бо без порівняння ліпше й лекше може й повинна заспокоїти їх, зіставляючи свободу та піддержуючи відповідними допomoгами ініціативу і діяльність Церкви і родин в цій ділянці. А що це дасться

здійснити на вдоволення родин й з хісном для спокою й загальної згоди, доказує примір народів, поділених на різні релігійні ісповідання, де шкільний закон відповідає виховному правови родин не тільки під оглядом цілого навчання, особливо через католицьку школу для католиків, але також під оглядом роздільної справедливости через грошеву поміч зі сторони держави для поодиноких шкіл, яких хотять родини.

В інших краях о мішаній релігії инакше діється, з немалим обтяженням католиків, котрі під проводом і протекторатом Епископату та при безнастаннім зусиллю світського й монашого духовенства удержують виключно власним коштом католицьку школу для своїх дітей, якої від них вимагає тяжкий обов'язок совісти, і з гідною похвали щедрістю і сталістю видержують в постановленню забезпечення в цілості, як самі це голосять у формі кличу, „католицького виховання для цілої католицької молоді в католицьких школах“. Коли тих католицьких шкіл не піддержується з державного скарбу, як цього сама собою вимагає роздільна справедливість, то принайменше не повинна їх вязати державна власть, коли та власть має свідомість прав родини й конечних умовин правної свободи.

Там, де навіть цей найнижший степень свободи є знасилуваний, або на різний спосіб вязаний, мають католики, хочби коштом великих жертв, старатися всякими засобами про те, щоби удержати свої школи і боронити їх, та стреміти до ухвалення справедливого шкільного закона.

Католицька акція в шкільній справі

Усе, що вірні роблять для піддержки й оборони католицької школи для своїх дітей, є наскрізь релігійним ділом і тому найпершою задачею „католицької акції“. Тому особливо дорогими Нашому батьківському серцю і гідними найвисшої похвали є ті усі спеціальні стоваришення, що в різних краях працюють з таким запалом для так конечного діла.

Тому треба це сильно голосити і треба, щоби це всі добре зрозуміли й признали, що католики якого-небудь народу на світі, стараючися для своїх дітей о католицьку школу, не ведуть якоїсь партійної політики, але з наказу совісти провадять релігійне діло; і цілком не думають відділяти своїх дітей від тіла й духа народу, але овшім виховати їх як найдосконалійше і як найбільше корисно для народного добра, бо добрий католик, якраз силою католицької науки, є тим самим найліпшим горожанином, що любить свою вітчину і льояльно піддається існуючій державній владі, в якійнебудь законній формі уряду не була вона уконституована.

В тій школі, згідній з Церквою і християнською родиною, не трафиться, що на різних годинах, з очевидною шкодою для виховання, будеться перелічити це, чого діти довідуються на науці релігії; а коли, задля делікатности учительської совісти, буде конечною річчю дати їм пізнати невідповідні діла в цілі їх побороування, то буде це зроблене з таким приготуванням і з такою противагою здорової науки, що з цього буде мати християнське вироблення молоді не шкоду, але хосен.

Також в тій школі не буде ніколи небезпекою для чистоти обичаїв наука рідної мови й клясичних авторів, бо християнський учитель піде за приміром пчіл, що збирають з цвітів те, що найчистіше, зіставляючи решту, як учить св. Василій в своїй бесіді до молоді про читання клясиків. Ця конечноя остророжність, яку поручає навіть поганський Квінтіліян, цілком не перешкоджує, щоби християнський учитель не мав збирати і віддавати до вжитку цього всего, що направду доброго в річі і в методах приносять наші часи, памятаючи на це, що говорить апостол: „Всегож досвідчайте; доброго держіться“. І тому у збиранню нових річий буде стерегтися, щоби легкодушно не покидати старих, випробованих що до своєї доброти й успішности через досвід богатьох віків, особливо в науці латини, яка за наших днів, як бачимо, щораз низше упадає, якраз в наслідок неслухного занехання метод, так успішно уживаних здоровим гуманізмом, котрий розцвівся так гарно особливо в школах Церкви. Ті шляхотні традиції вимагають, щоби молодь, повірена католицьким школам, була досконало виобразувана в літературі і в інших науках, відповідно до вимог наших часів, а заразом солідно й глибоко, особливо в здоровій філософії, вистерігаючися енциклопедичної поверховности тих, що „може й знайшлиб те, що конечно, колиб не гляділи того, що злишне“. Тому кожний християнський учитель повинен мати перед очима те, що говорить Лев XIII. в короткім реченню: „...усильно треба старатися, щоби не тільки приміювати відповідну й солідну методу навчання, але ще більше, щоби само навчання і літератури і інших наук було у всім згідне з католицькою вірою, а найбільше філософії, від якої в значній мірі залежить властивий напрямок інших галузей знання“.

Добрі
вчителі.

Добрі школи є овочем не так добрих уладжень, як передусім добрих учителів, котрі, досконало приготувані і виобразувані, кожний у своїм предметі, який має викладати, вивінувані в ті інтелектуальні й моральні прикмети, яких вимагає так важний їх уряд, горять чистою й Божою любовію до повіреної їм молоді

якраз тому, що люблять Ісуса Христа і Його Церкву, якої они є найдорозшими дітьми, а також тому, що їм щиро лежить на серці правдиве добро родин і своєї вітчизни. Тому то наповняє Нашу душу потіха і вдячність для Божої доброти, коли бачимо, як разом з монахами й монахинями учить велика скількість добрих учителів і вчителюк — згуртованих навіть в згромадженнях і спеціальних стоваришеннях, щоби виробляти щораз досконаліше свого духа і котрі заслугують тому на похвалу й піддержку, як шляхотні й могучі помічники „Католицької Акції“ — коли бачимо, як вони безінтересовно працюють з запалом й витревалістю у тій, так св. Григорієм з Назіянзу названій „штуці над штуками й знанню над знаннями“, яким є кермування й формовання молоді. Не менше відносяться до них слова Божественного Спасителя: „Жниво вправді велике, та робітників мало“; просім отже Господа жнива, щоби післав ще багато таких робітників на загін християнського виховання. Підготовлення їх повинно передусім лежати на серцю Пастирів душ і найвисших монаших Настоятелів.

А так само конечною є річчу кермувати й чувати над вихованням молодця „м'якого як віск на впливи проступку“, в якимби небудь середовищу він знайшовся, усуваючи недобрі оказії й стараючися для него о добрі нагоди, в забавах і товариствах, бо „злі розмови псують добрі обичаї“.

г) Світ
і його не-
безпеки

Але в наших часах треба більше широко розтягненого й докладного чування, бо для недосвідченої молоді зросли значно нагоди морального й релігійного розбиття, особливо через безбожні й гидкі книжки, яких багато розкидається за безцін, дійсно по диявольськи; а надто в кінематографічних виставах, а тепер також в радіофонічних авдиціях, що помножують й улекшують, можна сказати, всякий рід лектури так, як кіна всякий рід преставлень. Ті премогуці засоби популяризації, що, о скільки ними кермують здорові засади, можуть принести велику користь образуванню й вихованню, на жаль служать часто до розбуджування злих нахилів і жажди зисків. Св. Августин болів над пристрастю, що навіть християн тих часів тягнула на циркові ігрища і з драматичною живістю представляє зіпсуття, на щастя хвилеве, свого ученика й приятеля Аліпія. Кільки то молодечих збочень, що походять з теперішних представлень, як також зі злої лектури, змушені нині оплакувати родичі й виховники.

Тому належить хвалити й піддержувати усі ті виховні діла, які в душі щиро християнської ревности о душі молоді, стараються при помочи відповідних

книжок і періодичних видавництв усвідомити, особливо родичів і виховників, про моральні й релігійні небезпеки, що часто підступно криються в книжках й представленнях та стараються поширити добрі книжки й піддержати представлення дійсно виховуючі, будуючи навіть коштом великих жертв театри й кіна, де чеснота не то що не поносить жадної страти, але противно, може багатого зискати. Одначе з цього обов'язку чуйности не виходить, щоби молодь треба здаляка тримати від суспільности, в якій прецінь має жити та спасти свою душу, але що нині, більше чим колинебудь, повинна бути забезпечена й по християнськи узброєна проти злуди і блудів світа, що, як наминає Боже слово, є цілий: „похотію тіла, похотію очий і гордістю життя“; щоби в цей спосіб сталися такими, якими після слів Тертуліяна були перші християни і якими повинні бути християни всіх віків, „співласниками світа, не блуду“.

В цім вислові Тертуліяна Ми вже дійшли до того, що Ми задумували порушити на останнім місци, а що однак є річчу найбільшої ваги, т. є до правдивої сути християнського виховання, яку можна пізнати з її власної ціли і в якій розважанню яркійше понад денне світло виступає вибиваючесья понад усе виховне післаннянство Церкви.

Ціль і форма християнського виховання:

Властивою і безпосередною ціллю християнського виховання є співділати з Божою ласкою у вироблюванню правдивого й досконалого християнина, т. є самого Христа в людях, відроджених хрещенням, після сильного висказу Апостола: „Діточки мої, котрих я знова роджу в болях, доки Христос вобразиться у вас“. Тому правдивий християнин повинен жити надприродним життям в Христі, „в Христі, що є вашим життям“, і виявляти його у всіх своїх ділах: „щоби й життя Ісусове в нашім смертнім тілі явилось“.

а) Виробити правдивого християнина

І тому християнське виховання обіймає цілий обсяг людського життя, фізичного й духового, інтелектуального й морального, індивідуального, родинного й суспільного, не щоби його в якийнебудь спосіб зменшити, але щоби його піднести, ним покермувати й усовершити після приміру й науки Христа.

Тому правдивий християнин, овоч християнського виховання, є надприродним чоловіком, котрий думає, судить та стало й послідовно ділає після здорового розуму, просвіченого надприродним світлом примірів й науки Христа, або також — щоби ужити принятого нині способу говорення — то правдивий і повний чоловік характеру. Бо правдивий характер становить не якась цілість й сталість поступовання після суб'єктивних засад, але одиноко витривалість у придержуванню

відвічних засад справедливості, що признає навіть поганський поет, виславлюючи нероздільно: „справедливого й сталого у своїм поступованню чоловіка“; а з другої сторони не може бути бесіди про повну справедливість як тільки там, де Богови віддається то, що Боже, як це робить правдивий християнин.

Так понятя ціль і задача християнського виховання видається людям, що стоять здалека, якоюсь мрією, або радше не до здійснення без знищення або нарушення природних властей і без зречення трудів земського життя; тому вони є ворожими суспільному життю та дочасному поводженню, противними усякому поступови в науці, літературі, мистецтві та всяких ділах культури. На подібний закид, який під впливом незнання справи й пересуду ставили свого часу погани, навіть освічені, та який на жаль частійше і з більшою впертістю повторюється в наших часах — відповів Тертуліян: „Ми не є чужі життю. Здаємо собі добре справу з обовязку вдячності зглядом Бога, Господа, Творця; не погорджуємо жадним овочем Його діл, тільки вважаємо пильно, щоби не перебирати в них міри, ані їх надуживати. Отже не жиемо на цім світі без вашого ринку, торговиці, лазні, гостинниці, варстатів, заїздів, ярмарків та інших ваших уладжень. І ми також з вами пливаємо по морю, займаємося війсковістю, управляємо рілю, торгуємо, вимінюємо працю та віддаємо до вашого вжитку наші діла. Звідкіля отже можемо вам видаватися непожиточними для ваших справ, ми, що з вами і з вас жиемо — того не знаю“. Тому то правдивий християнин не тільки що не усувається від трудів земського життя й не зменшує своїх природних властей, але противно їх розвиває та удосконалює, гармонізуючи їх з надприродним життям, через що навіть і це природне життя ушляхотнює та дає йому дуже успішну поміч не тільки в духовнім й вічнім порядку, але також матеріяльнім і дочаснім.

б) котрий є також найліпшим і найбільше пожиточним горожаном.

Доказує цього ціла історія християнства і його інституції, які аж по наші часи утотожнюються з історією правдивої цивілізації і дійсного поступу; а передусім святі, що їх Церква і тільки вона одна має так багато, котрі в найдосконалішій степені осягнули ціль християнського виховання й ушляхотнили та збогатили людську спільноту всякого рода добрими. Дійсно святі були, є і будуть завсіди найбільшими добрودіями людської спільноти, як також найдосконалішими взорами для людей всіх клас і звань, всіх станів і умовин життя, від простого селянина і рільника аж до ученого й літерата, від скромного ремісника аж до вождя військ, від звичайного батька родини аж до монарха, володаря племен й народів, від простих дівчат і жінок з домашнього укриття аж до королевих і ціса-

ревих. А що сказати про безліч діл, які також на користь дочасного добробуту виконали євангельські місіонарі, що разом з світлом віри несли й несуть варварським народам добра культури!

Щож про основників численних діл милосердя й суспільної опіки та про нескінчений ряд святих виховників й виховниць, що утревалили й помножили свої діла через свої плідні інституції християнського виховання, які несуть поміч родинам і неоцінені користі народам!

**в) Ісус,
Учитель
і взір ви-
ховання.**

То є овочі християнського виховання, під кожним сглядом благословенні, зроджені якраз життям і надприродною чеснотою в Христі, яку воно в чоловікові формує й розвиває; бо Христос, наш Господь і Боже-ственний Учитель є також жерелом і Дателем цього життя і чесноти, а заразом, через свій примір, загальним взором, доступним для всякого рода людей, а особливо для молоді в часі укритого, працьовитого, послухного життя, прикрашеного в очах Бога й людей індивідуальними, родинними й суспільними чеснотами.

**Закін-
чення.**

Цілий той збір виховних скарбів безконечної вартости, який Ми дотепер ледви частинно представили, є до цього степеня властивим Церкві, що входить в саму її суть, суть Церкви, яка є містичним Тілом Христа, непорочною Його Обручницею, а тим самим найпліднішою Матір'ю і найвисшою, найдосконалішою Виховницею. І тому великий і геніяльний св. Августин, котрого 1500-літню пам'ятку смерті маємо обходити, повний святого почування для такої Матері відзивається такими словами до Церкви: „Церкво католицька, найправдивіша Мати християн, слушно кличеш до найчистішого й найсвятішого почитання Бога, котрого посідання становить найщасливіше життя; але маєш також любов і вподобання ближніх так велике, що на різні хвороби, якими задля гріхів обтяжені є душі, маєш всякий лік. Ти вправляєш і вчиш дітвору по дитячому, молодців з силою, старців зі спокоєм, як цього вимагає ступень розвою не тільки тіла, але також і душі кожного. Ти піддаєш дітей в добровільну службу родичів, родичів ставиш з лагідною владою понад дітьми. Ти зв'язуєш братів зі собою релігійним вузлом сильнішим і тіснішим від узлів крови... Ти лучиш горожан з горожанами, народи з народами і загальним людей пам'яттю перших родичів не тільки в суспільнім зв'язку, але в певнім навіть братерстві. Учиш королів журби о народи; напминаєш народи, щоби улягали короліам. Усильно повчаєш кому належиться честь, кому любов, кому пошановання, кому страх, кому потіха, кому нап'мнення, кому заохота, кому кара, кому нагана, вказуючи, що не всім належиться все; всім однак любов — нікому кривда“.

Піднесім, Всечесні Браття, серця і благальні руки до неба „до Пастиря і Єпископа наших душ“, до Божого Царя, що володарам дає закон, щоби своєю всемогучою силою вчинив, щоби ті величні овочі християнського виховання множилися і щоби їх збиралося на цілім світі на що раз то більший хосен одиниць і народів.

Як задаток тих небесних ласк, з вітцівським почуванням, уділяємо Вам, Всечесні Браття, Вашому Клирови і Вашим народам Апостольського Благословення.

Дано в Римі, у св. Петра, 31. грудня 1929, осьмого року Нашого Понтифікату. **Пій XI. Папа.**

—o—

Поручається Всеч. Духовенству повищу енцикліку Св. Отця Пія XI. пояснити вірним в кількох недільних проповідях, як також познакомити з нею нашу суспільність, а особливо учителів середних й народних шкіл, виховників нашої молоді.

Обговорення цього, так дуже важного предмету, надається рівнож на зібрання католицьких організацій.

Цю енцикліку в особній відбитці можна набути в Канцелярії Митроп. Консисторії за оплатою 50 гр. від примірника.

—o—

ТРІВКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ ПАМ'ЯТНИК.

ЗА ЗДВИГНЕННЯ ШПИТАЛЮ ІМ. МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.

ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Ми вступили в ювілейний рік трицятиліття на владичому престолі Й. Е. Митрополита Андрея. Раділи і радіємо від щирого серця, що доводиться нам звеличати одного з дуже великих українських людей, яких знає не тільки наша теперішність, але й яких дало нам Боже Провидіння на протязі вікової історії нашого народу.

Величаємо Його, як Князя Церкви, як Збирача розкинутих скарбів нашої культури, як Опікуна всіх без різниці, в першу чергу нещасних, вбогих і обездолених. І не знаємо сьогодні, котра з цих прикмет більша, де заслуга значніша. Бо кожна царина велика, кожна потребувала і потребує свого речника. На кожній царині Ювілят недосяжний серед сучасних.

Колиж Митрополит стільки доконав для скріплення нашої культурної сили й культурного значіння, то й на нас лежить обов'язок не тільки словами признати заслуги Ювілята, не тільки задоволити себе більше або менше блискучими обходами, але також створити з нагоди Ювілею пам'ятку цих днів, яка має носити ім'я Ювілята по вічні часи.

Такою пам'яткою може бути ЗДВИГНЕННЯ ШПИТАЛЮ, тут у Львові. Створення такої установи, як виразника великого ідеалу любови ближнього, буде найкраще відповідати як Особі Найдостойнішого Ювілята, так і характерові Ювілею.

Ми певні, що весь наш загаль, від бідних до богатих, чи вони походять зі села, чи з міста, словом усе українське громадянство зрозуміє видвижену нами думку, прийме її з нетаєною радістю як свою та зложить лепту на жертвеннику найкращої ідеї любови, тої початкової сили в історії народів. Ми певні також, що Дорогий Ювілят буде вважати здійснення нашого плану найкращою нагородою для себе за своє трудяще життя.

Дано у Львові, Станиславові, Перемишлі в день 17. січня 1930 р.

ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ:

- † Григорій Хомишин, станиславівський Єпископ;
 - † Йосафат Коциловський, перемиський Єпископ;
 - † Никита Будка, патарський Єпископ;
 - † Григорій Лакота, перемиський Єпископ-Помічник;
 - † Іван Бучко, львівський Єпископ-Помічник;
 - † Іван Лятишевський, станиславівський Єпископ-Помічник;
 - о. Анатасій Калиш ЧСВВ., Протоігумен оо. Василіян;
 - о. Йосиф Схрейверс, Візитатор оо. Редemptористів;
 - Єромонах Климентій Шептицький, Ігумен Унівської Лаври
- Студ. Уставу;
- о. Олександр Бачинський, Архипресвітер Митр. Капітули.

ШИРШИЙ КОМІТЕТ:

За Т-во „Просвіта“ — д-р Іван Брик; за гр.-кат. Богосл. Акад. — о. д-р Й. Сліпий; за Наук. Т-во ім. Шевченка — д-р К. Студин-

ський; за **Нац. Музей** — д-р Іляріон Свенціцький; за **Т-во „Рідна Школа“** — дир. Ілля Кокорудз; за **Т-во Прихильників Освіти** — през. В. Децикевич; за **Інст. Св. Йосафата** — о. Я. Перідон, ректор; за **Т-во Укр. Захоронка** — Олена Гординська; за **Марійське Т-во Молоді** — о. д-р І. Фіголь; за **Союз Українок** — Олена Федак-Шепарович; за **Муз. Т-во ім. Лисенка** — радн. М. Дрималик; за **Кооп. Укр. Театр** — радн. М. Дрималик; за **Вищий Муз. Інститут** — д-р С. Людкевич; за **Т-во „Дністер“** — Я. Колтунюк, директор; за **Нар. Торговлю** — Мик. Заячківський, дир.; за **Земельний Банк** — д-р Лесь Кульчицький; за **Цетробанк** — д-р Кость Левицький; за **Сіл. Господар** — о. Тит Войнаровський; за **Нар. Гостинницю** — О. Пашак, дир.; за **Рев. Союз Укр. Кооп.** — І. Филипович; за **Центросоюз** — С. Герасимович, дир.; за **Маслосоюз** — інж. Палій, дир.; за **Доставу** — о. В. Лициняк; за **Карпатію** — Бр. Янів, дир.; за **Краєве Т-во Кред.** — Іван Охримович; за **Жіночу Спілку Труд** — Олена Залізняк; за **Народню Лічницю** — д-р І. Куровець; за **Сокіл** — М. Заячківський, голова; за **Т-во Укр. Ремісн. Зоря** — С. Гевак, голова; за **Марійське Т-во Пань** — Ольга Бачинська; за **Т-во гр.-кат. Катехитів** — о. Л. Лужницький; за **Міщанське Брацтво** — М. Заячківський; за **Т-во Учит. Громада** — Вол. Радзикович; за **Союз Укр. Адвокатів** — д-р К. Левицький; за **Т-во Укр. Бесіда** — радн. З. Лукавецький; за **Союз Укр. Купців** — Гр. Гануляк; за **Т-во Священиків „Єдність“** — о. Ю. Дзерович; за **Запом. Т-во „Доля“** — Наталія Дзерович; за **Т-во Свящ. Санаторія** — о. Ігумен Климентій; за **Т-во Сила** — о. Каштанюк; за **Т-во Праця** — Михайло Стефанівський; за **Укр. Т-во Допом. Інвалідам** — пос. Д. Паліїв; за **Т-во Охорони воен. могил** — дир. Ю. Шепарович; за **Еп. Ком. Оп. над сиротами** — о. В. Лициняк; за **Краєве Т-во Ох. дітей** — през. Каратницький; за **Львівську Філію Т-ва охорони дітей і опіки над молодю** — д-р Ю. Савчак; за **Стар. бурси Кружка Р. Ш. У. П. Т.** — І. Громницький; за **Т-во Боян** — Іл. Гриневецький; за **Т-во Бандурист** — А. Гаврилів; за **Укр. Гігієн. Т-во** — д-р Мар. Паньчишин; за **Укр. Лікарське Т-во** — д-р М. Музика; за **Укр. Технічне Т-во** — інж. Рижевський; за **Т-во Вакаційних Осель** — Ольга Бачинська; за **Т-во Луг** — д-р Р. Дашкевич; за **Взаємну Поміч Укр. Учит.** — Ст. Похмурський; за **Центр. Союз Укр. Студ.** — Роман Зубик; за **Червону Калину** — Петро Постолук; за **Т-во Відродження** — д-р І. Раковський; за **Т-во Медична Громада** — Р. Осінчук; за **Т-во Укр. Техн. Основа** — М. Мариняк; за **Т-во Будучність** — Е. Тишинська.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ:

Преосв. д-р Іван Бучко, львів. Єпископ-Пом. — голова; Володимир Децикевич, сенатор — заст. голови; о. Василь Лициняк, поч. крилошанин, — секретар; Д-р Стефан Федак, сен. Михайло Галушинський, д-р Тит Бурачинський (скарбник), д-р Іван Куровець, о. пралат Леонтій Куницький, о. крил. Олександр Ковальський, д-р Станислав Людкевич, Стефан Гевак, Іван Охримович — члени.

* * *

Жертви пересилати до Земельного Банку Гіпотечного (Львів вул. Словацького ч. 14) з допискою: на будову шпиталю.

До Всечесного Духовенства Львівської АЕпархії.

В справі торжественного й достойного святкування 30-літнього Ювілею ВПреосв. Митрополита Кир Андрея.

Тутешним зарядженням з дня 4. січня ц. р. ч. І. АЕп. Відомостий, постановлено цей 1930 рік ювілейним роком з нагоди 30. ліття ВПреосв. Митрополита Кир Андрея на Митрополичім Престолі Галицької Провінції. Ціллю цього Ювілею перш за все є зложення щирої подяки Господу Богу за те, що дав нам в час лихоліття такого Архієрея, та що кріпить Його Своїми благодатями, а при тім і засилання сердечних просьб до Дателя всіх благ, щоби в тім ювілейнім році і на многі літа благословив Його всім багатством Своїх ласк. Дальшою ціллю цього Ювілею є віддання належної чести нашому Найдорожшому Архіпастиреві, Його чеснотам, подвигам і заслугам, а відтак і сповнення обовязку вдячності за Його жертвенну працю для Церкви й народу.

Відповідно до тої першої цілі поручається Всч. Духовенству в цім ювілейнім році при відправі св. Літургії в неділі і свята додавати при Єктенії сугубій два прошення зі Служби „на всякое прошение“, а при спільних молитвах в церкві 3. „Богородице Діво“ в наміренню Ювілята.

Щоби віддати належну честь Ювілятові, конечним є так для ОО. Духовних, як і для вірних пізнати Його життя, ідеї, працю і заслуги. Тому поручається Всч. Отцям користати з дотеперішних видань про Достойну Особу Митрополита Кир Андрея, як прим. „Спомини з терневої дороги Митрополита“, „Царський вязень“, „Чверть століття на Митр. Престолі“ й інші і бодай в одній проповіді в часі Служби Божої усвідомити й повчити нарід о життю і подвигах нашого Великого Архієрея. Лишається Всч. Отцям свободний вибір тої неділі, яку будуть вважати за відповідну. В проповіді представлять Всч. Отці короткий образ життя нашого Архіпастиря, так знаменного любовю Бога, Церкви й обряду, svojого народу й народньої культури, ревного душпастиря, правдивого Апостола й Ісповідника, що за католицьку віру терпів переслідування, увязнення й муку. Очевидно, що в тій науці треба все підносити ту благодать Божу, що кермувала нашим Найдорожшим Ювілятом від першої хвилі Його життя; як то Бог дав Йому побожних, святих родичів, як покликав Його до Своеї служби в монашім життю, а відтак на владичих престолах в Станиславові й у Львові, як додавав Йому сил до безмежних праць — а все для слави Божої і нашої св. Церкви, що переживає такі тяжкі історичні хвилі. Можна без сумніву при тій нагоді вложити в уста Ювілята слова сказані колись св. Павлом: „Наслідуйте мене так, як я наслідую Христа“ і подати вірним за взір до наслідування великі чесноти Достойного Ювілята, а відтак заґріти до співпраці з Ним, тим великим Апостолом зединення у Його уніоністичних подвигах.

Вкінці слід зазначити, що найкращим сповненням обовязку нашої вдячності зглядом нашого Архіпастиря буде життя після

Божих заповідий, буде привязання до Католическої Церкви, св. Отця Папи Римського, нашого св. обряду і співпраця в Католицькій Акції, якої організація по думці св. Отця Пія XI. вже зачалась у нас і буде в найближчій часі проголошена.

Також поза церквою, Всч. Духовенство дасть почин і буде старатися уряджувати ювілейні торжества в Народних Домах чи Читальнях. В тій цілі поручається на найближчій деканальній соборчій утворити деканальні Ювілейні Комітети, які подбають о утворення Ювілейних Комітетів парохіальних, що будуть у постійнім зв'язку з Центральним Ювіл. Комітетом у Львові, пл. св. Юра ч. 5; та дістануть потрібні інформації що до улаштування ювілейних торжеств.

В нинішнім числі АЕп. Відомостей поміщується відозва сего Центрального Комітету до усього українського громадянства. Відозва, підписана всіма Преосвященними Єпископами Галицької Провінції, представниками монаших мужеських чинів, Архіпресвітером Львівської Митрополічної Капітули і представниками всіх центральних українських установ, кличе весь український загаль до створення з нагоди Ювілею тривалої пам'ятки цих днів, що має носити ім'я Ювілята по вічні часи. Такою пам'яткою має бути український шпиталь у Львові. Не потребуємо від себе додавати нічого до сеї відозви, хіба тільки горячо поручити Всч. Духовенству, щоб старалося на місцях справу сего пам'ятника спопуляризувати, призначувати на ту ціль дохід з академій чи концертів, щоб занялося збіркою жертв і пересилало збірки враз з доходами з концертів до Зем. Банку Гіпотечного або до інших наших фінансових інституцій з допискою: „Будова шпиталю“.

Всч. Отцям Душпастирам поручається вести перед в тій акції будови шпиталю, що буде виконанням християнських ідей, які проповідуємо. Зобов'язуємо Всч. Отців Духовних призначити на ту ціль „тацу“ послідної неділі кожного місяця по попереднім заохоченню парохіян до обильного складання жертв на боговгодне діло.

Центральний Ювіл. Комітет видав образи і медалики Достойного Ювілята по дуже низьких цінах, а весь дохід призначений на будову шпиталю. Само собою розуміється, що до масового поширення образів і медаликів нашого Найдорожшого Архіпастиря покликано перш за все наше Духовенство. Такий образ повинен найтисся в кожній церкві, в кожній читальни, в кожній кооперативі, а медалик такий нехай прикрашає груди кожного Українця. Всч. Отці повідомлять чимскорше Ювілейний Центральний Комітет, яка скількість образів і медаликів потрібна для їх парохії, а сейчас по одержанню повідомлення наступить висилка за післяплатою, яку Всч. Отці заплатять грішми зі скарбони церковної, а звернуть ту квоту церковній скарбоні по розпродажі.

Рівнож Всч. Отці катихити постараються заінтересувати Ювілеем бодай одною експортою повірену їм шкільну молодь, зацікавлюючи її ідеалами Ювілята, а перш усього працею над зеденням так великої частини українського народу з католицькою

Церквою, а відтак заохотять молодь до чинної участі в збиранню жертв і кольпортажі образів і медаликів виданих Центральним Ювілейним Комітетом на будову шпиталю.

Від Митрополичого Ординаріату.

Львів, дня 8. квітня 1930.

† Іван, Еп. Пом.

— о —

Ч.: 3801/АВ.

Проспект Інституту ім. Св. Йосафата у Львові.

З нинішнім числом АЕп. Відомостей пересилається проспект Інституту ім. Св. Йосафата (Малої Семинарії) і поручається горячо Всч. Духовенству подати його до відома вірним, та заохотити їх, щоби віддавали своїх синів на виховання до тогож Інституту, бо тільки тоді можуть бути безпечні за своїх дітей, коли вони будуть виховуватися під опікою Церкви.

Ч.: 17/ОРД.

Парохіяльні картотеки.

Добрий пастир знає своє стадо. —

Церковне право приказує душпастиреви, щоби доложив всіх старань для докладного пізнання своїх парохіян, щоби блукаючих навертав, бідним помагав, а в особливий спосіб займався вихованням шкільної й позашкільної молоді. Щоби це все сповнити, мусить душпастир мати докладний спис своїх парохіян, стан душ, що в нинішніх часах всюди у світі заводиться способом картотек.

Картотека є це спис родин й осіб, кожної на осібній картці з даними, потрібними до душпастирування. — Ріжні ріжно їх, після потреб й вигоди, зладжують, а найпрактичніший спосіб є списувати душі на двоякого рода картках: одна для родин, друга для самотніх, як: учителі, учительки, урядники, господині, служачі, дорослі льокатори.

Як таку картотеку завести в парохії?

Неодин парох, як побачить взори, настрашиться й відразу рішає, що це неможливе понад сили. А однак ця праця не є так трудна, як виглядає і раз зроблена приносить великі користи. Найліпше є робити карту підчас відвідин парохіян, таки в їх хаті, бо тоді парох чи сотрудинок має запоруку, що дані годяться з дійсністю і тоді може їх як метрик певно уживати. В великих парохіях можна собі помогти світськими інтелігентами з церковних брацтв. На це не дається їм самих карт, а таньші друки, щоби їх відтак на чисто, без поправок і одноостайним письмом, переписати. — Можна теж дати провізоричні карти родинам, щоби самі виписали дані після рубрик і по кількох днях прийти по них, ствердити й забрати. Про це треба повчити парохіян з проповідниці і ясно їм сказати, що цей спис душ є тільки для душпастирських цілей, а не пр. до оподаткування або для властей. Добре є зробити роботу в як найкоротшому часі пр. в протязі одного

місяця, бо проволікання стягає зміни в рухови осіб і грозить знеохоченням й закиненням початого діла.

Як карти готові, треба їх упорядкувати. Є на це два способи: або після азбуки, або після улиць, чи груп улиць, районів. Обидва способи є добрі і практичні. Для лекшого вишукування карт треба їх відділювати титуловими картками, що є висші й вистають з поміж карт, а на них пишеться або букви, або улиці парохії. При великім числі карт, можна букви ділити пр. А-р, А-с, А-т; улиці знова можна ділити на нумери домів. Упорядковані карти ховається старанно, щоби не мішалися, найліпше в картонових скринках.

Картотеки треба при всіх парохіяльних нагодах доповняти, зазначувати зміни, як вінчання, хрестини, похорони, наведення, відпаднення, вступлення до Товариств; при перенесенню до інших парохій посилається другому парохіяльному Урядови його картку. На поліції можна дістати інформації, що до супруж не в церкві заклучених і дітий ще не хрещених.

В менших парохіях веде цей стан душ сам парох або со-трудник, в більших мають до сего особного урядника. У Львові буюб добре мати централю картотек, що веде евіденцію всіх вірних і повідомляє парохії про зміни в їх границях.

Які користи з картотеки? Головна користь, це ясна й докладна срієнтація про відносини в парохії, про родини і їх духовий і матеріальний стан. В кожній хвилі знає парох докладно, хто в парохії бідний, кому треба помочи, хто належить до брацтва, товариств, хто сповнив обовязок Великодньої сповіди і Св. Причастя. При зміні пароха, ціле його знання про парохію не пропадає з ним, а новий парох дуже скоро зорієнтується з картотеки о парохіянах, що до нього приходять, а він їх не знає. — Приходить хтось новий до парохії, з ним його карта і відразу знається про нього усе потрібне. До статистик, звітів про Великодні обовязки, та при візитаціях деканів, чи Ординарія, може парох з картотеки дати пр. число мішаних супруж, неслюбних дітий, тощо. А це очевидно такі користи, що варта й найбільшого труду при зладженню картотек.

Знеславляючі родини, чи особи нотатки, не сміють находитися на картах, а робиться пр. значок, що відсилає до осібної книжочки, де такі справи дискретно занотовані.

Митрополичий Ординаріят приказує під канонічним послухом всім парохіяльним Урядам завести цього рода картотечний стан душ своїх парохій до кінця 1930 р. Декани мають це припильнувати.

Канцелярія Митроп. Консисторії має картотеки для цілої АЕпархії однакові і відси належить їх спровадити за зворотом мінімальних коштів.

Ч. 3812/Л.

Устний конкурсний іспит.

Повідомляється Всеч. Духовенство, що устний конкурсний іспит парохіяльний дотично наук, відбудеться у второк дня 20. мая 1930 о год. 9. рано. — Отці, що хотять піддатися

цему іспитови, мають того дня, в часі від 6—8 год. відправити Службу Божу після намірення Ексселенції Митрополита, а перед самим іспитом виказатися свідоцтвом передконкурсних іспитів з богословських наук і списом прочитаних богословських і духовних книжок.

Ч. 3700/АВ.

Теми до письм. конкурс. іспиту парох.

Подається теми до письм. конкурс. іспиту парох. в веснянім речинці, які кандидати обов'язані в совісти випрацювати самі і надіслати їх тут на 10 днів перед речинцем устного конкурсного іспиту.

З догматики:

- 1) Гріх первородний і його наслідки — після науки кат. Церкви.
- 2) Пересуществлення і епikleза в Пресв. Евхаристії.
- 3) Церква як містичне тіло Христове, з якого спливають всі надприродні дари.

З моральної:

1) Сповідается пенітентка великодної сповіди й каже: „Грішна я, грішна. Образила Господа Бога всіми мислями, всіми учинками, всіми словами. Що поступлюся, то грішу“. а) Чи це є достаточна матерія до розрешення? б) Чи душпастир є обов'язаний допомогти пенітентці до доброї сповіди? в) коли сповідник по поставленню відповідних питань, не найшов у пенітентки навіть легкої матерії гріха, чи може дати їй розрешення?

2) Учениця, одержавши ostru нагану від учителя, полетіла до Бистриці й втопилася. Чи учитель є винен гріха чоловікоубійства?

З церковного права:

Весільні сватання у нашого народу і їх правні наслідки на заключення супружа. О чім повчити, а перед чим перестерігати повинен душпастир своїх вірних в тій справі?

З і св. Письма:

Апостольські листи св. Павла, їх хронологія і короткий зміст.

З пасторальної:

- 1) Ціль католицької акції і як її переводити?
- 2) Яку накладати покуту і які поручати середники до поправи налоговим грішникам, щоби охоронити їх перед поворотом до гріха.

З катихитики:

Спосіб навчання Ісуса Христа як примір до наслідування для катихита.

Ч. 3849/РЕ.

Пояснення в справі залучених квестіонарів.

Залучений квестіонар для вжитку АЕп. Маєткової Ради, належить точно виповнити й переслати найдалше до 15. мая ц. р. до Митроп. Консисторії. Він є призначений лише для матірної парохії, для кожної прилученої виготовить о. парох по одному такому самому квестіонареви зосібна на окремих піваркушах і перешле разом до М. К.

Коли гроші, одержані з парцеляції на АЕп. Фонд не вислав о. парох особисто, а тільки о. декан, а згл. котрийнебудь член Дек. Ради, то о. парох виразно зазначить на квестіонарі, що відносну квоту передано пр. о. деканови, а відносні ОО. члени Дек. Рад перешлють негайно докладний виказ, коли і скільки грошей вислали до Митроп. Консисторії разом з докладним розподілом з котрих громад ті гроші (не з котрих парохій).

Ч. 90/СС.

Пошукування загиненого.

Дня 12. лютого 1893. р. у Виткові старім заключили супружество Василь Стадник і Марія з роду Процик. В пару днів по вінчанню супруги розійшлися, а кілька літ пізніше Василь Стадник, продавши часть ґрунту жени, записаного на него, виїхав до Канади і від того часу загинув про него всякий слід. Отсим поручається Настоятелям поодиноких парохій проголосити в церкві і завізвати тих парохіян, що були в Канаді, щоби, о скільки їм відомо про місце перебування Василя Стадника в Канаді, подали близші дані.

Рівночасно взивається висше згаданого Василя Стадника, щоби повідомив протягом 6 тижнів, від дня цього оголошення, Суд церковний про місце свого перебування. В противнім случаю буде справа оспорювання його супружества судово переведена, при помочи усталеного його заступника.

Ч. 1878/АВ.

В справі робітників в Голяндії.

Лучається часто, що голяндські дирекції копалень жадають від зголошуючогося робітника свідоцтва моральности, виставленого парохом, а ОО. душпастирі отягаються їх виставляти, вимовляючися тим, що це належить до світських властей. Тому, що таке свідоцтво улекшує дуже приняття до праці, Митроп. Ординаріят усильно поручає залагоджувати такі справи. Рівнож робітники тішаться дуже, коли одержують листи від свого пароха.

Ч. 2802/АВ.

Жертви на будову церкви в Германові.

В парохії Германів дек. Винницького згоріла в часі війни церква враз з цілим селом, яке ще й досі як слід не відбудоване. Брак церкви відбивається дуже відемно на моральнім життю па-

рохіяян. Поручається дуже горячо Всч. Духовенству просьбу па-
рохіяльного комітету в Германові о зарядження бодай одної
збірки у своїх церквах на відбудову Божого Храму тамже, пере-
силаючи зібрані жертви до Митроп. Консисторії.

Ч. 3328/АВ.

**Пригядка в справі вирівнання належитости за книжку:
„Пресвяте Серце Ісуса і Священство“.**

В липні 1928 р. Митропол. Консисторія розіслала до всіх па-
рохіяльних урядів АЕпархії Львівської (гл. Льв. АЕпарх. Відом.
з 1. липня 1928, Ч. 6008/К.) книжку Преосв. Владики Перемисько-
го: „Пресвяте Серце Ісуса і Священство“ з порученням, належи-
тість за сю книжку в квоті 5 зол. переслати до Перемиської Еписк.
Консисторії поштовим чеком, який до кожної посилки долучено.

Тому, що досі не всі ще Всеч. Отці Душпастирі згл. Уряди
парохіяльні це виконали, поручаєся негайно це зробити.

Ч. 2708/АВ.

Книжки до парох. бібліотек.

Митрополичий Ординаріят поручає О. О. парохам закупити
до парохіяльних бібліотек слідуєчі книжки:

- 1) Четверть століття на Митрополичому Престолі, ціна 12 зл.
- 2) Св. Священномученик Йосафат Кунцевич
(матеріяли і розвідки з нагоди ювілею) „ 14 „
- 3) Біблійна герменевтика о. Д-р Лаби Василя „ 7 „
- 4) Аскетичні Твори св. О. нашого Василя
Великого „ 17 „
- 5) „Наслідування Христа“ 2-ге видання „ 3.50

З замовленнями належить звертатися до адміністрації
„Богословії“ — Львів, ул. Коперника ч. 36.

Ч. 3826/АВ.

Обезпечення священників.

На засіданню Управляючої Комісії Вдовичо-сирітським фон-
дом з дня 3. І. 1930. р. до точки 6. порядку нарад, повзяла Комісія
таку ухвалу: „Комісія В. С. Ф. приймає до відома письмо Преосв.
Кир Івана і рішає прийняти на себе інкассо премій від обезпечень
в Тов. „Карпатія“ тих священників, які: 1) дадуть письмєнну заяву,
що з їх місячної платні буде вільно стягати відповідні квоти на
покриття заплачених за них премій, а також 2) зложать до каси
Фонду свою асекураційну полісу. — 3) Як що однак сплата премій
трєвалаб довше, як три місяці, тоді обовязаний буде обезпечений
платити відсотки проволоки від заплаченої за него премії у ви-
соті, яка буде обовязувати в Банку Краєвого Господарства“.

Отсю ухвалу подається до відома Всч. Духовенства з при-
гядкою, що Вдовичо-сирітський Фонд видав вже заклик до Духо-
венства в справі піддержки своєї асекураційної інституції, а про-
цент, якийби мали побирати агенти від обезпечень, буде впливати
до каси Вдовичого Фонду.

Ч. 3998/К.

Святе Миро.

Пригадується Всч. Урядам деканальним, щоби до половини мая ц. р. відібрали Св. Миро. Зголошуватися належить в Канцелярії Митроп. Консисторії з пушкою, щільно замкненою і з відповідного матеріялу. До інших начинь Св. Мира не будеться видавати, тільки на рахунок О. Декана справиться відповідну пушку. Такса від Св. Мира по 2 зол. від парохії.

Ч. 2888/АВ.

Розписується конкурс на дяка:

До цього числа АЕп. Відомостей долучується брошурку „О шкідливих наслідках споживання денатурату“. Поручається Всч. Духовенству перестудіювати згадану брошуру і повчити своїх вірних при всяких нагодах — у проповідях, катихизаціях, при відвідуванні хорих — про страшні наслідки, які стягає для людського організму споживання денатурованого спирту.

Розписується конкурс на дяка:

Ч. 709 — в Бишках. Дохід около 200 ам. дол. річно. Хати нема; Ч. 1651 — при Церкві Ап. Петра і Павла у Львові. Конечна кваліфікація висшого степеня. Платня після умови, хати нема; Ч. 1962 — в Турівці, дек. Скалат. Дотація: 2 м. поля і доходи, хати нема; Ч. 2007 — в Вовкові, дек. Винницк. Дотація 5 м. поля і ро-ківщина після ухвали.

Ч. 3172/АВ.

В Курниках, дек. Янівського є на продаж стара деревляна церква, якої матеріял може бути ужитий на поставлення малої церковці. Матеріял, дуб і липа, цілком здоровий. Услівя купна в парох. Уряді в Курниках.

— о —

Х Р О Н І К А.

Іменування.

Містодеканом Журавенск. дек. імен.:

Ч.: 3271. о. Іван Тимків — п. в Баличах подор.

Канон. інституцію отримали:

Ч.: 2054. о. Лев Сілінський — на Вістову; ч.: 2263. о. Григорій Минович — на Яниска; ч.: 2822. о. Володимир Семків — на Щирець; ч.: 2873. о. Василь Чумало — на Підгородці дек. Скільського.

Душпастирські посади одержали:

Ч.: 1113. о. Роман Смулка — ехс. зав. в Заболотцях; ч.: 1296. о. Василь Лесюк — зав. в Фирлівці; ч.: 1293. о. Йосиф Скульський — прив. сотр. в Куропатниках, дек. Бережанск.; ч.: 1346. о. Роман Лопатинський — сотр. в Кореличах; ч.: 1400. о. Юліян Паук — зав. в Пліснянах; ч.: 1946. о. Лев Кедринський — ехс. зав. в Ляшкові; ч. 2059. о. Йосиф Коровець — прив. сотр. в Литвинові; ч.: 945. о. Володимир Прихитко — зав. в Сихові, дек. Стрийск.; ч.: 1889. о. Клим Шустак — прив. сотр. в Глинянах — Заставю; ч.: 2072. о. Тит Долинський — зав. в Івачеві; ч.: 1697. о. Дионісій Лукашевич — зав. в Петранці; ч.: 2334. о. Василь Воронюк — зав. в Миклашеві; ч.: 2469. о. Еміліян Ворона — зав. в Лоні; ч.: 2468. о. Богдан Каричек — зав. в Ялинкова-тім; ч.: 2947. о. Василь Костюк — зав. в Голгочах; ч.: 3472. о. Володимир Миндюк — сотр. в Миколаєві н. Дн.; ч.: 3236. о. Др. Роман Яценків — зав. в Верині; ч.: 3474. о. Дмитро Кулик — прив. сотр. в Пустомитах.

Звільнення від конкурс. іспиту одержали:

Ч.: 1070. о. Корнило Куницький п. в Шумлянах — на 6 л.; ч.: 1341. о. Никола Марків п. в Княжім — на 6 л.; ч.: 1455. о. Никола Киндій п. в Надітичах — на 6 л.; ч.: 3016. о. Василь Яремак п. в Ішкові — на 3 р.; ч.: 3174. о. Др. Никола Конрад — на 6 л.; ч.: 3087. о. Яків Краснопера п. в Почапах — на 6 л.; ч.: 2843. о. Едвард Косановський п. в Соснові — на 6 л.; ч.: 3425. о. Онуфій Гайовський п. в Богутині — на 6 л.

Продовження конк. іспиту одержав:

Ч.: 2373. о. Теодор Кутний п. в Годові — до вес. реч. 1931 р.

Відпустку з АЕпархії одержав:

Ч.: 2882. о. Никола Ілевич — до Станиславів. Епархії.

Місію до навчання релігії отримали:

Ч.: 2307. Ярослав Школьник — в Бринцях церк.; Ч.: 2686. Андрій Кузьма — в Мільні; Ч.: 2687. Анастасія Літинська — в Божикові.

Похвальні грамоти отримали:

Ч.: 102. Максим Остапчук, Евдокія Іськів, Марія Церковна — госп. в Лешневі; Ч.: 288. Кирило Шепегій — госп. в Тернаві; Ч.: 223. Юрій Наконечний, Василь Олійник — госп. в Дарахові; Ч.: 458. Катарина Нара, Анастасія Кунинець, Марія Прийма — госп. в Верешіці; Ч.: 461. Василь і Олена Чорномаз, Іван і Параскевія Цюлковські, Семен і Анна Маляр — госп. в Холоєві; Ч.: 523. Михайло Яринич — госп. в Кожичах; Ч.: 993. Іван Лапків — госп. в Чолганах; Ч.: 1570. Матвій і Марія Чигінь — госп. в Запитові; Ч.: 2133. Петро Гекаловський — госп. в Голганах.

Ординовані:

Володимир Миндюк, Володимир Харина, Володимир Левицький, Стефан Пясецький, Василь Лавришин, Василь Джиджора, Ілля Янковський, Стефан Бачинський, Євген Бобовник.

ВІД МИТРОПОЛИЧОГО ОРДИНАРІЯТУ:

о. Н. Галянт,
Канцлер.

† Іван,
Епископ-Пом.

— о —

Ч. 40/Орд.

ЕМІГРАНТИ НА ВОЛИНЬ.

Вже два рази Митроп. Ординаріят поручав Всеч. Духовенству присилати як найдокладніші списи емігрантів, що виїжджають чи то за море до Бразилії, Аргентини й Канади чи то на Волинь. Та коли, як здається, Всеч. Духовенство не досить розуміє важности цієї справи і часто пересилає не досить докладні або спізнені списи, мусимо ще раз до цієї справи вернути й усильно поручити Всеч. ОО. Душпастирям такі звіти посилати як найточніші і як найскорше. А що ходить о місце, де емігрант осів, то усильно поручаємо вивідатися від родини або знайомих емігранта про найдокладнішу його адресу.

ОО. Декани на найблизшім соборчику обговорять ту справу з ОО. Кондеканальними і будуть її пригадувати та пильнувати виконання отсего розпорядження.

Всім, що емігрують на Волинь, як найусильнійше поручаємо давати слідуючі перестороги й уваги:

1. Передусім хай виїжджаючі на Волинь знають, що під тяжким гріхом не вільно їм приймати св. Тайн від православних незєдинених з Католицькою Церквою; взагалі кожда communicatio in sacris з іновірцями є заказана, бо припинання св. Тайн, а головно супружества, може наразити вірного на різні труднощі й прикrostи. Крім цього треба перестерігати дівчата, щоби не віддавалися за православних без позволення своєї церковної власти і без відома нашого священика. Ті, що віддаються за православних, наражуються не тільки на неважність супружа, але й на розводи, бо часто муж, одержавши від своєї православної церковної власти розвід, покидає жінку з дітьми. А що у православних на Волині нема звичаю, щоби родичі невісти давали їй посаг, тому православні дуже радо женяться з нашими дівчатами.

Доходили до нас сумні відомости, що наші люди з Галичини сватають і вивозять на Волинь наших дівчат, жадаючи від кожного случаю по 300 зол. від жениха, чи від його родичів. Длятого наші дівчата повинні бути дуже обережні і не вірити ані жадним обітницям, ані приреченням.

2. Виїзджаючи на Волинь хай стараються осісти в такій околиці, де є вже досить наших виселенців і де вони мають яку таку релігійну опіку. Так є в повітах костопільським, володимирським, горохівським і ковельським. Було би бажаним, щоби Всеч. ОО. парохі, о скільки це можливо, заховували якусь звязь з переселенцями своєї парохії. Така звязь може вдержати наших людей при вірі і церкві та є прегарним приміром, який міг би впливати і на незєдинених та приєднувати їх до зичливости і доброї слави про Католицьку Церкву.

3. Переселенці, що купують на Волині ґрунта, хай добре знають, що там ще правосильні закони давної російської держави і хто деяких тих законів не знає, легко наражується на великі втрати. Між иншими є і такий закон, що хто не додержить на день, а навіть на годину умовленого в контракті речинця, який там називається „сроком“, тратить всяке набуте право до предмету купна і до спланих уже усіх рат. Продаючі, користаючи з тяжкого положення купуючого і з його несвідомости, радо пристають устно на відложення речинця і тим способом нечесно набувають право до усіх заплачених рат, не даючи за них нічого. — Тому усильно радимо нашим переселенцям не купувати більше землі, ніж на це їм дозволяє готовий гріш. На жадну позичку з тамтих сторін числити не можна, а взагалі кожда позичка в теперішних часах незвичайно трудна і прикра. Продаючі обіцяють позичку, котрої не в силі виробити, а рахують на те, що купуючий не додержить умовлених речинців. Тим способом потратило багато наших емігрантів великі гроші, а одна родина стратила так 4.000 дол. За приватні позички платять наші люди часом по 6 і 8 відсотків місячно і навіть у таких умовинах часом не в спроможі заплатити в своїм часі належних рат. Також нехай не рахують на належні з Галичини якісь сплати, бо і та надія може завести. Той закон виконується з неумолимою силою; хто не додержить рати на день, а навіть часом на годину — всьо тратить.

4. До цього заходить ще і та небезпека, що часто замість правдивого контракту купна-продажі отримують наші люди тільки контракт аренди на 36 літ, який опісля треба відновляти. Такі контракти на аренду вважаються контрактом купна, бо в Росії селянам не вільно було инакше землі набувати. Взагалі з контрактами треба бути дуже обережним, бо багато законів є неясних і баламутних, так що контракт легко може бути неважний, хоч усі вплати пороблені. Вкінци треба усильно перестерегти перед усякого рода факторами й посередниками, що або перехоплюють й ошукують наших людей там на Волині, або приїзджають до нас, оферують різні купна не відкриваючи жадної зі згаданих небез-

пек та враховують собі дуже високі провізії. На жаль такими посередниками бувають і наші люди, тому треба наперед й про посередника розвідатися і з ним добре умовитися, що йому буде належатися.

Наших людей живе вже на Волині понад 20.000 (двайцять тисяч). Наколиб не були стратили багато гроша через неосторожне роблення контрактів, жилосяб їм матеріально краще ніж в Галичині, бо і земля і дерево дешевше як у нас. Найважніша річ запевнити їм душпастирську обслугу. Доси працюють над ними лишень ОО. Редемптористи з осідком в Ковлі, ул.Новоколейова, дім Фігурського. Належить далше робити заходи, щоби наші вірні всі були там як слід обслужені. Треба упросити у Бога Епископа нашого обряду для наших вірних і священників, що хотілиб пожертвуватися для їх релігійного добра. Коли будемо мати докладні звіти про всіх виїзджаючих і зможемо запевнити їм духовну обслугу, ті оселі наших вірних будуть з часом і для незєднених приміром того, чим є католицька віра і як багато вона дає в практиці вірним.

Ч. 9640/AB.

Зарядження організацій парохіяльних бібліотек.

Митроп. Ординаріят вже кілька разів в повоєнним часі звертав увагу Всч. Духовенства на обовязок і способи поборювання ворожої Церкві пропаганди. Відомо всім, що в нинішних часах вороги св. Церкви і віри, зачинаючи від ріжних сектярів а кінчаючи большевиками, засипують впрост наш віруючий нарід злими книжками і часописями, що підкопують у нього віру й моральність, привязання до св. Церкви й обряду, пошану до священників. З другої сторони йде повинь змислової літератури, що змальовує безсоромність в найживійших і найяскравіших образках, прикрашуючи їх чаром і приманою вислову.

Нинішним письмом Митроп. Ординаріят повторює свої уваги й упімнення, подані у АЕп. Відомостях з 1927 р. ч. I. і має надію, що Духовенство не пожалує своєї праці і трудів, щоби успішно поборювати це, здається, найбільше лихо наших часів, що несе таку страшну руїну так многим душам.

В тім згляді, як сказано, головним обовязком священника пильнувати церкви і школи, в проповідях і катихизаціях звертати безустанно увагу на шесту заповідь церковну, що обовязує під тяжким гріхом. Поза тим мусить священник чувати над читальнею та іншими установами, та своїм впливом спонукувати виділи до

нищення лихих книжок чи часописів, що по найбільшій часті бувають за дармо надслані. Однак за мало булоб спиняти наплив лихої лектури. Щоби заспокоїти голод парохіян на печатане слово, треба старатися о придбання доброї книжки. Тому обов'язком священика подбати, щоби читальні чи інші установи закупували католицькі видання, бо звичайно католицькі видавництва падають тільки через нерадивість священиків, що забувають на той свій обов'язок, підпирати їх. Так готово статися у Львові з католицьким видавництвом „Добра Книжка“, коли Духовенство не буде старатися поширяти тих видань між народом і в той спосіб виперти з рук вірних лиху лектуру. Та не тільки до читалень треба старатися закуповувати християнські видання. Звичайно наші читальні чи товариства мають такі статuti, що легко можуть перейти і в ворожі для Церкви руки. Тому Митроп. Ординаріят пригадує отсим на обов'язок Духовенства, щоби не тільки своїм впливом вводили й удержували в товариствах католицького духа, але старалися забезпечити того духа також статутами товариства. Крім цього приказує Митроп. Ординаріят всім ОО. Душпастирам організувати парохіяльні бібліотеки, які причиняться не тільки до поширення доброї лектури, але також до постійного контакту з парохіянами, а в слід за тим, до зросту доброго його впливу. На ту ціль закупив Митроп. Ординаріят від видавництва „Добра Книжка“ кількасот готових парохіяльних бібліотек, які можна замовляти в канцелярії Митроп. Консисторії по ціні 36 зол. за одну бібліотеку. Ту ціну можна сплачувати також ратами із церковної скарбони.

ОО. Декани при нагоді деканальних візитацій будуть звертати увагу на виконання цього зарядження, відріжняючи при тім докладно бібліотеку ОО. Душпастирів від парохіяльних бібліотек, що є власністю Церкви.

Ч. 9641/АВ.

В справі звітів з декан. візитацій.

Деякі ОО. Декани забувають на свій обов'язок, відбувати щороку візитацію кондеканальних парохій і присилати точні й совісні справоздання до Митроп. Ординаріату. Пригадуючи ОО. Деканам цей обов'язок, Митроп. Ординаріят заряджує, щоби звіти з декан. візитацій в 1930 р. були сюди переслані найпізнійше до кінця січня 1931 р. — в противнім случаю звільнить Митроп. Ординаріят недбалих Деканів зі занимаемого уряду, примінюючи при тім відповідні канонічні кари.

Ч. 6864/AB.

Церковна старовина.

Дійшло до відома Митроп. Ординаріату, що по наших селах їздять різні агенти і визбирують з церков цінні пам'ятники іконописи, старі церковні книжки для чужих музеїв, а то й приватних збірок. Виявляється, що багато пам'яток церковної старовини, записаних представниками Національного Музею вже пропало і не знати в чії руки вони пішли. Звісно також Митроп. Ординаріатови, що до того винищування церковних й національних пам'яток причинюються у своїй національній несвідомості не тільки церковні браття, учні, вчителі, але на жаль також деякі душпастирі. Тому Митроп. Ординаріат ще раз пригадує і кладе на серце свою заборону (гл. АЕп. Відомости з 1929 р. ч. V. ст. 10) індивідуального господарення вікодавними пам'ятками церковно-мистецького й культурного дорібку, що збереглися досі по церквах. До строгої особистої відвічальності буде потяганий кождий душпастир, що відважився-б видавати з церкви приватним збирачам чи то старі ікони, чи книги чи які небудь інші річи, що мають ціху старовини. У нас же існує Нац. Музей, заснований ВПреоєв. Митрополитом якраз для збереження пам'яток церковно-народнього життя і туди перш за все повинні йти ці пам'ятки тим більше, що за них Управа Музею платить після умови належну ціну.

Ч. 7899/AB.

Церковні Скарбони.

Звіти з декан. візитацій виказують, що не всюди точно і ясно ведуться рахункові книги церковні. Митроп. Ординаріат пригадуючи давніші розпорядження в тій справі, приказує на будуче:

1. ОО. Душпастирі мають провадити точно книгу приходів й розходів церковних й братських скарбон в такий спосіб, щоби кожної хвили можна було обчислити стан каси. Лишати провадження книг самим церковним провізорам, не можна.

2. Строго заборонюється розпозичати церковні гроші, бо вони звичайно зі зміною особи пароха пропадають. Зібрану готівку можна що якийсь час відпроваджувати до найближшої нашої фінансової інституції — судово зареєстрованої.

3. З церковної скарбони мають ся покривати: добродійні ціли (тільки дохід з 1. неділі місяця) богослужебно-літургічні видатки, направа білля, риз та церковних книг. Недопускаємі видатки цього рода як репарація приходського дому, будинків, плотів, або асекурація. Всі розходові позиції мають бути узасаднені квітами, які належить переховувати.

4. Церковні провізори мають бути заприсяжені і так їм, як ОО. Душпастирам не вільно користуватися церковними грішми у формі позичок.

ОО. Декани при нагоді візитації звернуть увагу, чи цей розпорядок як слід виконаний.

Ч. 10437/ДЯ.

Винагорода дяків за Служби Божі з богослужебних фундацій.

Поручається Урядам парохіяльним: 1) за Служби Божі з богослужебних фундацій, на які записано поле, уділяти дякам припадаючу їм винагороду в натурі, о скільки та часть може творити самостійну господарську одиницю і то в реляції: 3/5 частий для пароха, 1/5 часть для церкви, 1/5 для дяка. 2) При винаймі церковного або ерекціонального поля віддавати дякам першенство при рівних умовах платности.

Ч. 6758/К.

Парохіяльні картотеки.

Розпорядженням Ч. 17/Орд. АЕп. Відомости Ч. III. 1930, стор. 33. було поручено усім Урядам парохіяльним завести картотечний список душ. Тому, що Всч. ОО. Душпастирі ухиляються від цього обов'язку, що видно з цього, що дуже мало зголосилося по картотеки, Митроп. Ординаріят ще раз приказує під канонічним послухом перевести картотечний список парохіян і найдалше до кінця жовтня ц. р. постаратися о картотеки, які можна набути в канцелярії Митроп. Консисторії по 5 сот. від штуки. ОО. Декани при деканальних візитаціях звернуть увагу, чи це розпорядження виконане.

Ч. 8118/К.

Пригадка в справі урядування.

Митроп. Ординаріят пригадує ще раз на форми письм до Митроп. Ординаріату й Консисторії і ззиває Уряди декан. і парох. точно придержуватися заряджень в справі урядування Ч. 1572/К. гл. АЕп. Відомости з р. 1927. ч. I. стор. 11 і 12. — Коже письмо має мати число, а під числом короткий зміст справи, про яку ходить, прим. Ч. 28/30. Справа парцеляції. — Ч. 38/30. Справа платні. Коли письмо є з відповідю, треба покликатися на число Митроп. Консисторії, зглядно Ординаріату (прим. Ч. 1285/РЕ. — Ч. 3445/СЦ.) і т. п. Назви парохії подавати точно з назвою деканату, бо є назви парохій такі самі але в різних деканатах (прим. Миколаїв, Гаї,

Кальне і т. п.), — щоби не утруднювати урядування і не проволікти справи, яка нераз не терпить проволски. Для добра парохів, деканів й скорого полагодження справ, пригадується ще послідний раз на ці розпорядження.

Ч. 8135/AB.

В справі видавництва Шематизму на рік 1931.

Митроп. Ординаріят взиває ОО. Настоятелів деканатів, щоби найдальше до кінця місяця листопада предложили точно й вірно виповнені залучені квестіонарі до уложення нового Шематизму. В тій ціли належить візвати ОО. Настоятелів парохій, самостійних експозитів, сотрудників з правами управи і завідателів, щоби усе, що відноситься до їх парохій докладно виповнили і ОО. Настоятелям деканатів предложили в ціли провірення і підписання найдальше до половини листопада. По сім реченци ОО. Настоятелі деканатів приготовлять на кошт ОО. парохів, зглядно інших душпастирів — коли они самі цього не зроблять — квестіонарі і перешлють всі з цілого деканату до Митроп. Ординаріату. Квестіонарі вислані ОО. Душпастирами впрост до Митр. Ординаріату, будуть звернені. В ціли приготовання матеріялу до видання Шематизму належить скоро виповнити це зарядження.

Ч. 5844/К.

Належитість за АЕп. Відомости.

ОО. Катихити і богато з ОО. Душпастирів, що не побирають платні через Митроп. Консисторію, не вирівнало ще належитости 3.50 зол. за АЕп. Відомости за 1929 р. і шематизм за 1930 р. в кв. 6 зол. Поручається згаданим Отцям негайно ці залеглости переслати до канцелярії Митроп. Консисторії залученим чеком.

Ч. 8222/AB.

Забирання полотен по померших.

Від давна є у нас звичай, що ОО. Душпастирі забирають по похоронах полотна, якими були прикриті померші перед похороном. Тому, що лучаються випадки, що таке полотно походить з помершого на заразливу хворобу, а через це може статися рознощиком заразливої недуги так серед родини душпастира, як і серед інших родин, до котрих воно через продаж дістається — такий звичай в інтересі загального добра повинен бути безуслівно занеханий.

Ч. 4352/AB.

Військові капелянії.

Після статута військового душпастирства, затвердженого через Апостольську Столицю декретом Апостольського Нунція в Польщі дня 27. II. 1926. (Дз. уст. поз. 714. Розпор. з дня 25. XI. 1926) цілий обшар Річипосполитої зістав поділений через Военного Епископа на військові парохії. По мисли Арт. VII. Конкордату прислугує військовим капелянам зглядом приналежних їм військових осіб повна парохіяльна юрисдикція.

Військова парохія обнимає особи військових відділів, заведений і формацій, приділених під опіку відносного військового капеляна. — Юрисдикція військового капеляна полягає:

I. На праві хрестити діти, яких батьки або овдовілі мами належать до даної військової парохії; — II. Військовий капелян сповідає усіх військових і їх родини, що приналежать до його парохії; III. Що до Тайни Супружа, то: а) військовий капелян голосить оповіди військових і їх родин, поручених його опіці; б) вінчає правно і важно тих, зглядом кого прислугують йому парохіяльні права; в) уділює легальні поручення (delegatio) до вінчання на території, визначеній йому через Военного Епископа для осіб йому приналежних. — Увага: Юрисдикція, признана військовим капелянам, не зносить юрисдикції властивих парохів що до важности вінчання; — IV. військовий капелян довершує чину погребання приналежних йому військових вірних.

Визначені на становиско військових духовників мають мати слідуочі кваліфікації: державну приналежність, лікарське свідоцтво здоровля, непереступлення 35. року життя, що найменше 3-літню священичу службу і добре поручення свого Ординаріяту (can. 117).

Кожний Ординарій визначає що два роки капелянів, які з його дієцезії — на случай війни — зачисляються до резерви армії, а сі визначені капеляни мусять відповідати услівям капелянів в часі мира.

Капелян приналежний до резерви армії, який вже зістав призначений до душпастирської служби на случай мобілізації, — без згоди військових властей, отриманої з Курії Военного Епископа — не може бути счеркнений з листи капелянів резерви ані увільнений від обовязку ставитися в разі мобілізації. З хвилию мобілізації підлягають капеляни, приналежні до резерви армії, юрисдикції Военного Епископа.

Етати гр. кат. військових духовників в польській армії:

1. Др. Николай Нагорянський, радник Военного Епископа в справах літургічних для гр. кат. обряду — у Варшаві.

2. Етат військового капеляна для округу Варшави, Гродно необсаджений, заступає о. Др. Нагорянський.
3. Етат для округу Познань — Торунь: о. Подолинський.
4. Етат для округу Лодзь: о. Николай Ільків.
5. Етат для округу Краків: о. Василь Кузьма.
6. Етат для округу Перемишль: о. Омелян Ваврик.
7. Етат для округу Львів — для Тернополя, Золочева, Бродів, Бережан, Рави руської, Любліна, Берестя: о. Николай Стеткевич.
8. Етат для округу Станиславів — для Станиславова, Стрия, Тереховлі, Коломиї, Бучача: о. Лев Харкавий.

Львівська гр. кат. парохія під візванням Св. О. Николая обсаджена розпорядком до № 3537/26 з дня 1. V. 1926. о. Ник. Стеткевичом з осідком у Львові.

Ч. 9642/AB.

В справі Служб Божих в користь церкви св. Варвари у Відні.

О. парох при церкві св. Варвари у Відні (де, як звісно, зложено тимчасово св. Священномуч. Йосафата), звертається за нашим посередництвом з проською до ОО. Духовних, щоби зволили прийняти до відправлення по кілька Служб Божих, а стипендії пожертвувати на потреби церкви св. Варвари. — Хто готов зробити таку жертву, нехай повідомить Митроп. Ординаріят, кілько Служб Божих буде міг відправити, а тоді дістане їх намірення.

Ч. 6714/M.

Пошукування за метрикою.

Конзулят Сполучених Станів Бразилії у Варшаві письмом з 13. VI. 1930. просить оголосити слідуюче:

Пошукується метрики вінчання з рр. 1807 до 1814 Катарини Іваніцької з Іваном Каролем Венямином Pietsek de Rittersschildep. Вінчання мало відбутися в околицях повітів: Заліщики, Тереховля, Борщів, Городенка, Коломия, Снятин, Чортків, Бучач, Станиславів, Галич, Бережани. Потрібно також метрики уродження тоїж Катарини Іваніцької рівнож з околиць вище поданих з рр. 1770—1780. Ходить о провірення імени її батька, як також імени родинного назвиска її матери. О скільки нема метрики вінчання, то може удасться провірити це з книги оповідий. За метрику вінчання назначено гонорар 125 зол., а за метрику уродження 75 зол., котрі виплатить конзуль Зигмунд Кишковський, Варшава, вул. Згода ч. 4.

Ч. 8748/AB.

Устний конкурсний іспит.

Повідомляється Всч. Духовенство, що устний конкурсний іспит парохіяльний дотично наук відбудеться в середу дня 12. листопада 1930 р. о год. 9 рано. — Отці, що хочуть піддатися цьому іспитови, мають того дня, в часі від 6—8 рано відправити Службу Божу після намірення Екссцеленції Митрополита, а перед самим іспитом виказатися свідоцтвом передконкурсних іспитів з богословських наук і списом прочитаних богословських і духовних книжок.

Ч. 8746/Л.

Теми до письм. конкурс. іспиту парох.

Подається теми до письменного конкурс. іспиту парох. в осіннім речинці, які кандидати обов'язані в совісти випрацювати самі і надіслати їх тут на 10 днів перед речинцем устного конкурсного іспиту.

З догматики:

1. Евхаристія як корм душі. (Тропар на празник Пресв. Евхаристії, Послання св. Павла, Євангеліє св. Йоана).
2. Гріх прародичів і гріх первородний. (Пояснення, докази із св. Письма, Передання і досвід).
3. Стан пониження Ісуса Христа. (Євангеліє св. Йоана, Матея, Послання св. Петра).

З моральної:

1. Микола сповідається: Мій сусід знеславив мене, через що я багато й довго терпів на чести. Щоби себе відшкодувати й пімститися, я вкрав у нього пару коний.
 - а) яким добром є людська честь?
 - б) чи вільно за шкоди моральної натури, відшкодувати себе на добрах шкідника матеріальної натури.
2. На парохію Н. упало нещастя переслідуючих релігію ворогів. Нарід був катований, обрабовуваний, в'язнений. Це усе загрожувало й душпастиреви, парохови і він, для уникнення цих терпінь, утік з парохії й скрився думаючи: Я парохії й так нічо не поможу, а як за короткий час минеться біда, так я верну на місце.

Чи правильно поступив парох, а як що не поступив правильно, то яку заповідь і як важко він нарушив?

З церковного права:

1. Обов'язуючі правні приписи обох законів, церковного й світського, відносно обрядової приналежності і її зміни.
2. Ріжниці, які вийшли поміж нами і латинниками в матерії супружних перепон після проголошення Кодексу канон. права для західної Церкви.

З і св. Письма:

На основі Євангелія св. Луки (5, 1—11) про чудну ловлю риб, виготовити 15-хвилинну науку до працюючих (умово чи фізично), вказуючи у ній: вислід праці без Бога — і праці з Богом.

З пасторальної:

1. Яку накладати покуту і які поручати середники до поправки налогом грішникам, щоби охоронити їх перед поворотом до гріха.
2. Надавання імен при Хрещенні.
3. Чого вистерігатися душпастиреви при веденні Райфайзенки, кооперативи або іншої цього рода установи в парохії.

З катихитики:

1. Що розуміємо під катихитичною мовою?
2. Перевести катихизу о Ангелах на III. ст. науки.

Ч. 9744/AB.

Дволітний курс суспільної праці Католицької Школи у Познані.

Католицька суспільна школа у Познані розпочинає в жовтні ц. р. новий дволітний курс суспільної праці. Цей курс має передусім на увазі потреби Католицької Акції, щоби достарчити її належито під кожним зглядом приготованих працівників. Крім цього мають з него вийти люди, переняті католицькими суспільними ідеалами, до різних державних, самоуправних й приватних інституцій і суспільних організацій.

Досвід, зроблений в часі дотеперішньої дволітньої діяльності катол. суспільної школи свідчить, як конечно потрібною є цього рода школа. Тому поручається Духовенству спрямовувати до неї молодь з середнім виображуванням, що має замилювання до суспільної праці і відзначається висшими моральними кваліфікаціями.

Ближших інформацій о курсі уділяє Секретаріят катол. суспільної школи у Познані, Подгурна 12 б. за надісланням поштов. значка вартости 25 гр.

Ч. 6601/АВ.

Видавничий Інститут „Добра Книжка“.

Дня 11. травня 1930 р. заложено у Львові, вул. Содова 4, кооперативу під назвою Видавничий Інститут „Добра Книжка“, якої ціллю є видавати і поширювати між народом книжки, писані в щиро католицьким дусі. Зі згляду на високу й хосенну ціль цієї кооперативи, поручає Митроп. Ординаріят священству й вірним вступати в її члени. Уділ 25 зол., вписове 5 зол., поручка 4. разовим уділом. Крім цього пригадується, що багато Всч. Отців залягає в згаданій кооперативі своїми довгами, шкодячи в цей спосіб діяльності кооперативи і тому взиває Митроп. Ординаріят усіх тих пізноплатників до вирівнання своїх довгів.

Ч. 6340/АВ.

Книгарня „Рідної Школи“ у Львові.

Митроп. Ординаріят поручає Всеч. Духовенству і Урядам парохіяльним Книгарню „РІДНОЇ ШКОЛИ“ у Львові (в камениці Народної Гостинниці), яка має на складі церковні книги, молитвослови і парохіяльні друки. Чистий дохід з книгарні служить на видатки удержання Рідної Школи в нашім краю.

Ч. 5447/ДЦ.

Розділ жертв, збираних в церквах АЕпархії на добродійні ціли в рр. 1928 і 1929.

Митроп. Ординаріят подає до прилюдного відома виказ інституцій і висоту підмог, якими вони користувалися в рр. 1928 і 1929. зі збірок на добродійні ціли. Одержали: 1. Захисти для сиріт; Бережани в 1928 р. — 400 зол., в 1929 — 1000 зол.; Болехів в 1928 р. — 300 зол., в 1929 — 1000 зол.; Вишнівчик в 1928 р. — 300 з., в 1929 — 1000 з.; Городок Яг. в р. 1928 — 300 з., в 1929 — 800 з.; Долина в р. 1928 — 600 з., в 1929 — 1000 з.; Журавно в р. 1928 — 300 з., в 1929 — 1000 з.; Калуш в р. 1928 — 300 з., в 1929 — 1000 з.; Камінка стр. в р. 1928 — 300 з., в 1929 — 1000 з.; Львів — у ОО. Студитів в р. 1928 — 300 з., в 1929 — 1000 з.; Сколе в р. 1928 — 600 з., в 1929 — 1000 з.; Словіта в р. 1928 — 300 з., в 1929 — 1000 з.; Стрий в р. 1928 — 500 з., в 1928 — 1000 з.; Тернопіль в р. 1928 — 500 з., в 1929 — 1000 з.; Якторів в р. 1928 — 500 з., в 1929 — 1100 з.; 2. Тов. „Рідна Школа“ в р. 1928 — 21.100.95 з., в 1929 — 9000 з.; 3. Укр. Епарх. Комітет опіки над сиротами в 1928 р. — 1800 з., в 1929 — 2000 з.; 4. Тов. „Українська Захоронка“ в 1928 р. — 1000 з., в 1929 — 1250 з.; 5. Добр. Секція Марійського Тов. Пань

в 1928 — 1100 з., в 1929 — 1550 з.; 6. Укр. Краєв. Тов. опіки над інвалідами в р. 1928 — 1500 з., в 1929 — 200 з.; 7. Тов. вакаційних осель в р. 1928 — 1500 з., в 1929 — 500 з.; 8. Укр. Краєв. Тов. охорони дітей в р. 1928 — 500 з., в 1929 — ; 9. Комітет допомоги вдовам і сиротам по священниках в р. 1928 — 1100 з., в 1929 — 300 з.; 10. Львів. філія Краєв. Тов. охорони дітей в 1928 р. — 900 з.; 11. Тов. Охорони воен. могил в 1928 р. — 600 з.; 12. Укр. гімназія У. П. Т. в Золочеві в 1928 р. — 1000 з., в 1929 — 500 з.; 13. Комітет опіки над політ. в'язнями в 1928 р. — 500 з., в 1929 — 300 з.; 14. Тов. „Зоря“ у Львові в 1929 р. — 800 з.; 15. Тов. „Бурса ремісн.-проми- слова“ в 1929 р. — 200 з.; 16. Інститут ім. св. Йосафата у Львові в 1928 р. — 200 з.; 17. Комітет помочі студентам Укр. Господар. Академії в Подєбрадах в 1929 р. — 300 зол. —

Разом розділено в 1928 р. — 38.300.95 зол., — а в 1929 р. — 30.800 зол. —

Ч. 8745/Л.

Конкурс на опорожнені парохії.

Розписується конкурс на опорожнені парохії з речинцем до кінця листопада 1930 р.:

Дек. Бобрецький: Підярків; Дек. Болехівський: Витвиця, Го- зіїв, Слобода болех., Церковна; Дек. Брідський: Висоцко, Ражнів, Суходоли; Дек. Бурштинський: Свистільники; Дек. Войнилівський: Перевозець; Дек. Глинянський: Глиняни—Заставе; Дек. Долин- ський: Мізунь; Дек. Жидачівський: Млиниска; Дек. Журавенський: Новошини; Дек. Залозецький: Кутище, Ратище, Шишківці; Дек. Зарваницький: Соколів; Дек. Зборівський: Славна; Дек. Калуський: Грабівка; Дек. Козлівський: Купчинці; Дек. Лопатинський: Стани- славчик, Стремільче; Дек. Любінецький: Лукавиця нижна, Побук, Розгірче, Труханів; Дек. Миколаївський: Надітичі, Ілів; Дек. Озір- нянський: Несторівці; Дек. Олеський: Білий Камінь, Бужок; Дек. Оліївський: Гарбузів, Манаїв, Тростянець вел.; Дек. Перегінський: Вільхівка, Лецівка, Липовиця, Суходіл; Дек. Підгаєцький: Голгочі; Дек. Підкаменецький: Попівці—Немяч, Пеняки; Дек. Поморян- ський: Годів; Дек. Рогатинський: Підгороді; Дек. Рожнітівський: Берлоги, Камінь; Дек. Скалатський: Рожиска, Хмелиска; Дек. Скільський: Крушельниця, Сопіт, Ямельниця; Дек. Стрийський: Бе- режниця, Стрілків; Дек. Тухлянський: Сморже, Тухолька, Хащо- ване, Ялинковате; Дек. Унівський: Вишнівчик; Дек. Яричівський: Миклашів.

Розписується конкурс на дяка:

Ч. 2518 — в Клебанівці, дек. Новосельського. Дотація: треби, роківщина, 5 мор. поля і хата; Ч. 5959 — в Полянні дек. Щирець-

кого. Дотація: 1 $\frac{1}{4}$ мор. поля, платня від парохіян після умови, хати нема; Ч. 6190 — в Куликові дек. Радехівського. Дотація: роківщина, 2 мор. поля, треби; Ч. 7418 — в Городиславичах дек. Винницького; платня після умови з парохіянами — конечне знання ведення хору; Ч. 7946 — в Глещаві дек. Теробовельського; Ч. 8921 — в Яснисках, дек. Янівського: Дотація: роківщина і треби. Пожардана кваліфікація вишого степеня.

Ч. 5653/AB.

Разом з висилкою II. Ч. АЕп. Відомостий ц. р. розіслано до Ч. 7252/К. брошурку о. Др. Спіридона Кархута п. з. „Нове видання Служебника“. Належитість за сю брошурку в квоті 2 зол. малося вислати залученим чеком. Всім, що одержали брошурку а гроший не надіслали і не надішлють до половини листопада, зарядиться стягнення 2 зл. при виплаті поборів за місяць грудень.

Ч. 6116/К.

Нові книжки.

Митроп. Ординаріят поручає Всеч. Духовенству:

1. Брошурку о. Петра Дзедзика „Стигматизована наших днів Тереса Найманн з Коннерсрайт“.
2. Брошурку о. Василя Кулика „Помічні рисунки при науці релігії“.
3. Місячник „Walka z bolszewizmem“, який виходить у Варшаві, ул. Відок 5, а в яким можна знайти багато матеріалу до поборювання цієї страшної язви, якою є большевизм.

Ч. 8812/AB.

Поручається Всеч. Духовенству гарні й практичні касетки на атнці і ручнички, які можна набувати у п. Миколи Айдарова в Тисьмениці.

ХРОНІКА.

Іменування.

Генер. Вікарієм АЕпархії іменований:

Ч. 39/орд. Преосв. Кир Никита Будка.

Просинод. іспитувателем іменований:

Ч. 9083. о. Др. Василь Лаба, проф. Богосл. Академії і віцектор дух. Семинарії.

Віцектором економії в дух. Семинарії імен.:

Ч. 20/орд. о. Александер Малиновський, префект дух. Сем.

Почетними совітниками Митроп. Консисторії імен.:

Ч. 55791. о. Тимотей Бордуляк п. в Ходачкові вел.; Ч. 1001. о. Йосиф Дяків, п. в Городиславичах.

Завід. деканату Козлівського імен.:

Ч. 5791. о. Антін Боднар, п. в Плотичі.

Містодеканами іменовані:

Ч. 7555. о. Йосиф Осташевський, п. в Підберізцях для Винницького декан.; — Ч. 8601. о. Володимир Семків, п. в Щирцю для Щирецького декан.; — Ч. 8136. о. Григорій Микитюк, п. в Гаях старобрідських для Брідського деканату.

Представником при пов. шк. Раді в Збаражи імен.:

Ч. 7124. о. Василь Боліновський, зав. в Збаражи.

Орд. шкільним Комісарем для Зборів. декан. імен.:

Ч. 7319. о. Александер Задорожний, п. в Озерянці.

Титул вислуженого декана отримав:

Ч. 5791. о. Тимотей Бордуляк, п. в Ходачкові вел.

Крилошанські відзнаки отримали:

Ч. 4017. о. Максиміліян Коверко, п. в Бродках; Ч. 1001. о. Михайло Качоровський, п. в Миколаєві дек. Винницьк.; Ч. 7646. о. Іван Яськів, п. в Ганівцях; Ч. 7647. о. Еміліян Боберський, п. в Полюхові вел.

Канон. інституцію отримали:

Ч. 8984. о. Микола Кос — на Баличі підгірні; Ч. 8798. о. Богдан Чекалюк — на Пійло; Ч. 9420. о. Володимир Демчук — на Галичанів; Ч. 9316. о. Стефан Паламар — на Куропатники дек. Бурштин.; Ч. 9449. о. Йосиф Бучинський — на Петриків; Ч. 9173. о. Іван Піджарко — на Якимів; Ч. 9638. о. Микола Пясецький — на Жуків дек. Бережанського; Ч. 9727. о. Микола Киндій — на Веринь.

Душпастирські посади одержали:

Ч. 3811. о. Стефан Пясецький, неопр. — сотр. в Рожнітові; Ч. 3814. о. Василь Лавришин неопр. — зав. в Ратищу; Ч. 3815. о. Євген Бобовник неопр. — сотр. в Росточках-Кальнім; Ч. 3809. о. Ілія Янковський неопр. — сотр. в Славську; Ч. 3813. о. Володимир Харина неопр. — сотр. в Яричові нов.; Ч. 3816. о. Василь Джеджора неопр. — завід. в Телячім; Ч. 3810. о. Володимир Левицький неопр. — сотр. в Лошневі; Ч. 3497. о. Володимир Шанайда — завід. в Свіржу з Неділисками; Ч. 4586. о. Олекса Лазечко — сотр. в Половім;

Ч. 4717. о. Володимир Миндюк — завід. в Кукольниках; Ч. 6156. о. Володимир Терещук — завід. в Витвиці; Ч. 6640. о. Микола Рахлицький неопр. — сотр. в Колодіївці; Ч. 6641. о. Іван Пилипець неопр. — завід. в Славній; Ч. 6642. о. Володимир Коваль неопр. — завід. в Перевозці; Ч. 6648. о. Іван Вергун неопр. — сотр. в Конюхах; Ч. 6645. о. Павло Савчук неопр. — завід. в Присівцях; Ч. 6644. о. Йосиф Теліжин неопр. — сотр. в Охримівцях; Ч. 6643. о. Стефан Цісик неопр. — сотр. в Білій; Ч. 6649. о. Юрій Ванчицький неопр. — сотр. в Побужанах; Ч. 6663. о. Юрій Малий — експ. сотр. в Каменоброді; Ч. 6247. о. Др. Ігнатій Цегельський — завід. в Мшані дек. Городецьк.; Ч. 6738. о. Йосиф Скульський — завід. в Підгородю; Ч. 7248. о. Роман Лопатинський — завід. в Кореличах; Ч. 7337. о. Михайло Панчишин неопр. — сотр. в Страдчу; Ч. 8323. о. Ілярій Фенчинський — ехсиг. завід. в Висоцку; Ч. 8542. о. Павло Олійник — завід. в Білім Камени; Ч. 8957. о. Василь Максимець — завід. в Новошинах; Ч. 8997. о. Роман Дякон — завід. в Хмелисках; Ч. 8797. о. Ярослав Княгиницький — сотр. в Підгайцях; Ч. 8864. о. Мелетій Феденишин — ехсиг. сотр. в Заболотцях; Ч. 8389. о. Климентій Шостак — завід. в Глинянах-Заставю; Ч. 8372. о. Семен Чепіль — завід. в Денисові; Ч. 8583. о. Др. Йосиф Бабяк — завід. в Попівцях-Немячи; Ч. 8793. о. Теодозій Богдан Липський — сотр. в Тернополи; Ч. 8982. о. Іраклій Ісайчук Чина Студ. — завід. в Коростові; Ч. 8930. о. Богдан Литвин — завід. в Побуці; Ч. 8927. о. Зенон Чубатий — завід. в Вишнівчику дек. Унівск.; Ч. 9112. о. Михайло Решетука — завід. в Висоцку; Ч. 9111. о. Василь Мельник — завід. в Кутищу; Ч. 9078. о. Константин Левицький — завід. в Церковній; Ч. 8868. о. Іван Божейко — прив. сотр. в Перегноеві.

Звільнення від конкурс. іспиту одержали:

Ч. 5792. о. Михайло Волинець, п. в Загірочку — на 6 л.; Ч. 8236. о. Сидоній Юліян Левицький, п. в Дунаєві — на 6 л.; Ч. 8925. о. Микола Вергун, п. в Нараєві — на 6 л.; Ч. 9241. о. Володимир Марчак, п. в Угринові сер. — на 6 л.

Продовження конкурс. іспиту одержали:

Ч. 4803. о. Іван Ковалишин, п. в Борусові — до осені 1930; Ч. 5161. о. Іван Скоробогатий, п. в Цуцилівцях — до осені 1930; Ч. 5189. о. Теодор Депутат, п. в Сенечолі — до осені 1930; Ч. 7668. о. Александер Лонкевич, п. в Потуторах — до весни 1931.

Відпустку з АЕпархії одержали:

До Станиславів. Епархії: Ч. 4070. о. Іван Романовський, пар. в Денисові; Ч. 5731. о. Володимир Чубатий, п. в Присівцях; Ч. 9086. о. Роман Лободич, п. в Залукві.

До Перемиської Епархії: Ч. 3834. о. Василь Брицький, парох в Славній.

Місію до навчання релігії отримали:

Ч. 7443. о. Зиновій Жегалович, п. в Вовкові — в гімн. в Перемишлянах; Ч. 7545. о. Григорій Давосир — в доповн. школі в Камінці стр.; Ч. 7544. о. Роман Смулка — в Гутиську турянським; Ч. 8879. о. Маріян Цурковський — в торгов., промислов.-доповн. і трикляс. школі У. П. Т. в Стрию; Ч. 8880. о. Роман Височанський — в дів. учит. Сем. У. П. Т. і школі вправ в Стрию; Ч. 8967. о. Петро Хомин — в акад. гімн. у Львові; Ч. 8597. о. Адріян Зафійовський — в пром. доповн. школі в Бродах; Ч. 7474. Мальвіна Коновалець — в Ямельній, Порічу, Страдчу; Ч. 8849. Григорій Клим, упр. шк. в Лозівці; Кость Мазуренко, упр. шк. в Гущанках; Ч. 8386. Софія Яблонська, упр. шк. в Красній; Ч. 8850. Софія Кропивич-Мандрикова, учит. в Пшеничнику; Ч. 8632. Стефанія Литвин, упр. шк. в Супранівці; Ч. 8300. Роман Божейко, ук. бог. в Ставчанах; Ч. 8633. Марія Софія Коморовська, упр. шк. в Доброводах; Ч. 8847. Др. В. Максимець, ук. бог. — в Перегінську; Ч. 8725. Олена Баранич, уч. в Рикові ад Головецько; Ч. 8805. Конstantин Дмитрів, уч. в Баймаках; Ч. 8169. Марія Макаревич в Ясени; Ч. 9043. Євген Дикий, гімн. абс. в Мостищу; Ч. 9044. Марія Орісик, учит. в Раківці ад Красів; Ч. 9094. Мечислав Голимач, учит. в Нущу; Ч. 8460. Стефан Фрасуляк, учит. в Вишкові; Ч. 8559. Ярослав Школьник, ук. богосл. — в Вибранівці; Ч. 7651. о. Стефан Колянковський — в І. і ІІІ. гімн. в Тернополи; Ч. 9166. Филімон Зелінський, упр. шк. в Токах; Ч. 8634. Дмитро Феслович, упр. шк. в Клебанівці, Лука Якубовський, упр. шк. в Яцівцях, Павло Коменко, упр. шк. в Коршилівці.

Похвальні грамоти отримали:

Ч. 4203. Григорій Шевців, госп. в Загірочку; Ч. 3933. Стефан Мисак, Василь Кохан, Іван Прінь, Текля Сисак, госп. в Ярославицях; Ч. 4522. Василь і Марія Дирів, Стефан і Анна Вишневські, Евдовія Стахів, Магда Тимчишин, госп. в Княжівську; Ч. 4523. Анна Равка, госп. в Малехові; Ч. 5135. Іван Дировий, госп. в Ясенівцях; Ч. 3552. Михайло і Марія Зелінські з Нью-Йорку; Ч. 6521. Петро Чекановський, госп. в Чолганах; Ч. 6345. Юлія Кожушко, госп. в Скоморохах ад Прошова; Ч. 6214. Данило Харчишин, Семен Шиманський, Григорій Макаровський, Ярослав Кіндзяльський, Михайло Корилкевич, Йосифа Юркевич госп. в Білім Камени і Максим Булка, Теодор Чучман, Таціянна Макаровська госп. в Черемошній; Ч. 7938. Іван Жихович, Теодор Воронка, Стах Макович, Теодор Гудзій, госп. в Підгородю; Ч. 8378. Антін і Марія Лозин-

ські, госп. в Лозині; Ч. 8350. Софія Пйонткович і Марія Радковська з Клебанівки; Ч. 8528. Микола Бартків, провіз. в Ганівцях; Ч. 8485. Михайло Кінаш, ст. брат при Ц. Успення у Львові; Ч. 9071. Софія Висоцька, госп. в Перепельниках; Ч. 9482. Микола і Марія Осінчук, госп. в Стремільчу; Ч. 9520. Рада громадська в Дідушицях вел., Василь Заяць, Василь Сах, Агафія Меленевич — госп. в Дідушицях вел.

Ординовані:

Іван Божейко, Юрій Ванчицький, Іван Василь Вергун, Володимир Коваль, Михайло Панчишин, Іван Микола Пилипець, Микола Рахлецький, Михайло Решетука, Павло Савчук, Йосиф Теліжин, Константин Стисловський, Стефан Августин Цісик, Тадей Жевуський, Роман Гошовський, Василь Кузь Ч. Избавителя.

† ПОМЕРЛИ.

- о. Іван Насальський, п. в Попівцях — 5 квітня 1930.
- о. Теодозій Кінаевич, п. в Підгородю — 9 квітня 1930.
- о. Лукіян Січинський, поч. крилошанин і пар. в Мшані — 23 мая 1930.
- о. Володимир Глинський, п. в Новошинах — 15 червня 1930.
- о. Лука Яримович, п. в Кореличах — 22 червня 1930.
- о. Др. Дионізій Дорожинський, поч. крилошанин і проф. Богосл. Академії — 1 липня 1930.
- о. Павло Бачинський, поч. крилошанин і пар. в Глинянах — Заставю — 5 серпня 1930.
- о. Стефан Лежогубський, п. в Свистільниках — 17 серпня 1930.
- о. Іван Кордуба, ем. катихит в Бережанах — 18 серпня 1930.

Душі їх поручаються молитвам ОО. Собратів.

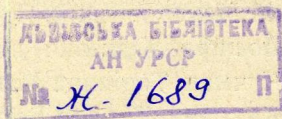
ВІД МИТРОПОЛИЧОГО ОРДИНАРІАТУ:

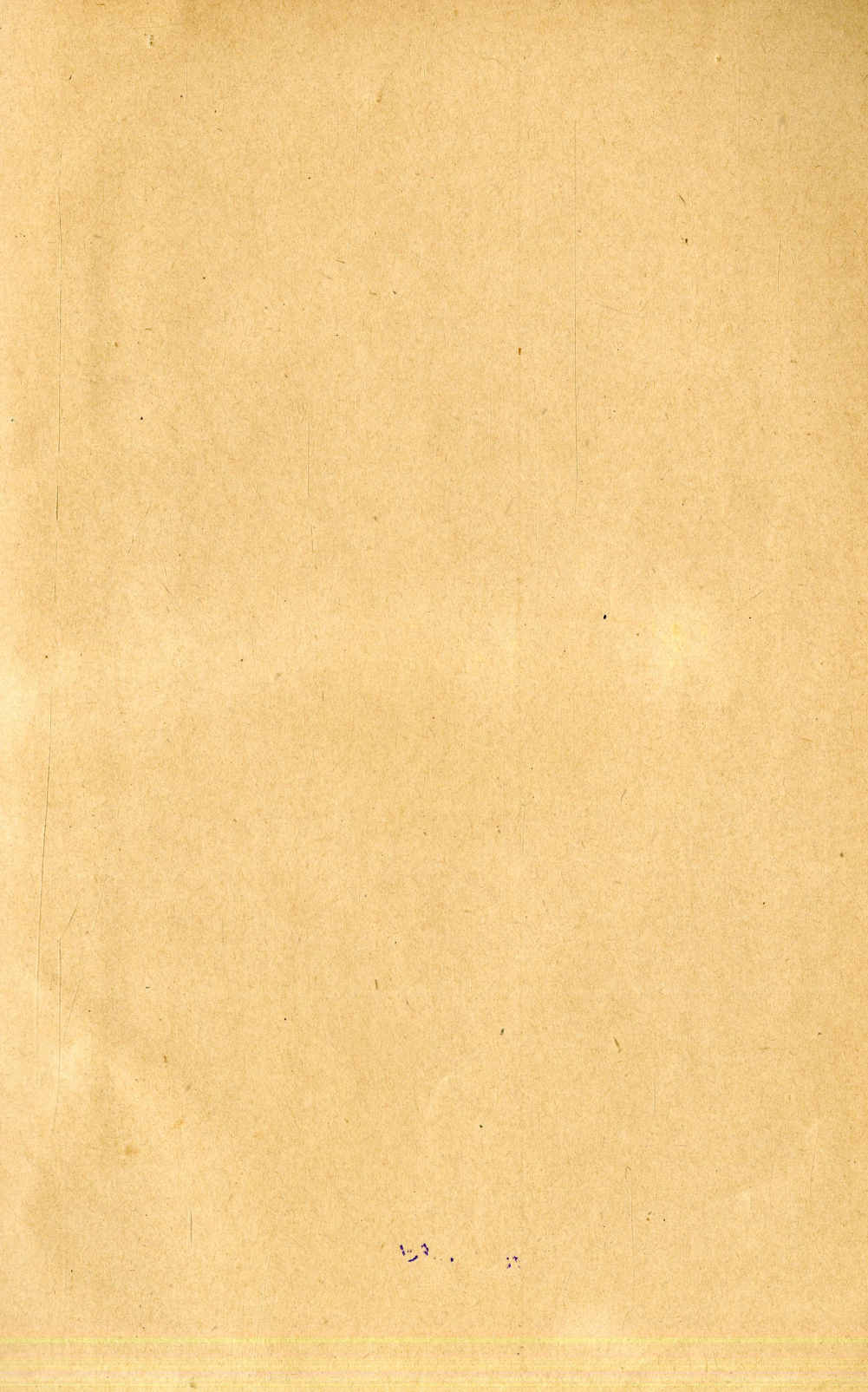
о. Н. Галянт

Канцлер.

† Іван

Епископ-Пом.

ЛНБ им. С. Стефанова
PK IN 41166

P.43 1930 z.1-4

Ж 2

P.43 1930 z.1-4

1930.